

Levekårkartlegging i Sandnes

12.02.16

**En kartlegging av levekår fordelt på
geografiske områder i Sandnes**

Pilotprosjekt høsten 2015

SANDNES KOMMUNE

Forord

Sandnes kommune er en god kommune å bo i. Bomiljøene er gode og domineres av personer og nabolag med høy trivselsfaktor. Dette gjelder for alle bydeler. Attraktiviteten til kommunen viser seg tydelig gjennom boligbygging, tilflytting og utvikling på en måte som få andre bykommuner kan vise til. Likevel er det forskjeller. Denne rapporten går i dybden på disse forskjellene, og peker på hvordan ulike levekårsfaktorer er fordelt.

Denne levekårkartleggingen er den første i sitt slag i Sandnes. Rapporten har blitt til gjennom faglig samarbeid på tvers av de store tjenesteområdene i kommunen.

Vi vi spesielt rette en takk til rådgiver Einar Skjæveland i Stavanger kommune for god hjelp og bistand under arbeidet med rapporten. Takk også til Rogaland politikammer for velvillig deling av data.

Det er viktig å understreke at denne rapporten ikke gir grunnlag for å hevde hvor det er bra og dårlig å bo i Sandnes. Rapporten gir først og fremst et kunnskapsgrunnlag om ulike levekårsfaktorer i byen vår. Så er det vårt ønske at denne rapporten blir brukt konstruktivt både av fagpersoner og i politisk arbeid som en hjelp til å dokumentere og prioritere innsats og ressurser. Vi kan da ha et bedre grunnlag til å fatte gode beslutninger og ha fokus på gode levekår. For alle. I alle bydeler.

Lykke til med arbeidet!

Bodil Sivertsen

Rådmann

Innhold

1	Innledning.....	5
1.1	Om Sandnes	5
1.2	Hva en levekårsone er og formålet med inndelingen	5
1.3	Kort om hva levekårkartleggingen er. Og ikke er.....	10
1.4	Lovverk og målsettinger for levekår.....	10
2	Levekårkartlegging.....	13
2.1	Datagrunnlag.....	13
2.2	Metode	13
2.3	Indikatorer og levekårsindeks	14
3	Befolkningen i Sandnes	16
3.1	Befolkningen i levekårsoneene	20
4	Bolig og flytting.....	28
4.1	Bolig og flytting i levekårsoneene	29
5	Utdanning.....	39
5.1	Utdanning i levekårsoneene	41
6	Inntekt og gjeld.....	45
6.1	Inntekt og gjeld i levekårsoneene	47
7	Helse og sosiale forhold	52
7.1	Helse og sosiale forhold i levekårsoneene.....	55
8	Kriminalitet.....	63
8.1	Kriminalitet i levekårsoneene	64
9	En samlet levekårsindeks	67
10	Referanser.....	70
11	Vedlegg.....	72
	Vedlegg 1: Bydeler og grunnkretser i Sandnes kommune	72
	Vedlegg 2: Levekårsindikatorer 2012 Samlet tabell	73

Figuroversikt

Figur 1:	Befolkningsøkning siden 1965, etter region. Prosent	5
Figur 2:	Befolkningen i landet og Sandnes, etter alder. 2015. Prosent	16
Figur 3:	Befolkningen i levekårsoneer Sentrum øst og Bogafjell, etter alder. 2015. Prosent	17
Figur 4:	Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Sandnes, etter landbakgrunn (utvalgte grupper). 2000-2015. Prosent	18
Figur 5:	Andel av befolkningen, 16 år og eldre, med utdanning på universitets- og høghskolenivå i Sandnes. 1970-2014. Prosent.....	39
Figur 6:	Forventet gjenstående levetid ved fem års alder. 1846-2010.....	52
Figur 7:	Sammenhengen mellom levekårsoneenes indeksverdi og rangering.....	67

Kartoversikt:

Kart 1: Levekårsoner	9
Kart 2: Indikator 1 – Andel barn tre til tolv år	22
Kart 3: Bakgrunnskart – Andel unge voksne 20-24 år	23
Kart 4: Bakgrunnskart – Andel eldre mennesker 65 år og eldre	24
Kart 5: Indikator 2 – Andel aleneboende	25
Kart 6: Indikator 3 – Andel barn med enslig forsørger	26
Kart 7: Indikator 4 – Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika	27
Kart 8: Indikator 5 - Barneutflytting.....	31
Kart 9: Indikator 6 - Utflytting	32
Kart 10: Bakgrunnskart - Leide boliger.....	33
Kart 11: Bakgrunnskart – Enebolig andel	34
Kart 12: Bakgrunnskart – Rekkehus andel	35
Kart 13: Bakgrunnskart – Horisontaldelt tomannsbolig andel	36
Kart 14: Bakgrunnskart – Blokk andel.....	37
Kart 15: Bakgrunnskart – Boligsammensetning i bydelene.....	38
Kart 16: Indikator 7 - Lav utdanning	42
Kart 17: Indikator 8 - Høy utdanning	43
Kart 18: Indikator 9 - Ikke fullført videregående i løpet av fem år	44
Kart 19: Indikator 10 - Median inntekt etter skatt per forbruksenhet	48
Kart 20: Indikator 11 - Andel i lavinntektshusholdninger (EU50)	49
Kart 21: Indikator 12 - Andel barn i lavinntektshusholdninger (EU50).....	50
Kart 22: Indikator 13 - Gjeld mer enn tre ganger bruttoinntekt	51
Kart 23: Indikator 14 - Arbeidsledighet.....	56
Kart 24: Bakgrunnskart - Ungdomsledighet	57
Kart 25: Indikator 15 - Andel sosialhjelpsmottakere	58
Kart 26: Indikator 16 – Andel på arbeidsavklaringspenger	59
Kart 27: Indikator 17 – Andel unge uførepensjonister	60
Kart 29: Indikator 18 – Helsetilstand (dødelighet)	61
Kart 30: Indikator 19 – Andel barn med barnevernstiltak	62
Kart 31: Indikator 20 - Kriminalitet	65
Kart 32: Indikator 21 - Ungdomskriminalitet.....	66
Kart 33: En samlet levekårsindeks	69

Tabelloversikt

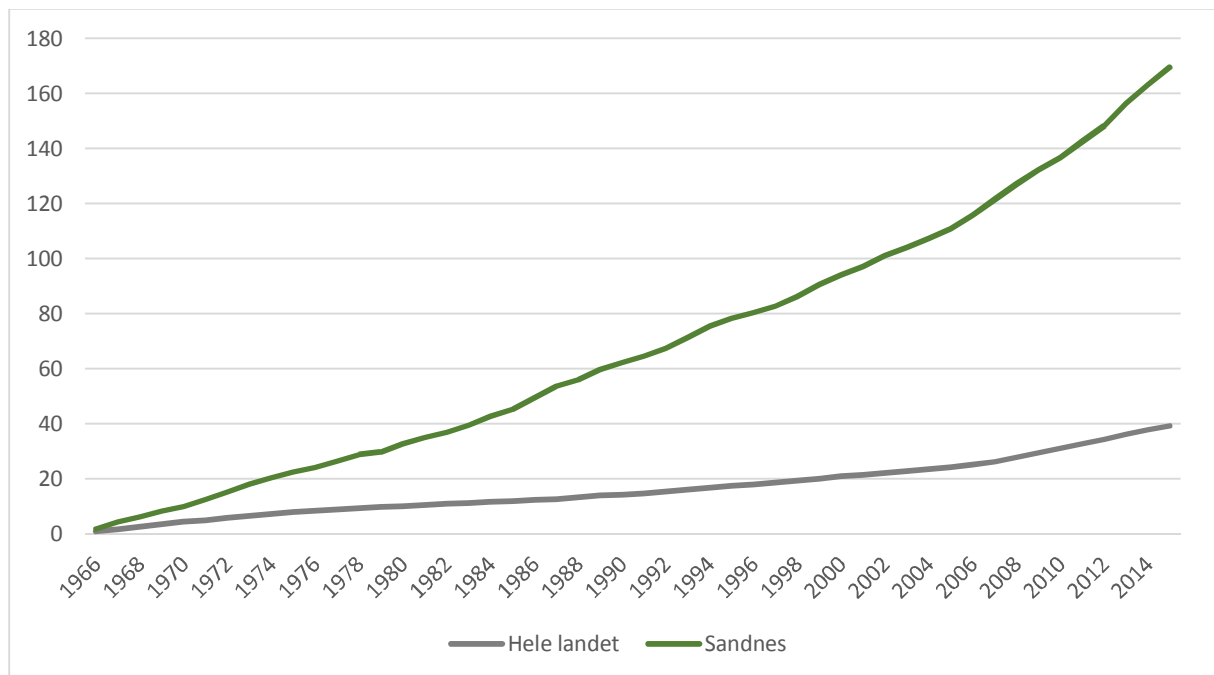
Tabell 1: Levekårsoner, etter antall innbyggere per 1. januar 2015.....	8
Tabell 2: Levekårsindikatorer, befolkning, etter kommune	20
Tabell 3: Levekårsindikatorer, bolig og flytting, etter kommune.	29
Tabell 4: Levekårsindikatorer, utdanning, etter kommune	40
Tabell 5: Levekårsindikatorer, inntekt og gjeld, etter kommune	46
Tabell 6: Levekårsindikatorer, helse og sosiale forhold, etter kommune.....	54

1 Innledning

1.1 Om Sandnes

I 1965 ble kommunene Sandnes, Hetland, Høyland og deler av Høle sammenslått, og nye Sandnes kommune fikk om lag 27 000 innbyggere. Siden 1965 har folketallet i Sandnes økt betraktelig, og ligger per 1. januar 2015 på 73624 innbyggere. Det vil si at folketallet i kommunen nesten er tredoblet på 50 år. I samme periode har folketallet i Norge økt med i underkant av 40 prosent, så Sandnes har hatt en folkevekst langt over det nasjonale nivået.

Figur 1: Befolkningsøkning siden 1965, etter region. Prosent

1.2 Hva en levekårsone er og formålet med inndelingen

Det finnes mye statistikk som er relevant og nyttig innenfor temaet levekår, helse og demografi. Men ofte forekommer dataene for kommunen som helhet, og hittil har de ikke avdekket hvordan dette fordeler seg i de ulike delene av kommunen. Når folketallet i kommunen har økt så betydelig de siste årene, er det også viktig å kunne undersøke ulike områder i kommunen, særlig når det gjelder levekår. Målet med denne kartleggingen er derfor å framskaffe systematisert kunnskap om befolkningens levekår i ulike soner i Sandnes kommune, og å avdekke hvordan disse faktorene varierer mellom sonene.

Kunnskapen kan brukes til ulike formål i kommunens arbeid og prioriteringer. Den er spesielt nyttig når det er aktuelt med prioritering mellom ulike geografiske områder i kommunen, enten det gjelder innen kultur og byutvikling eller områder innen levekår og oppvekst.

I arbeidet med å kartlegge levekår i kommunen har det vært et mål å dele kommunen i små geografiske områder. Formålet med delingen er nettopp for å avdekke forskjeller i levekår mellom de ulike sonene.

1.2.1 Bakgrunn for inndelingen i levekårsoner

Sandnes kommune er inndelt i 13 bydeler, som igjen er inndelt i 104 grunnkretser. Det er disse 104 grunnkretsene som er grunnlaget for levekårsone og som i denne kartleggingen er satt sammen til 48 levekårsoner. Statistisk sentralbyrå har levekårsdata på grunnkretsnivå, men disse må grupperes noe av personvern hensyn, samt for å unngå at levekårsone blir så små at statistikken er sårbar for tilfeldig variasjon. Det er en fordel at hver levekårsone har et visst befolkningsgrunnlag, og de fleste sonene i denne kartleggingen har minst 1000 innbyggere. Seks soner har imidlertid færre enn 1000 innbyggere, og det er viktig å være oppmerksom på at små tall vil være mer sårbare for tilfeldig variasjon.

Flere grunnkretser har tilstrekkelig innbyggertall til at de kan danne en levekårsone alene, for eksempel grunnkretsene Ganddal, Lundehaugen og Sørby. Andre levekårsoner er inndelt slik at den har samme avgrensing som bydelen, for eksempel som Høle (fire grunnkretser) og Soma (tre grunnkretser). Det er på den annen side *ikke* anledning å dele en stor grunnkrets i to selv om det kunne vært ønskelig, dette fordi datasettene fra SSB foreligger med en grunnkrets som minste enhet.

Ved inndeling av levekårsoner er det forsøkt tatt hensyn til at det skal være mest mulig likhet når det gjelder bomiljø og boligtyper innenfor hver sone slik at en levekårsone kan regnes som en naturlig enhet. I analysearbeidet har vi lagt følgende prinsipp for å danne levekårsoner:

- de har en så liten geografisk utstrekning som mulig, nettopp for å kunne få frem ulikhetene mellom de
- store nok til å få frem statistiske data fra SSB
- store nok av personvern hensyn
- antas å være mest mulig homogen når det gjelder bomiljø og bebyggelse

Det har imidlertid ikke vært mulig å oppfylle dette i like stor grad for alle sonene, blant annet fordi vi må forholde oss til grunnkretsene. Dermed er det brukt skjønn i soneinndelingen, og en kan ikke se bort fra at dette kan i noen grad ha påvirket resultatene i noen levekårsoner.

Når det gjelder navnssetting på levekårsone har vi tatt utgangspunkt i navn på grunnkretsene og forsøkt å gi et gjenkjennelig navn med geografisk tilknytning til stedet. Det har imidlertid vært en utfordring å gi sonen et dekkende navn, særlig der levekårsone er sammensatt av et stort antall grunnkretser og strekker seg over et stort område. Vi oppfatter imidlertid at navnet på sonene har en mer praktisk funksjon, og at en derfor like gjerne kunne brukt nummer på sonene.

1.2.2 Inndeling av kommunen i 48 levekårsoner

I denne kartleggingen har vi satt sammen kommunens 104 grunnkretser slik at de danner 48 levekårsoner. Sonene har et vidt spenn i størrelse og folketall. Sone 4 Sentrum sør har 671 innbyggere, mens sone 37 Øvre Hana har 2 900 innbyggere. Bosettingsmønsteret varierer også, og mens soner som Sentrum vest og Gravarslia har relativt lite areal og tettere befolkning, har soner som Høle og Sviland stort areal og mer spredt befolkning. Folketallet og navn på levekårsone fremgår i tabell 1.

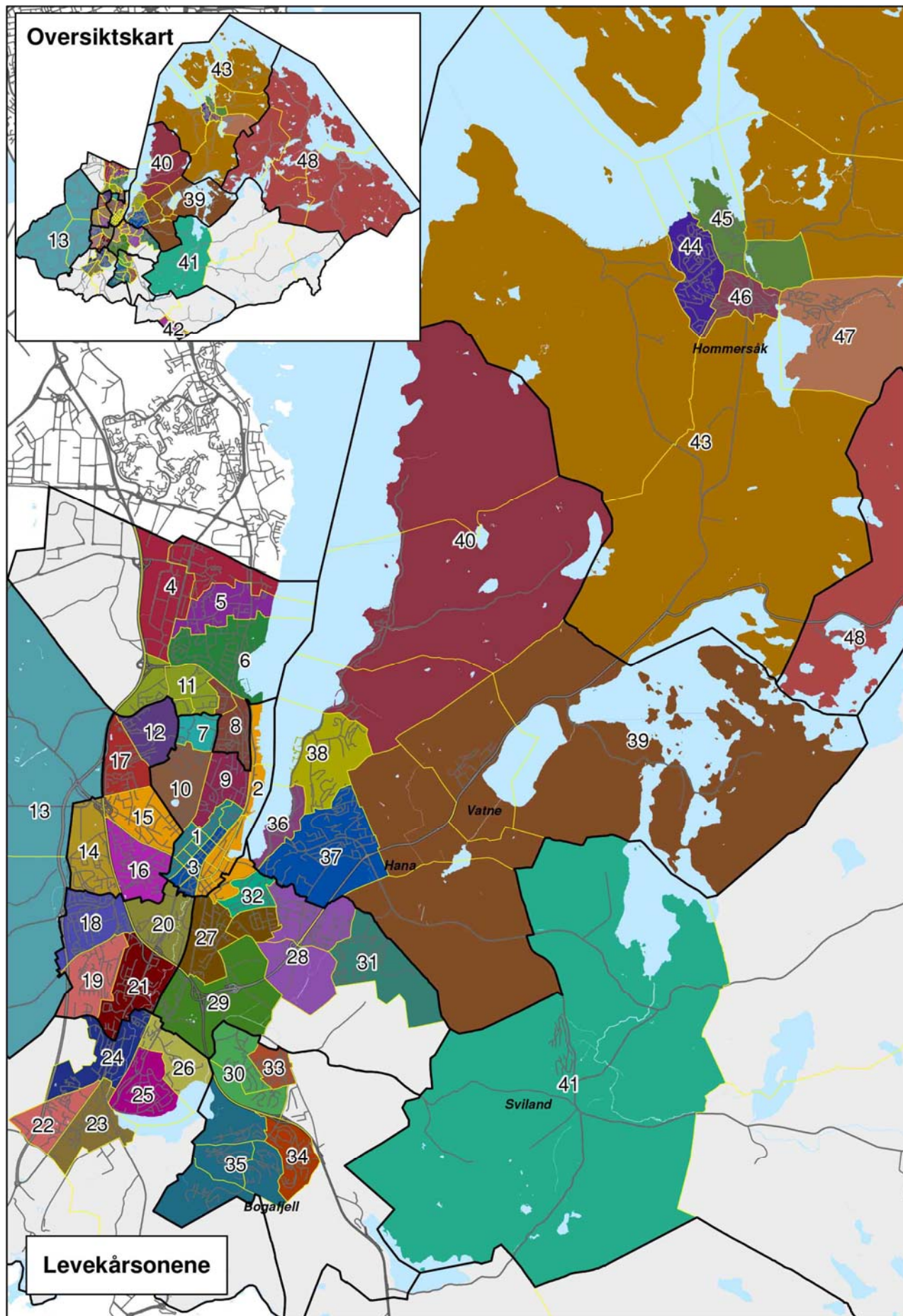
I all hovedsak kan levekårsone aggregeres opp til bydelsnivå, med unntak av i ett område. Levekårsone «Sentrum øst» består av ni grunnkretser, der åtte ligger i bydelen Trones og sentrum, mens en grunnkrets ligger i bydel Austrått. Grunnkretsen har i overkant av 200 innbyggere i 2015, og bebyggelsen er relativt lik Sentrum øst for øvrig. Den alternative sonen i Austrått bydel, Gravarslia, er preget av en annen type bebyggelse. Ettersom levekårsone helst skal være ganske ensartete har vi valgt å avvike fra bydelsgrensene i dette området.

Ti grunnkretser som har liten eller spredt befolkning er ikke tilordnet en levekårsone. I hovedsak gjelder dette grunnkretser i søndre del av kommunen. Per 1. januar 2015 var innbyggertallet i disse grunnkretsene til sammen 2 240 personer. Disse grunnkretsene dekker et stort geografisk område og ligger i fem bydeler. De utgjør dermed en svært variert gruppe som er lite ensartet, og av den grunn er det vanskelig å karakterisere levekår for disse. Vi har derfor valgt å ikke opprette en egen levekårsone for disse grunnkretsene, selv om dette rent «teknisk» kunne la seg gjøre. Dersom folketallet i noen av disse grunnkretsene øker i årene som kommer, vil man kunne opprette en ny levekårsone for denne dersom det er behov eller ønske om det.

Tabell 1: Levekårsoner, etter antall innbyggere per 1. januar 2015

Sone-nummer	Sonenavn	Folke-mengde	Bydel	Sone-nummer	Sonenavn	Folke-mengde	Bydel
1	Sentrum vest	1599	Trones og sentrum	26	Sørbø	687	Ganddal
2	Sentrum øst	1061	Trones og sentrum ¹	27	Austrått vest	1770	Austrått
3	Langgata	958	Trones og sentrum	28	Austrått øst	1789	Austrått
4	Myklaberget	1442	Lura	29	Austrått sør	1014	Austrått
5	Porsholen	1942	Lura	30	Håbet	1323	Bogafjell
6	Luravika	2280	Lura	31	Skaret	1631	Austrått
7	Varatun	1266	Trones og sentrum	32	Gravarslia	1486	Austrått
8	Roald Amundsen	1530	Lura	33	Håbafjell	1044	Bogafjell
9	Trones	1800	Trones og sentrum	34	Bogafjell senter	1617	Bogafjell
10	Giske	1614	Trones og sentrum	35	Bogafjell	2078	Bogafjell
11	Vibemyr	1284	Lura	36	Nedre Hana	874	Hana
12	Brattholen	953	Stangeland	37	Øvre Hana	2900	Hana
13	Soma	1602	Malmheim og Soma	38	Asperholen	1902	Hana
14	Stangeland vest	1324	Stangeland	39	Vatne	1220	Hana
15	Stangeland nord	1923	Stangeland	40	Sandvika Gramstad	1201	Hana
16	Stangeland sør	1865	Stangeland	41	Sviland	691	Sviland
17	Maurholen	1553	Stangeland	42	Figgjo	1980	Figgjo
18	Skeiane	2050	Sandved	43	Riska ytre	1490	Riska
19	Sandve	1245	Sandved	44	Riska	2197	Riska
20	Sentrum sør	671	Sandved	45	Hommersåk sentrum	1101	Riska
21	Skei	1938	Sandved	46	Frøyland	1242	Riska
22	Lunde	1113	Ganddal	47	Maudland	1210	Riska
23	Ganddal	1371	Ganddal	48	Høle	1048	Høle
24	Åse	1860	Ganddal		Ikke tilordnet	2240	
25	Lundehaugen	1645	Ganddal				

¹ Med unntak av grunnkrets 11020122 (Industriområdet 2), som ligger i Austrått bydel

Kart 1: Levekårsoner

1.3 Kort om hva levekårkartleggingen er. Og ikke er.

Ulike levekårsdata og levekårsundersøkelser i landet har avdekket at det er betydelige forskjeller i levekår mellom ulike geografiske områder av en kommune. Det kan være store utfordringer forbundet med opphopning av levekårsutfordringer i enkelte geografiske områder, og særlig dersom disse forholdene blir forsterket over tid. Levekårsdataene er med på å avdekke forskjellene, slik at en i større grad kan stå rustet til å utjevne forskjellene og legge grunnlag for en bedre utvikling gjennom planlegging og prioritering. Datasettene er i første rekke brukt til å rangere de ulike sonene i forhold til hverandre, med nettopp det formål å få frem forskjeller.

Denne levekårkartleggingen er en *kvantitativ* undersøkelse og er i hovedsak bygget på persondata fra SSB. Den angir hvor stor andel av befolkningen i en sone som for eksempel flytter eller er aleneboende osv. Den sier altså ikke noe om hvordan innbyggerne selv opplever bomiljøet i en levekårsone, og heller ikke hvordan folk flest trives osv. (slik som *kvalitative* studier gjør).

Også de levekårssonene med størst utfordringer domineres av mennesker uten levekårsproblemer. Det er viktig å understreke at denne kartleggingen har *ikke* til hensikt å inndele kommunen i områder som er gode og dårlige. Denne kartleggingen gir således *ikke* grunnlag for å karakterisere noen områder som dårlige å bo i, og heller ikke at noen områder er best å bo i. Kartleggingen viser, som sagt, forskjeller på levekårsindikatorer. I tillegg til disse levekårsindikatorene finnes det selvsagt en hel rekke andre kvaliteter og trivselsfaktorer som det ikke er rom for å ta med i denne kartleggingen.

Hva denne kartleggingen konkret skal nyttes til er det ikke tatt stilling til i dette dokumentet. Den er i første rekke ment å være et faktagrunnlag om hvordan levekårsfaktorer fordeler seg i ulike områder i kommunen. Den vil på den måten kunne være et beslutningsgrunnlag for utforming og prioritering av kommunens tjenestetilbud. Den vil også være nyttig i alle planer, prosjekter og byggetiltak som er med på å prege byutviklingen, slik at en kan legge vekt på gode levekår der det trengs mest.

1.4 Lovverk og målsettinger for levekår

1.4.1 Levekår og folkehelse i lovverk

Folkehelseloven fra 2011 har som formål å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse. Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid.

Videre i loven blir det i § 4 pekt på kommunens ansvar for folkehelsearbeidet, blant annet med å bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller.

Lovens § 5 pålegger kommunen å ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne.

St meld nr 20 (2006-2007) Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller. Denne stortingsmeldingen peker på flere tiltak som tar sikte på å utjevne sosiale helseforskjeller i Norge. Blant annet er det pekt på ulike tiltak innen helsetjenester, arbeidsmiljø, inntekt og oppvekst. Det er

spesielt fokusert på at barn skal ha mulighet til utvikling uavhengig av foreldrenes økonomi, utdanning og etnisk bakgrunn.

Meldingen viser til at geografiske forskjeller i helse er i stor grad sammenfallende med geografiske forskjeller i levekår. I arbeidet for å redusere sosiale helseforskjeller er en geografisk tilnærming til tiltaksutforming viktig blant annet fordi den muliggjør målretting av tiltak uten å stigmatisere. Når en retter tiltak inn mot områder som har store helse- og levekårsproblemer, har en også større mulighet for å evaluere effekten av tiltakene. Tilnærmingen kan også bidra til at tiltakene som iverksettes når riktig målgruppe. (Oslo er et klart eksempel på sammenhengen mellom sosiale forskjeller i helse og geografi. Forskjellene i gjennomsnittlig forventet levealder mellom bydeler er opp til drøyt 12 år.)

Kommunene har virkemidler for å motvirke at utsatte områder blir tillagt ytterligere negative miljøfaktorer, blant annet gjennom plan- og bygningsloven. Kommunene kan også forbedre tjenestetilbudet og iverksette sosiale tiltak i slike områder. En forutsetning for å få dette til er at kommunene har gode verktøy til å vurdere kommunens bomiljøkvalitet på et hensiktsmessig geografisk nivå.

Det blir også pekt på at kommunene kan ved arealplanlegging og boligpolitikk bidra til reduserte sosiale forskjeller mellom geografiske områder.

1.4.2 Levekår og folkehelse i Kommuneplanen

Kommuneplanen for Sandnes 2015-2030 ble vedtatt i bystyret 16. juni 2015 og er et overordnet styringsdokument for utviklingen av Sandnes. Et av de dybdeområdene i planen var folkehelse, og målsettingene for folkehelsearbeidet er beskrevet på denne måten:

Folkehelse, trivsel og miljø – Sandnes som en sunn by for alle

Bærekraftig utvikling og helse (fysisk og psykisk helse) for alle er overordnede mål for kommunens arbeid. Dette betyr en langsiktig holdbar utvikling miljømessig, sosialt og økonomisk, og at alle i Sandnes skal ha gode og likeverdige livsvilkår. Som medlem av Verdens helseorganisasjons europeiske nettverk av sunne byer og med utgangspunkt i nasjonal politikk (plan- og bygningsloven, folkehelseloven m.fl.) skal kommunen forankre dette arbeidet i strategiske planer og styringsdokumenter og gjøre det gjeldende for alle deler av virksomheten. Sunn by er en betegnelse for summen av kommunens arbeid med å fremme folkehelse, trivsel og miljø.

Kommuneplanen 2015-2030 Samfunnsdel

Kommunens visjon er: «Sandnes i sentrum for fremtiden! Romslig, modig og sunn»

Sunn betyr at Sandnes skal være en by for alle, der fysisk og psykisk helse, trivsel og miljø skal vektlegges i all tjenesteyting og byutvikling.

Under hovedavsnittet dybdeområder uttrykker kommuneplanen hovedmålene for arbeidet med folkehelse, trivsel og miljø på denne måten:

Sandnes vil være

- **et bærekraftig samfunn**
- **et samfunn med gode og likeverdige livsvilkår for alle**

Kommuneplanen har som en av målsettingene at «Sandnes vil være fremtidsrettet innenfor likeverdige levekår, folkehelse og universell utforming.» Gjennom å arbeide for en samfunnsutvikling som fremmer helse og utjevner sosiale helseforskjeller kan innbyggernes livskvalitet sikres.

Denne levekårkartleggingen vil således være et bidrag til å dokumentere og rette oppmerksomheten på forhold som påvirker levekår, slik at all planarbeid og virksomhet ellers kan legge til rette for gode levekår for alle.

2 Levekårkartlegging

2.1 Datagrunnlag

Denne kartleggingen bygger på et datasett som er det siste og nyeste som er tilgjengelig. Datasettet fra SSB, «Levekårsindikatorer», er persondata for hver grunnkrets i kommunen. SSB utgir datasettene hvert andre år, og denne rapporten bygger på datasett fra 2012. Dessverre er det ikke tilgjengelige datasett som er av nyere dato, og levekårsdataene fra 2012 er således de nyeste som det er tilgjengelige fra SSB.

Neste datasett over levekårsindikatorer foreligger fra SSB sannsynligvis før sommeren 2016 og vil da bygge på datagrunnlag fra 2014.

Begrunnelsen for likevel å legge frem datasett som skriver seg fra 2012 er for det første at dette er de første tilgjengelige levekårkartleggingen i Sandnes kommune av denne type. Vi har kalt rapporten for et «Pilotprosjekt», nettopp for å tilkjenne at denne første rapporten kan være sammensatt og beskrevet på en uhensiktsmessig måte, og som en derfor bør rette opp til neste revisjon. For det andre er det en kort tid til neste datasett foreligger, og en kan derfor ha et sammenligningsgrunnlag og følge utviklingen over tid, noe som i seg selv kan være svært nyttig og interessant.

2.2 Metode

Det er gjennomført og publisert en rekke ulike levekårsundersøkelser i Norge, blant annet av SSB. Når en skal foreta vurderinger av ulike personers ellers grupper levekår, kan en bygge på teori og metodegrunnlag fra mange fagområder. Innholdet i begreper som levekår endrer seg i takt med velferdsutviklingen. Hva vi legger i gode levekår, blir også påvirket av verdimesse oppfatninger og kulturelle verdier om hva et godt liv er og hva et godt liv ikke er. Hvilke sider ved levekårene en oppfatter som viktigst, og hva en regner for å være gode og dårlige levekår, varierer med andre ord over tid og mellom ulike land og kulturer.

For å konkretisere levekårsbegrepet, og for å gjøre levekår til et målbart fenomen, har man i de nordiske studiene lagt vekt på hvilke ressurser den enkelte har. Det er derfor vanlig i slike undersøkelser å legge flere faktorer til grunn, for eksempel økonomiske ressurser, inntekts- og formuesforhold, helse, sysselsetting, arbeidsmiljø, boligforhold, utdanning, forbruk, med mer.

Hvilke faktorer som måles i denne kartleggingen er gjort rede for nedenfor. Levekår måles således først og fremst gjennom de mer objektive forhold ved menneskene. Datasettet vi har tilgjengelig fra SSB er i stor grad kvantitative persondata på sonenivå.

Det gjøres i denne rapporten ikke forsøk på å avgjøre hvor fornøyd den enkelte er med tilværelsen og livet, det vil si hvordan man opplever og vurderer sin egen situasjon. Vi går heller ikke inn på å finne forklaringer på og årsaker til de ulike funnene. Denne rapporten er ment å mest mulig presentere og illustrere data og fakta. Dersom en i det videre arbeidet i kommunen ønsker ytterligere å belyse enkelttema kan det være aktuelt å bruke kvalitative metoder der en går ut og spør enkeltpersoner eller grupper.

2.3 Indikatorer og levekårsindeks

Grunnlaget for denne rapporten er et indikatorsett bestående av individdata som er aggregert opp til sonenivå. De aller fleste indikatorene er levert av Statistisk sentralbyrå (SSB), som på bestilling har bearbeidet data fra sine registre. I samarbeid med flere kommuner har SSB laget et utvalg med 26 standardiserte indikatorer som egner seg til bruk i levekårsundersøkelser. Sandnes kommune har benyttet 20 av disse indikatorene i denne rapporten, og de utgjør datagrunnlaget i kapitlene om befolkningen (kapittel 3), bolig og flytting (kapittel 4), utdanning (kapittel 5), inntekt og gjeld (kapittel 6), samt helse og sosiale forhold (kapittel 7)².

I tillegg har kommunen fått data om lovbrudd fra Rogaland politidistrikt³. Datamaterialet tar utgangspunkt i involvertes bosted, som Sandnes har knyttet til levekårsone og sammenstilt med befolkningstall. Dette er grunnlaget for kapittelet om kriminalitet (kapittel 8).

I kapittel 9 er indikatorene sammenstilt i en indeks, og målet med dette er å gi et mer samlet bilde. Indeksen er relativt enkel, og laget etter mal fra Stavanger kommune (Stavanger kommune 2014). Den består av 21 indikatorer der sonene er rangert fra 1 til 48 fra lavest til høyest andel levekårsutfordringer. Scoren på hver av indikatorene er deretter summert, og delt på antall indikatorer. I soner der enkelte indikatorverdier er undertrykket av SSB har vi imputert verdien 1, det vil si at vi antar at forekomsten av den aktuelle levekårsutfordringen er svært lav i disse sonene.

Følgende indikatorer inngår i levekårsindeksen:

1. Andel barn (tre til tolv år)
2. Andel aleneboende
3. Andel barn med enslig forsørger
4. Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika
5. Barneutflytting
6. Utflytting
7. Lav utdanning
8. Høy utdanning
9. Ikke fullført videregående i løpet av fem år
10. Median inntekt etter skatt per forbruksenhet
11. Andel i lavinntektshusholdninger (EU50)
12. Andel barn i lavinntektshusholdninger (EU50)
13. Gjeld mer enn tre ganger bruttoinntekt
14. Arbeidsledighet
15. Andel sosialhjelpsmottakere
16. Andel på arbeidsavklaringspenger
17. Andel unge uførepensjonister
18. Helsetilstand (dødelighet)
19. Andel barn med barnevernstiltak
20. Kriminalitet
21. Ungdomskriminalitet

² SSB har levert data, men er ikke ansvarlig for tolkninger og framstillinger som er gjort av Sandnes kommune.

³ Sandnes kommune har fått utlevert data fra Rogaland politidistrikt, men har selv bearbeidet datamaterialet. Både tolkninger og eventuelle bearbeidingsfeil står dermed for vår regning.

Under utviklingen av indeksen testet Stavanger kommune ut ulike vektingsopplegg, men fikk svært like resultater med de forskjellige framgangsmåtene. Derfor ble den enkleste metoden valgt, der alle verdiene vektet likt. Sandnes kommune har holdt seg til dette opplegget, som tidligere er brukt i alle de seks levekårsrapportene som Stavanger kommune har publisert hittil.

2.3.1 Leseveiledning til kartframstillingene

Det finnes to typer kart i denne rapporten, bakgrunnskart og indikatorkart. Førstnevnte er ikke levekårsindikatorer benyttet i indeksen, men hovedsakelig ment som nyttig bakgrunnsinformasjon. Det er ikke nødvendigvis slik at informasjonen i bakgrunnskartene er et uttrykk for levekårsutfordringer.

Indikatorkartene er nummerert fra 1 til 21, og i kartene er indikatorverdiene gitt farge ut fra en rangering av levekårsone i kommunen. De 48 sonene er rangert i sju grupper med om lag sju soner i hver gruppe, og sonene med lavest andel levekårsutfordringer har alltid den lyseste fargen. Denne framstillingen gjør at det visuelt sett er lett å se hvilke soner som har høyest og lavest andel levekårsutfordringer. Men ulempen er at framstillingen både kan underdrive og overdrive forskjeller mellom soner. Eksempelvis vil en indikator der det er forholdsvis liten forskjell mellom sonene i Sandnes ha samme fargespredning som en indikator der forskjellen mellom sonene er stor. Det er også slik at alle de sju sonene med lavest andel levekårsutfordringer vil ha samme farge, også dersom en av sonene skiller seg ut med en svært mye lavere andel utfordringer enn de andre.

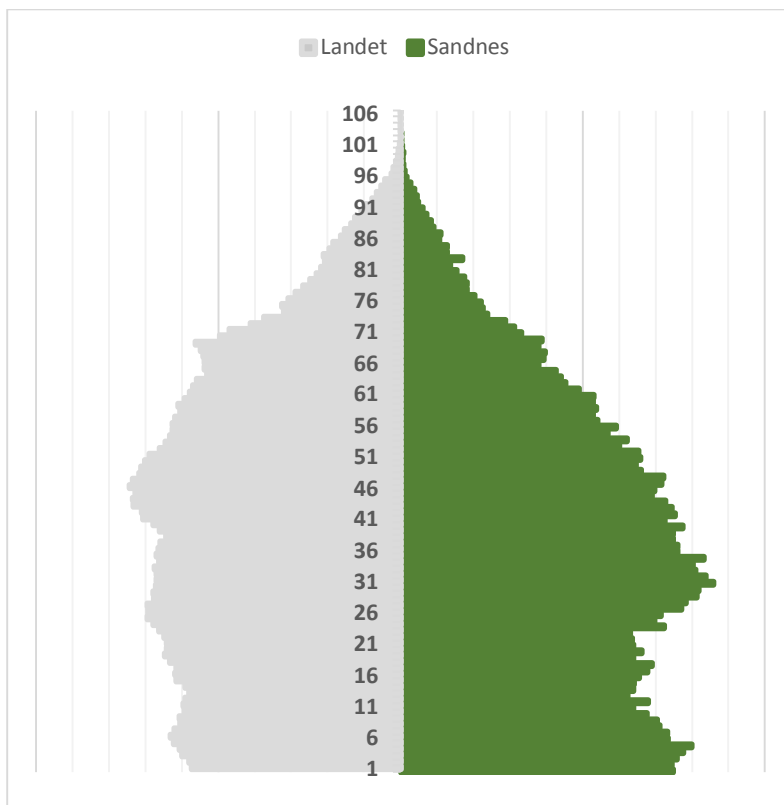
Fargeskalaen som er valgt i kartframstillingene (lys gul – oransje – mørk brun) er bevisst valgt fordi den illustrerer ulikheten mellom sonene på en god måte. Det er dessuten denne fargegraderingen som oftest blir benyttet i tilsvarende levekårsrapporter fra andre steder. Det er viktig å understreke at mørk farge ikke nødvendigvis betyr at en levekårsone har store utfordringer, men er et uttrykk for hvordan sonen er rangert i forhold til andre soner i Sandnes. Kartframstillingene er derfor best egnet til å gi et overblikk, mens mer grundige analyser bør ta hensyn til de absolutte tallene, se vedlegg 2: *Levekårsindikatorer 2012 Samlet tabell*. Generelt sett bør man også se på flere indikatorer for å få et godt bilde, ettersom sonene kan ha ulike typer levekårsutfordringer.

3 Befolkningen i Sandnes

Befolkningssammensetning er viktig informasjon for en kommune, ettersom tjenester og ressursbruk i kommunen påvirkes av størrelsen på målgruppene. Kommuner med mange barn må tilpasse seg slik at man blant annet får nok kapasitet i skoler og barnehager, og kommuner med mange eldre vil måtte ta hensyn til dette når tjenestetilbudet skal dimensjoneres. På samme måte vil fakta om andelen innbyggere med innvandrerbakgrunn og andre typer befolkningsindikatorer være en ressurs i kommunens planvirksomhet.

Som vi har vært inne på har Sandnes kommune hatt en sterk befolkningsvekst de siste 50 årene, og byen har naturlig nok endret seg mye i denne perioden. I dag er Sandnes Norges sjuende største by, og som befolkningspyramiden i Figur 2 viser har kommunen en relativt ung befolkning sammenlignet med resten av landet.

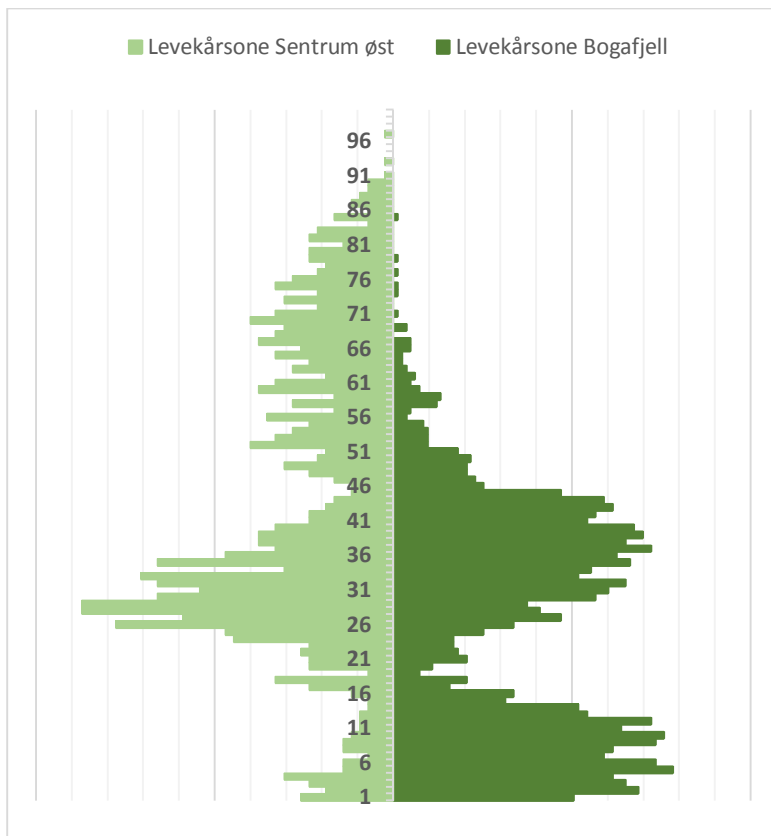
Figur 2: Befolkningen i landet og Sandnes, etter alder. 2015. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Innad i Sandnes kommune varierer imidlertid alderssammensetningen i de ulike levekårsone. Eksempelvis kan man se tydelige forskjeller mellom strukturen i sonene Sentrum øst og Bogafjell, der førstnevnte sone har langt flere eldre innbyggere, mens sistnevnte har en høy andel barn. Figur 3 preges av at folketallet i sonene er relativt lavt, og små forskjeller i absolutte tall kan dermed gi ganske stort utslag i figuren.

Figur 3: Befolkningen i levekårsone Sentrum øst og Bogafjell, etter alder. 2015. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Selv om alderssammensetning i en sone er viktig for kommunens planlegging og kan bidra til å forklare levekårsforskjeller, er ikke alle de ulike aldersframstillingene i de påfølgende kartene valgt ut som levekårsindikatorer i indeksen vi skal presentere. Unntaket er andelen barn i alderen tre til tolv år. Noe av begrunnelsen for at denne indikatoren inngår i levekårsindeksen er at barnefamiliene trolig er spesielt opptatt av nærområdets oppvekstmiljø. For barnefamilier som flytter er hovedmønsteret at de oppgraderer, for eksempel fra leid til eid bolig (Grødem 2008). En lav barneandel kan dermed være knyttet til levekårene i et område.

Andelen aleneboende benyttes også som levekårsindikator i denne rapporten. Til tross for at aleneboende er en heterogen gruppe der vi finner personer med svært gode levekår, er det systematiske forskjeller mellom aleneboende og folk som bor sammen med andre. Som gruppe har aleneboende blant annet lavere inntekt, dårligere helsetilstand og mindre sosial kontakt (Mørk 2006).

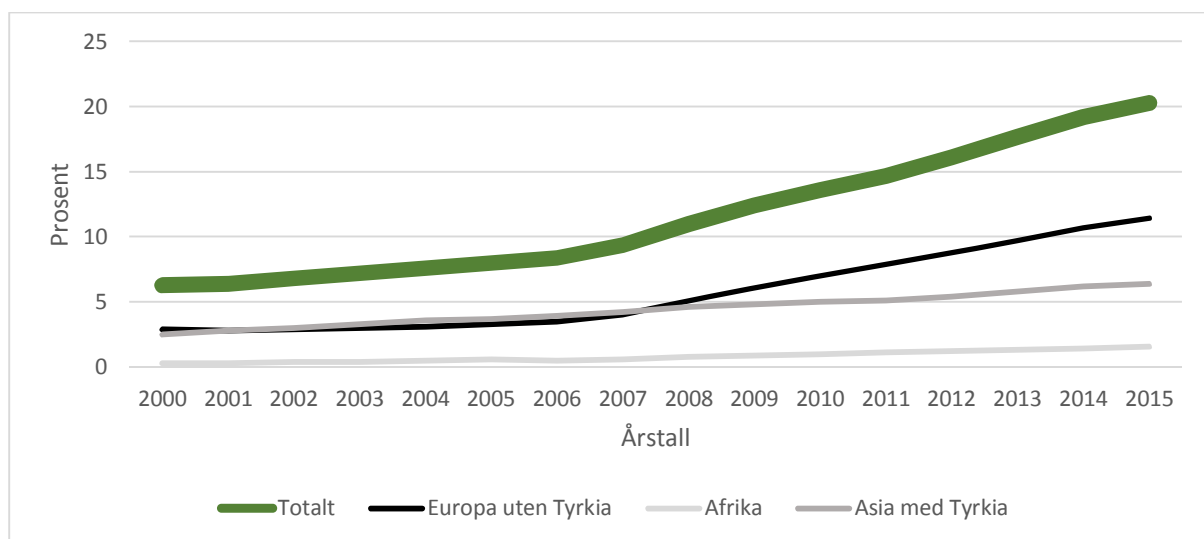
Barn med enslige foreldre regnes ofte som en sårbar gruppe, og data om dette kan brukes som levekårsindikator. Eksempelvis er enslige forsørgere klart overrepresentert i gruppen med vedvarende lavinntekt sammenlignet med husholdninger med to forsørgere (Langeland, Ohrem og Lima 2014).

Et forhold som har vært med på å prege utviklingen i Sandnes, og som har bidratt til den kraftige befolkningsveksten, er at kommunen har fått langt flere innvandrere. Mens antallet innvandrere i Sandnes var 336 i 1970, var innvandrerne blitt 12 391 i 2015. Dette er en økning fra om lag én prosent til nesten 18 prosent av befolkningen, og samtidig har det skjedd endringer i hvor

innvandrerne kommer fra. I 1970 og 1980 hadde det store flertallet bakgrunn fra Europa og Nord-Amerika, men i dag er gruppen langt mer sammensatt. Det er fortsatt flest som har europeisk landbakgrunn, men etter EU-utvidelsen i 2004 har det vært en sterk økning i antall Østeuropeiske innvandrere. Eksempelvis ble antall innvandrere fra Øst-Europa mer enn tredoblet på nasjonalt nivå i tiårsperioden fra 2001 til 2011. I tillegg har Sandnes fått innvandrergupper fra Afrika og Asia.

Når man snakker om innvandrerbefolkningen menes ofte innvandrere og deres barn. Etter hvert som man har fått større innvandrergupper med lang botid i Norge, har også antallet barn født her i landet av to innvandrerforeldre økt. I Sandnes er 2 540 personer, eller i overkant av tre prosent av befolkningen, norskfødte med innvandrerforeldre. Dermed har omtrent 20 prosent av befolkningen i kommunen innvandrerbakgrunn.

Figur 4: Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Sandnes, etter landbakgrunn (utvalgte grupper). 2000-2015. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Innvandrere og deres barn kan ha utfordringer som personer uten innvandrergrunn ikke er like utsatte for, for eksempel knyttet til språk, nettverk og kulturforskjeller. De skårer lavere enn den øvrige befolkningen på sentrale levekårsindikatorer som inntekt og utdanning, og dette gjelder særlig innvandrere fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania (unntatt Australia og New Zealand) og Europa utenom EU/EØS (Østby 2014). I denne rapporten er andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika brukt som levekårsindikator.

Levekårsindikatorer, befolkning**Barneandel**

Personer tre til tolv år, som andel av den totale folkemengden per 1.1.2013.

Aleneboende

Aleneboende, som andel av alle privathusholdninger per 1.1.2013. Aleneboere er personer som er bosatt alene i en privathusholdning.

Barn med enslige foreldre

Barn (0-17 år) som bor med en forelder (bare mor eller bare far), som andel av barn i alderen 0-17 år per 1.1.2013. Barn er personer som er registrert bosatt sammen med minst én av foreldrene (biologiske- eller adoptivforeldre), og som ikke er i samliv og/eller har egne barn.

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Øst-Europa (inkl. land fra tidligere Øst-Europa som nå er medlem av EU), Asia, Afrika og Latin-Amerika, som andel av folkemengden per 1.1.2013. Innvandrere er personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre. Innvandrere har på et tidspunkt innvandret til Norge.

Norskfødte med innvandrerforeldre er personer som er født i Norge av to foreldre som er født i utlandet, og som i tillegg har fire besteforeldre som er født i utlandet.

Kilde: KOMPAS, Statistisk sentralbyrå

For å plassere levekårene i Sandnes kommune som helhet i en kontekst, har vi sett på indikatorverdiene for Sandnes, de andre kommunene på Jæren og hele landet. Dette er vist i tabell 2. Befolkningsindikatorerne viser blant annet at Sandnes har en relativt høy barneandel i nasjonal sammenheng, ved at nesten 14 prosent av befolkningen er barn i alderen tre til tolv år. Stavanger ligger nært landsgjennomsnittet på rett over tolv prosent, og har den laveste barneandelen på Jæren. I motsatt ende finner vi Klepp, der 15 prosent av befolkningen er barn i denne aldersgruppen. Med unntak av Stavanger har alle kommunene på Jæren barneandeler som ligger godt over landsgjennomsnittet, og til tross for at Sandnes har en ung befolkning, er barneandelen lavere enn i de fleste nabokommunene.

På landsbasis bor omtrent 40 prosent av befolkningen alene, og andelen er klart lavere enn landsgjennomsnittet i alle kommunene på Jæren med unntak av Stavanger. Mens nesten 34 prosent i Sandnes er aleneboende, er andelen underkant av 28 prosent i Gjesdal, som har den laveste andelen på Jæren.

Tabell 2: Levekårsindikatorer, befolkning, etter kommune

	Barneandel 3-12 år	Andel aleneboende	Andel barn med enslige foreldre	Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika
Sandnes	13,9	33,9	12,9	14,5
Stavanger	12,3	41,6	14,4	14,3
Hå	14,9	32,5	11,2	11,1
Klepp	15,0	30,2	12,2	9,6
Time	14,2	31,9	12,1	7,8
Gjesdal	14,9	27,7	12,7	7,4
Sola	14,5	31,2	11,3	11,0
Randaberg	14,9	28,9	12,6	7,3
Hele landet	12,2	39,7	17,2	11,0

Alle kommunene i vårt utvalg har en lavere andel barn med enslige foreldre enn landsgjennomsnittet på cirka 17 prosent. I Stavanger finner vi den høyeste andelen på i overkant av 14 prosent, mens Hå har den laveste andelen, litt over tolv prosent. Sandnes ligger nest høyest med nesten 13 prosent, men spredningen mellom kommunene på Jæren er ikke veldig stor.

Som tidligere nevnt har Sandnes vært preget av en sterk innvandringsvekst de siste tiårene, og dette har også skjedd på landsbasis. Innvandrerbefolkningen er imidlertid generelt sett større i byene, og det ser vi også på Jæren. Mens andelen innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika er nesten 15 og litt over 14 prosent i Sandnes og Stavanger, er den om lag sju prosent i Randaberg og Gjesdal. På landsbasis er andelen elleve prosent, så her ligger Sandnes klart over snittet i Norge.

3.1 Befolkningen i levekårsone

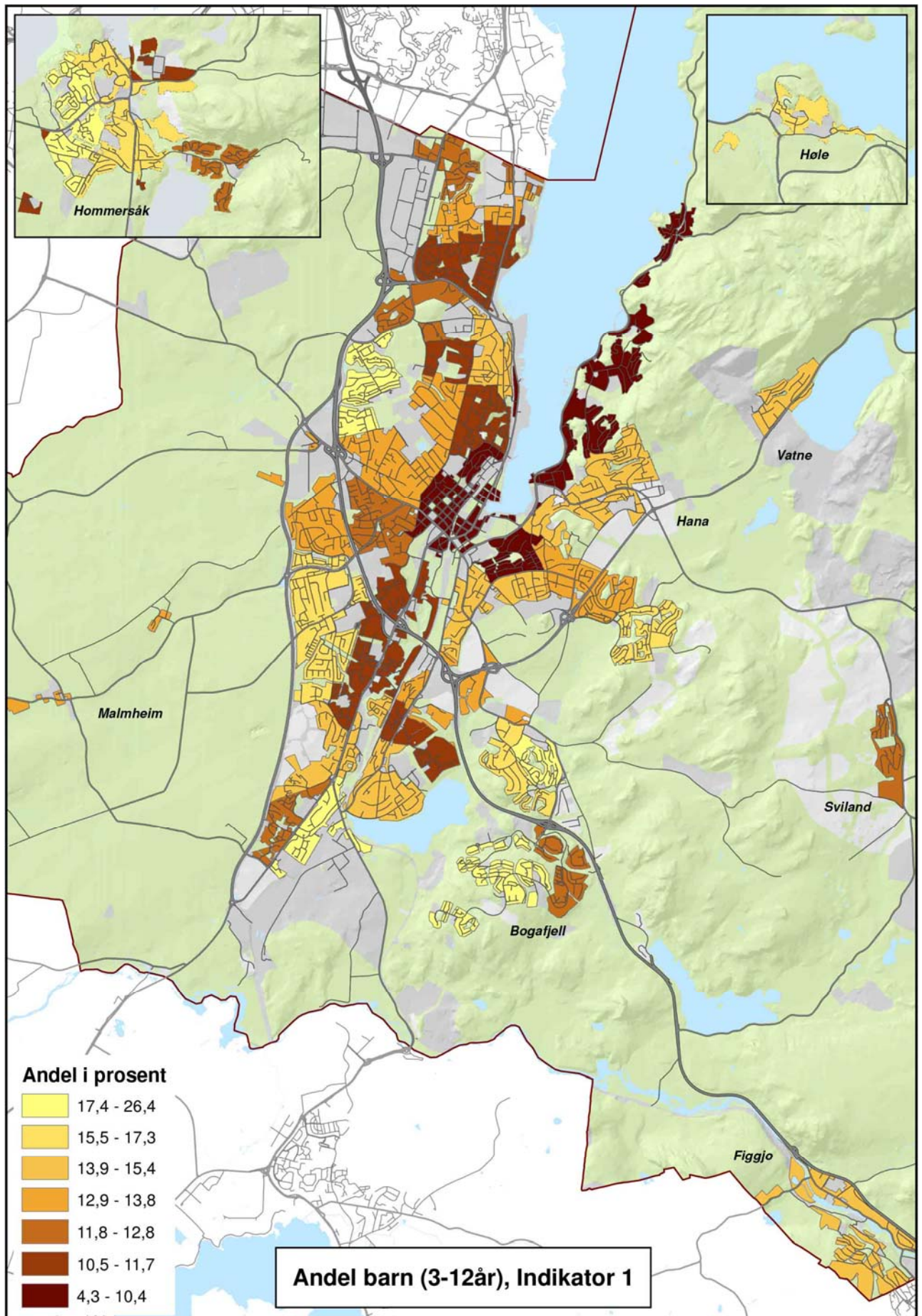
Befolkningssammensetningen er relativt ulik i de forskjellige sonene når det gjelder alder. Dersom man ser på den første indikatoren i indeksen, andel barn, går det fram at barneandelen varierer mellom i overkant av 26 prosent i Bogafjell sone og litt over fire prosent i Langgata sone. Det vil si at omtrent en av fire personer i Bogafjell sone er barn i alderen tre til tolv år, mens i Langgata sone er om lag en av 20 i samme aldersgruppe. Generelt ser det ut til at barneandelen er lavest i Sandnes sentrum og på østsiden av Gandsfjorden i Hana bydel, mens steder med høy andel barn er mer spredt rundt i kommunen. Blant annet ser vi områder med høy barneandel i Bogafjell bydel, i den nordlige delen av Stangeland bydel og i Riska bydel. Ut fra bakgrunnskartene med fordelingen av unge voksne og eldre mennesker, kan man se at andelen unge voksne i alderen 20 til 24 år er relativt høy i Lura og Sviland bydeler, mens det er mange eldre mennesker sentralt i Sandnes og i Sandved bydel.

Levekårsindikator nummer to viser at andelen aleneboende varierer fra nesten 14 prosent i Maudland sone (Riska bydel) til i underkant av 65 prosent i Langgata sone. Det er vanligere å bo

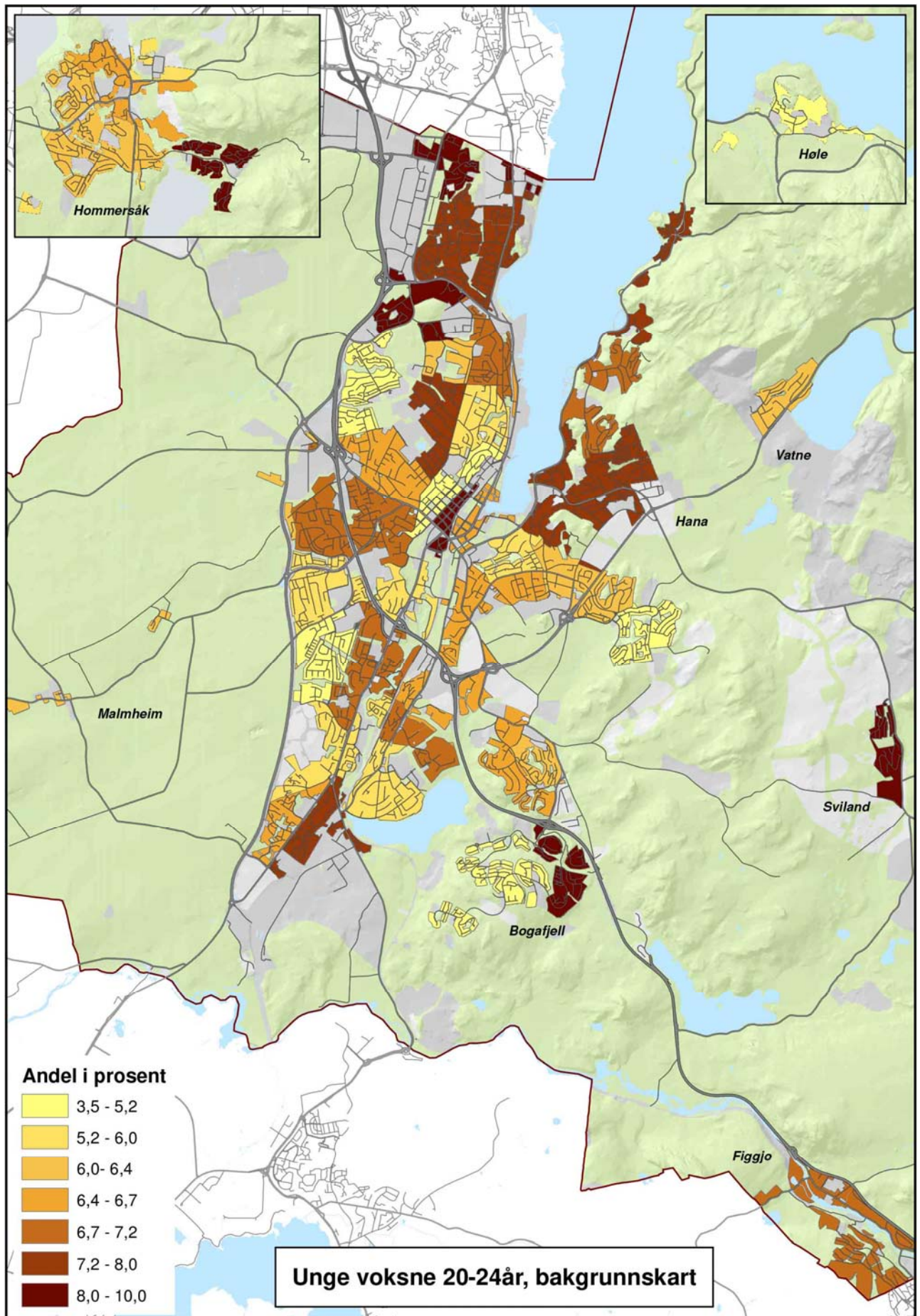
alene i sentrum av kommunen og i deler av Ganddal og Hana. Andelen aleneboende er imidlertid lavere enn landsgjennomsnittet i 39 av 48 soner i Sandnes.

Andelen barn som har enslig forsørger er lavest i Lundehaugen sone (i underkant av fem prosent), og høyest i Varatun sone, der den ligger på nesten 34 prosent. I tillegg til Varatun er andelen barn med enslig forsørger høy i sentrum, langs østsiden av Gandsfjorden, samt i deler av Sandved og Ganddal bydeler. Begge disse bydelene har både områder med svært høy andel enslige forsørgere og områder med svært lav andel.

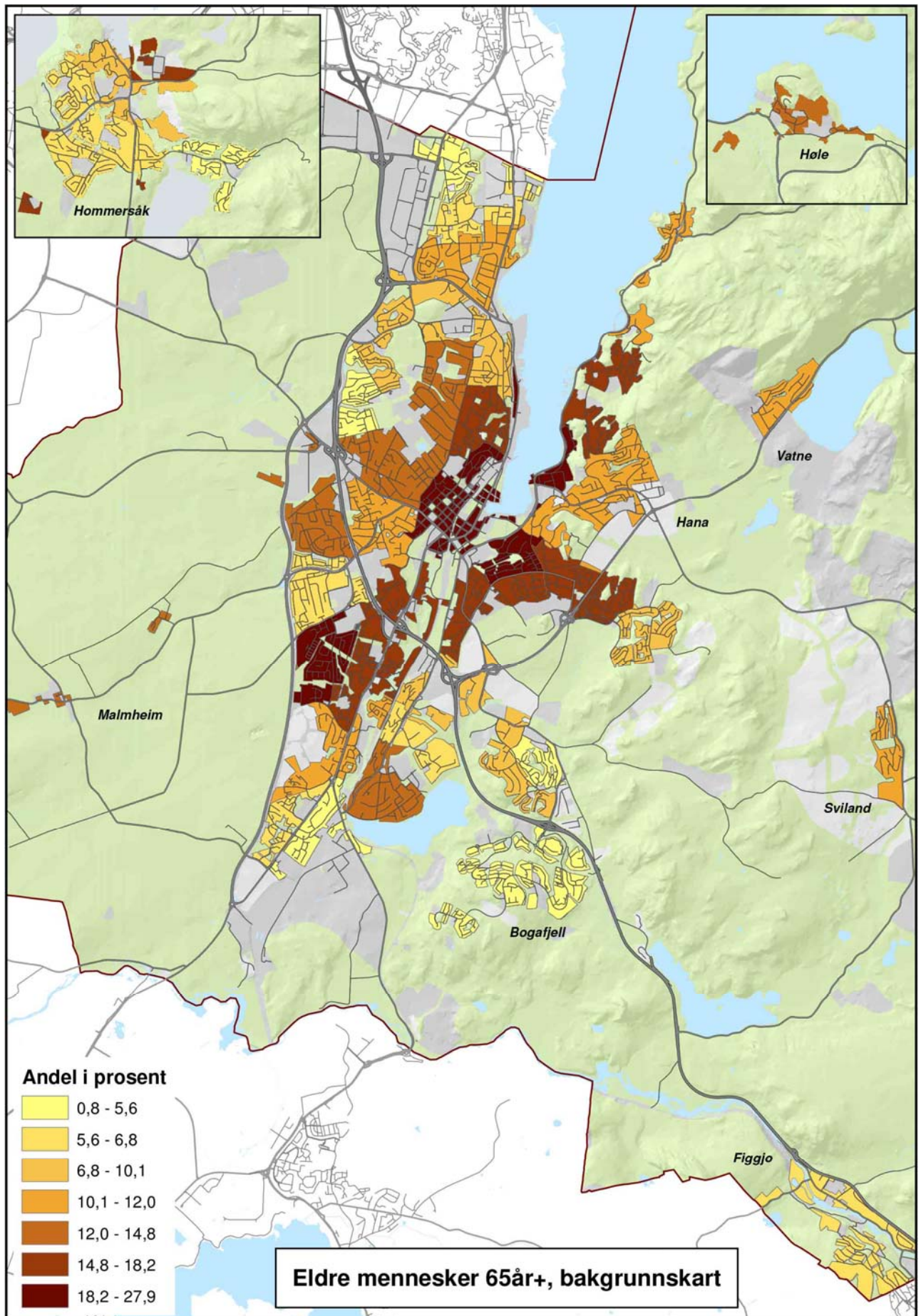
Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre som har bakgrunn fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika er i stor grad bosatt i Sentrum og Trones bydel. Langgata sone har høyest andel med innvandrerbakgrunn fra disse landene, omtrent 37 prosent, mens Hommersåk sentrum har lavest andel (i underkant av fire prosent).

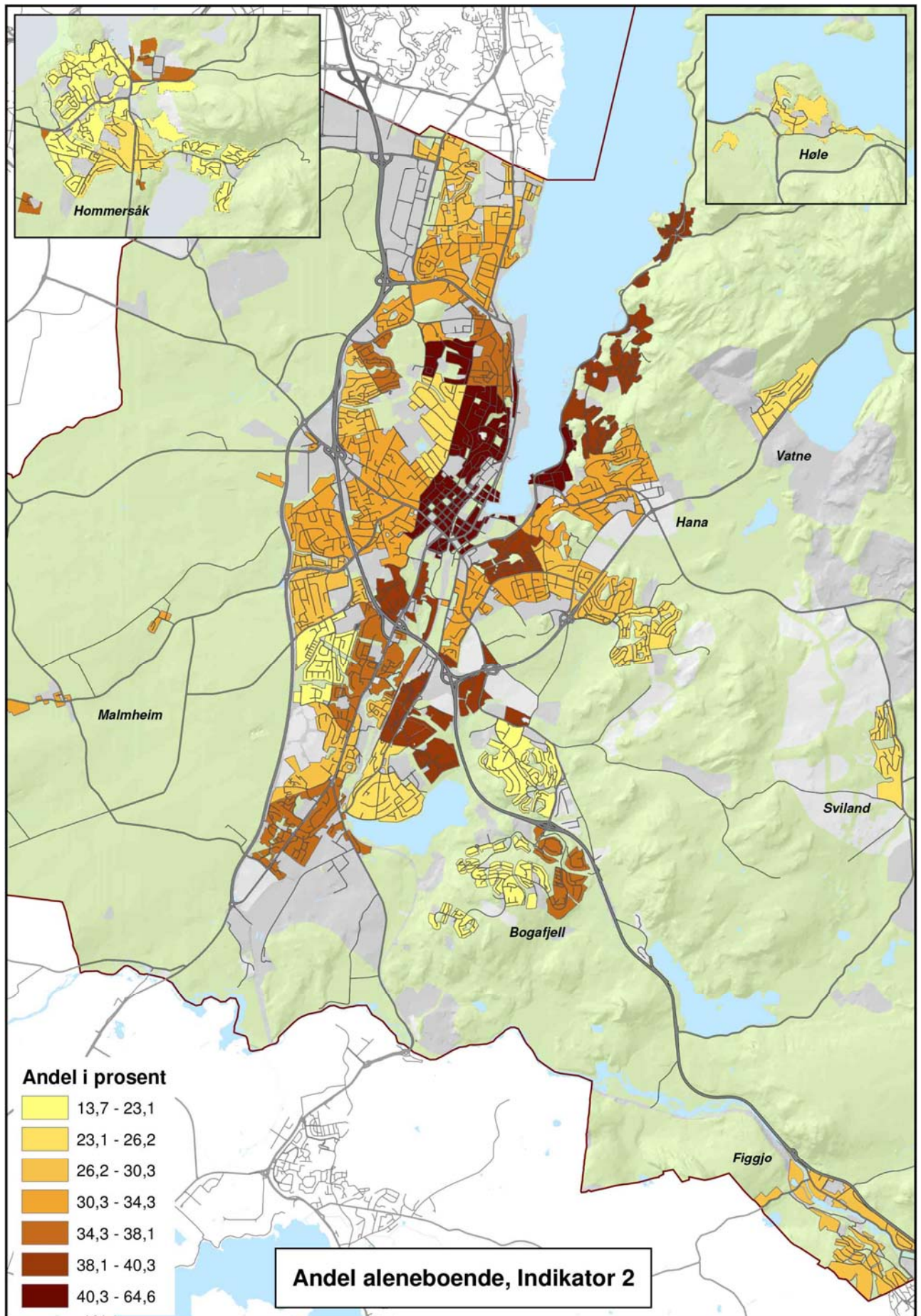
Kart 2: Indikator 1 – Andel barn tre til tolv år

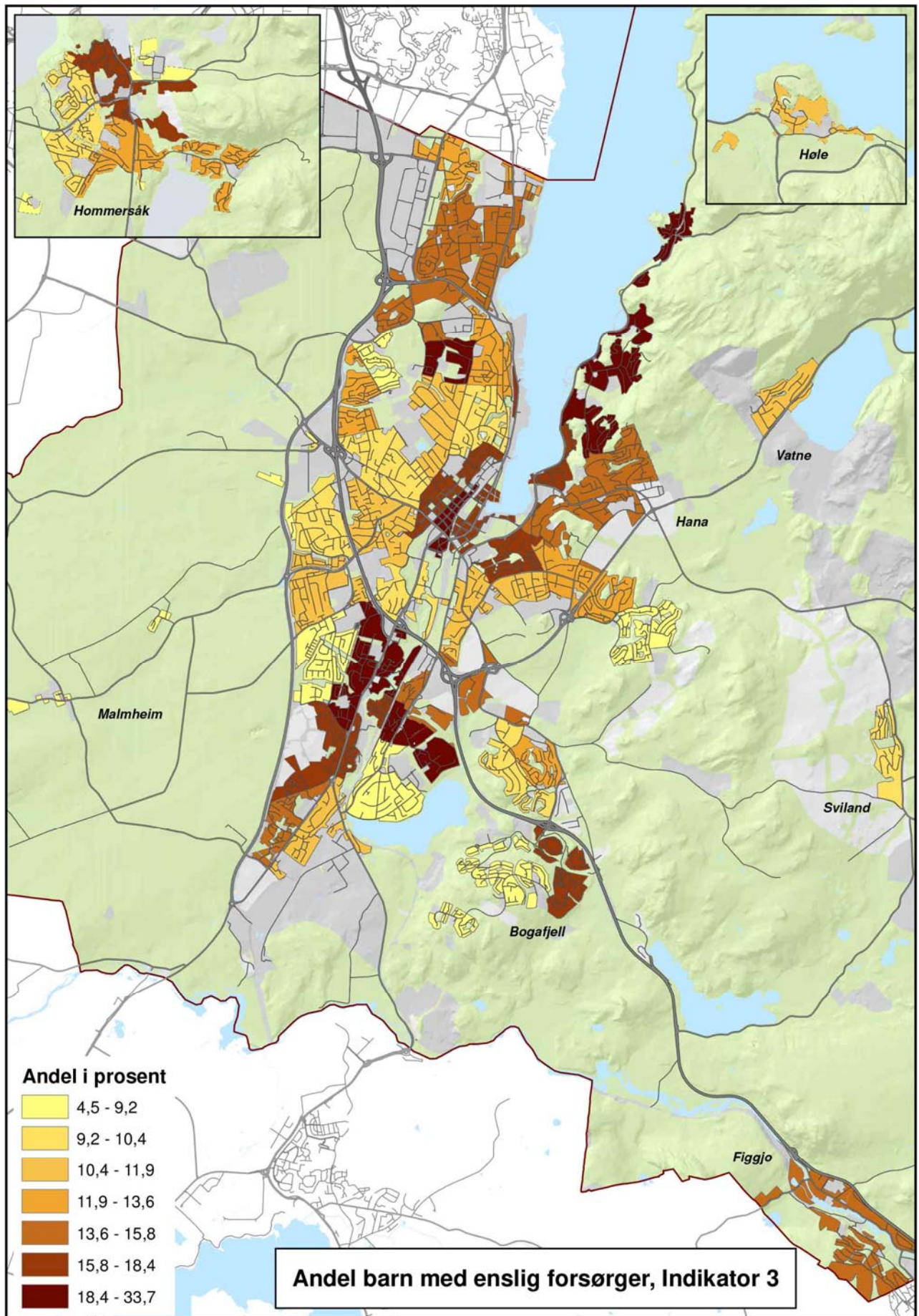
Kart 3: Bakgrunnskart – Andel unge voksne 20-24 år

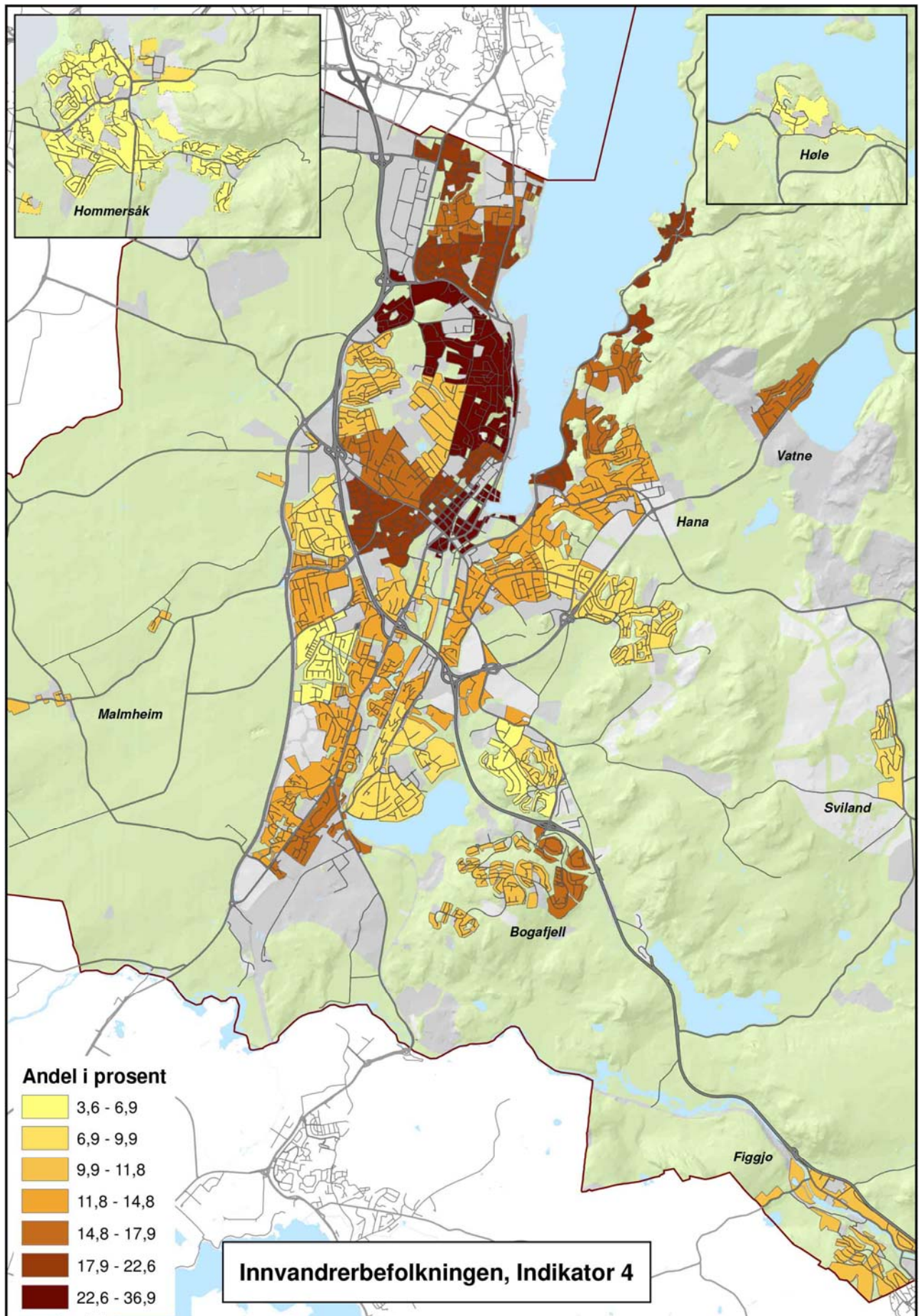
Kart 4: Bakgrunnskart – Andel eldre mennesker 65 år og eldre

Kart 5: Indikator 2 – Andel aleneboende

Kart 6: Indikator 3 – Andel barn med enslig forsørger

Kart 7: Indikator 4 – Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika

4 Bolig og flytting

Boligen er en sentral del av våre liv, og det å ha tilgang til et godt bomiljø regnes som et grunnleggende velferdsgode. Flertallet i Norge bor i boliger med god standard, og hele 98 prosent er fornøyd med boligen sin (Statistisk sentralbyrå 2015a). Det er imidlertid variasjon, og familier med lavinntekt flytter oftere, bor oftere i leid bolig og bor trangere enn de som har høyere inntekter (Grønningsæter og Nielsen 2011). Boforhold kan ha direkte effekt på helsesituasjonen dersom man blir utsatt for dårlig inneluft, trangboddhet og forurensning, og dette er forhold som sannsynligvis vil påvirke prisnivået og attraktiviteten til boligen. Personer med lavinntekt vil i mindre grad være i stand til å betale for boliger som ikke har slike negative forhold.

Å eie sin egen bolig er ansett som et gode, og i Norge bor 84 prosent i en bolig som husholdningen selv eier. Blant uføre er andelen imidlertid 78 prosent og blant arbeidsledige er den 62 prosent (Statistisk sentralbyrå 2015a). Personer som leier bolig gjør i stor grad dette i overgangsfaser i livet, som under studier eller ved et samlivsbrudd (Sandlie 2013). Leietakerne betrakter ofte leieforholdet som kortsiktig, og har gjerne flytteplaner.

Den vanligste boligtypen er eneboligen, mens om lag en fjerdedel av befolkningen bor i blokk eller bygård. Boligtype er ofte knyttet til ulike livsfaser, ved at yngre personer oftere bor trangere, mens familier i større grad bor i eneboliger med større plass (Statistisk sentralbyrå 2015a).

Det er imidlertid ikke nødvendigvis slik at gjennomsnittlig boligstørrelse eller -type er et uttrykk for levekårene i et område. Både fortettede områder med mindre boliger og mer spredtbygde områder preget av større eneboliger kan ha gode kvaliteter. Boligbehovet vil variere med livssituasjon, og i avveiningen mellom større plass og mer urban livsstil spiller personlige preferanser en stor rolle. Det er dermed vanskelig å lage objektive mål for hva som er «god boligstandard» ut fra data om størrelse og boligtype. På grunn av dette er slike data ikke med i levekårsindeksen, selv om vi presenterer dem som bakgrunnskart i dette kapitlet. Ettersom det er noen utfordringer ved å måle kvaliteter ved det fysiske miljøet har vi valgt å fokusere på egenskaper ved befolkningen i et område. Antakelsen er at dersom boligstandard er lavere, støynivået er høyt eller luftkvaliteten er lav, vil befolkningen i et område reflektere at det fysiske miljøet ikke er like attraktivt som i andre deler av kommunen. Indikatorene som er valgt ut er derfor relatert til personene som er bosatt i levekårssonene, ved at vi ser på flyttehyppighet.

Når det gjelder flytting er det slik at de som har minst ressurser flytter oftest (Bråthen, Djuve, Dølvik, Hagen, Hernes og Nielsen 2007). Likevel er flytting som regel frivillig, og dreier seg i stor grad om å oppgradere til noe som oppfattes som bedre. Flyttingen er dermed ikke nødvendigvis negativt for individene, men en høy grad av flytting kan være negativt for et område. Sosiale bånd og godt naboskap blir vanskeligere å opprettholde dersom det er mye gjennomtrekk, og det vil også være negativt dersom de mest ressurssterke flytter ut når livssituasjonen bedrer seg. Det antas at barnefamilier er spesielt opptatt av oppvekstmiljø, og derfor er også barneutflytting tatt med som indikator i dette kapitlet.

Levekårsindikatorer, bolig og flytting**Utflytting**

Utflytting av personer, som andel av middelfolkemengden (2012). På kommunenivå regnes det som flytting når en person flytter mellom to norske kommuner eller mellom Norge og utlandet. Flyttinger på sonenivå omfatter i tillegg flytting for en person mellom soner i samme kommune. Middelfolkemengden er gjennomsnitt av folkemengden ved begynnelsen og utgangen av året.

Barneutflytting

Utflytting av personer i alderen null til fem år som andel av middelfolkemengden i alderen null til fem år (2012). Flytting innebærer at man flytter mellom levekårssoner, norske kommuner eller til utlandet. Middelfolkemengden er gjennomsnittet av folkemengden i alderen null til fem år ved begynnelsen og utgangen av året

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sola, Stavanger og Randaberg har utflytting og barneutflytting som ligger høyere enn landsgjennomsnittet, mens Sandnes ligger nært landsgjennomsnittet på begge disse indikatorene. I overkant av fem prosent av innbyggerne og seks prosent av barn i alderen null til fem år flytter ut av Sandnes i løpet av et år. Hå kommune har både lavest utflytting og barneutflytting blant kommunene på Jæren.

Tabell 3: Levekårsindikatorer, bolig og flytting, etter kommune.

	Utflyttinger av barn 0-5 år	Utflyttinger
Sandnes	6,3	5,4
Stavanger	8,8	6,8
Hå	4,9	4,7
Klepp	6,7	5,7
Time	5,3	5,3
Gjesdal	5,4	5,5
Sola	8,8	7,7
Randaberg	6,8	6,4
Hele landet	6,4	5,2

Kilde: Statistisk sentralbyrå

4.1 Bolig og flytting i levekårssonene

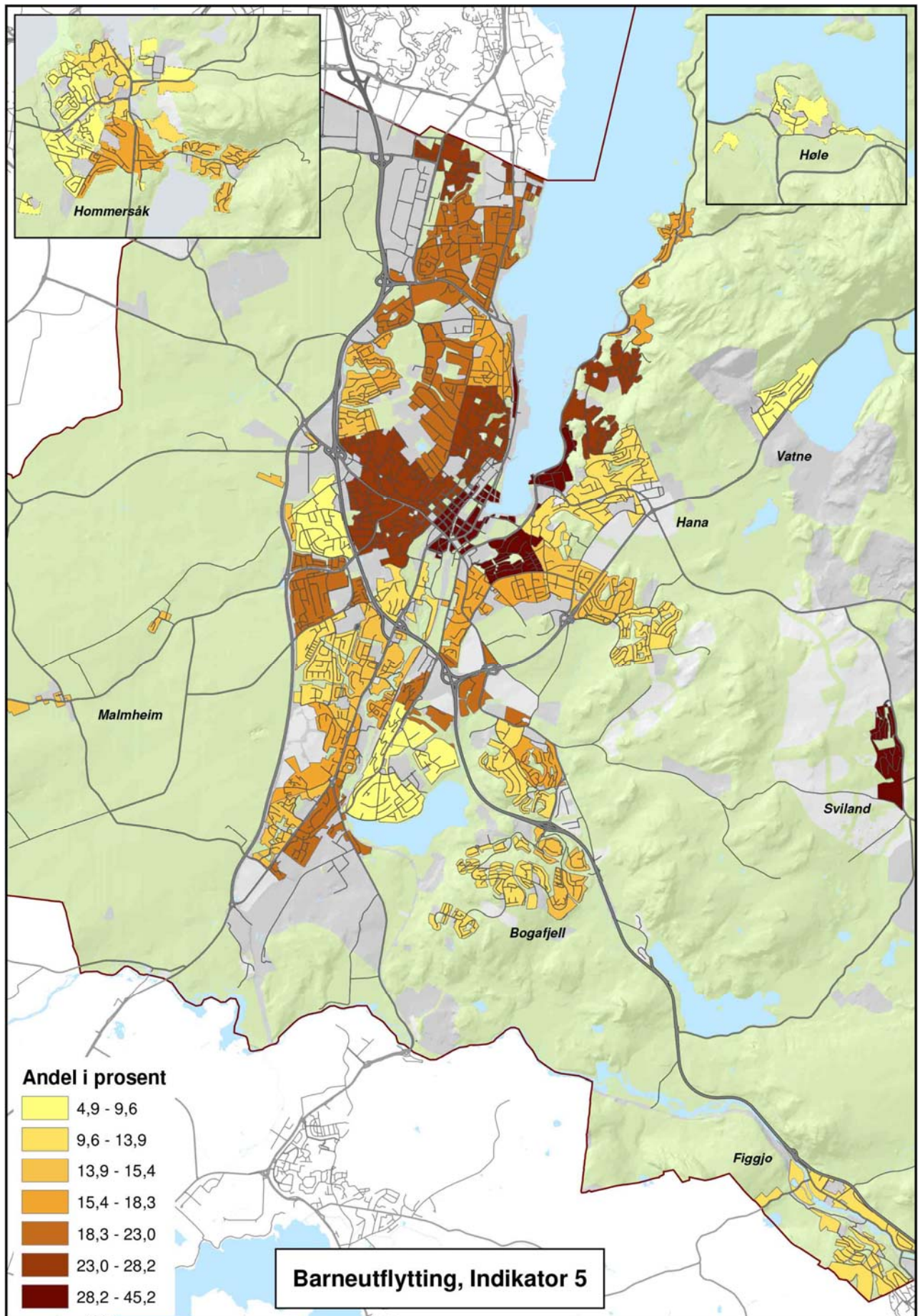
Andelen som årlig flytter ut av en sone varierer fra i overkant av fem prosent i Høle sone til nesten 25 prosent i Sentrum øst sone. Langgata levekårsone ligger på omtrent samme nivå som sistnevnte, noe som innebærer at nesten en fjerdedel av befolkningen i disse to sonene flytter hvert år dersom tallene for 2012 er uttrykk for en trend. Det er også i Langgata og Sentrum øst soner vi finner den

høyeste barneutflyttingen, på henholdsvis 45 og 40 prosent. Disse levekårssonene har en lav andel barn i alderen tre til tolv år, og litt under halvparten av barna i alderen null til fem år flytter altså ut årlig. I motsatt ende finner vi Høle, der under fem prosent av barna flytter ut i løpet av et år. Høle har som nevnt tidligere også svært lite flytting for befolkningen samlet sett.

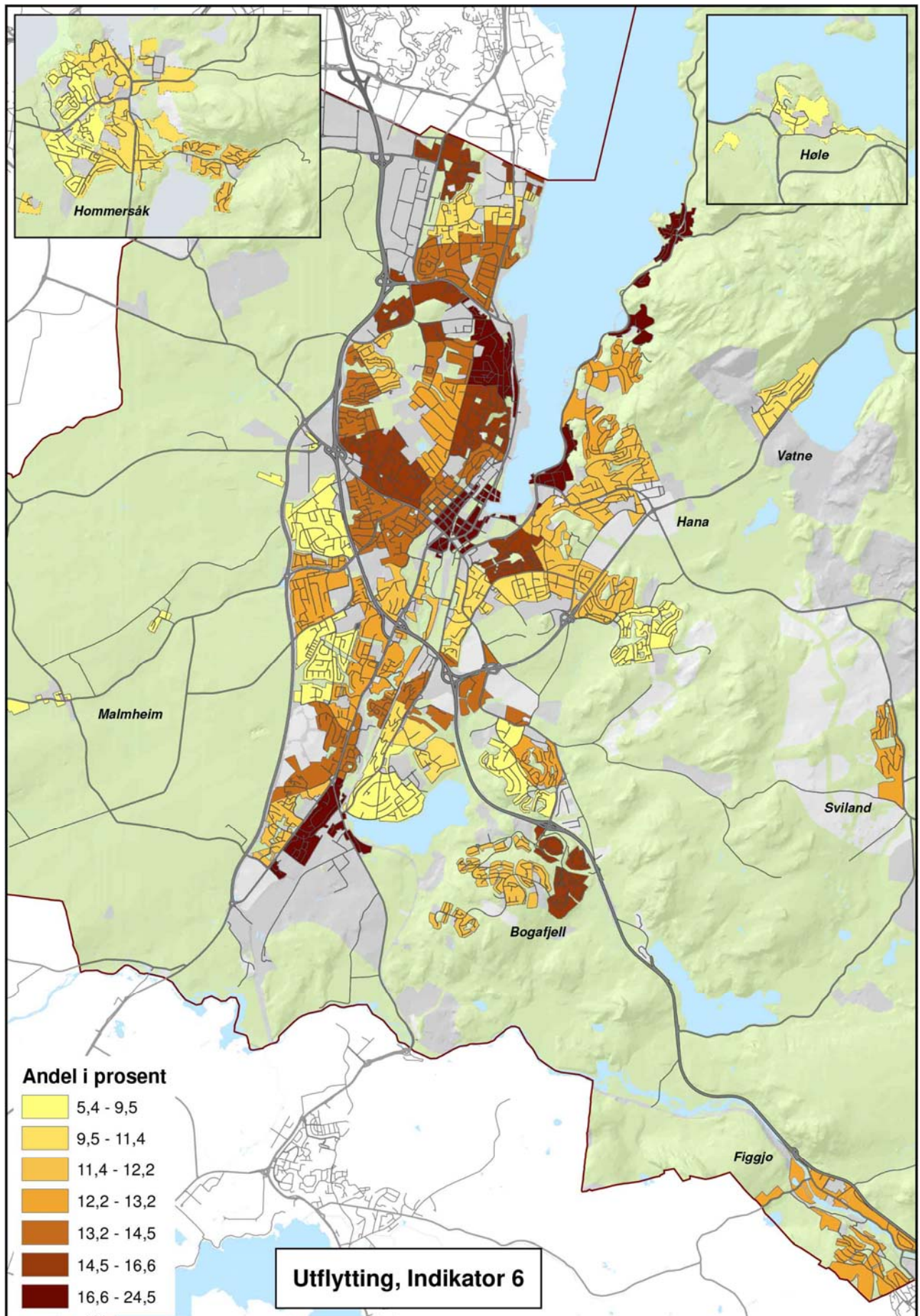
I tillegg til de to nevnte sonene i Sentrum og Trones finnes det også soner med høy flytteandel i flere andre bydeler, men tendensen er at man ser mest flytting og barneflytting i Sandnes sentrum og langs østsiden av Gandsfjorden.

Det er et mindretall som leier boligen sin i alle levekårssonene i Sandnes, men det er relativt stor variasjon mellom sonene. I Sandve sone leier nesten åtte prosent, sammenlignet med om lag 34 prosent i Soma sone. I Soma, Langgata og Sentrum øst soner er det rundt en tredjedel av innbyggerne som leier boligen de bor i. Flere soner i sentrum har høy leieandel, men det er også høy forekomst av personer som leier i mindre sentrale soner som Sviland og Høle, i tillegg til Soma.

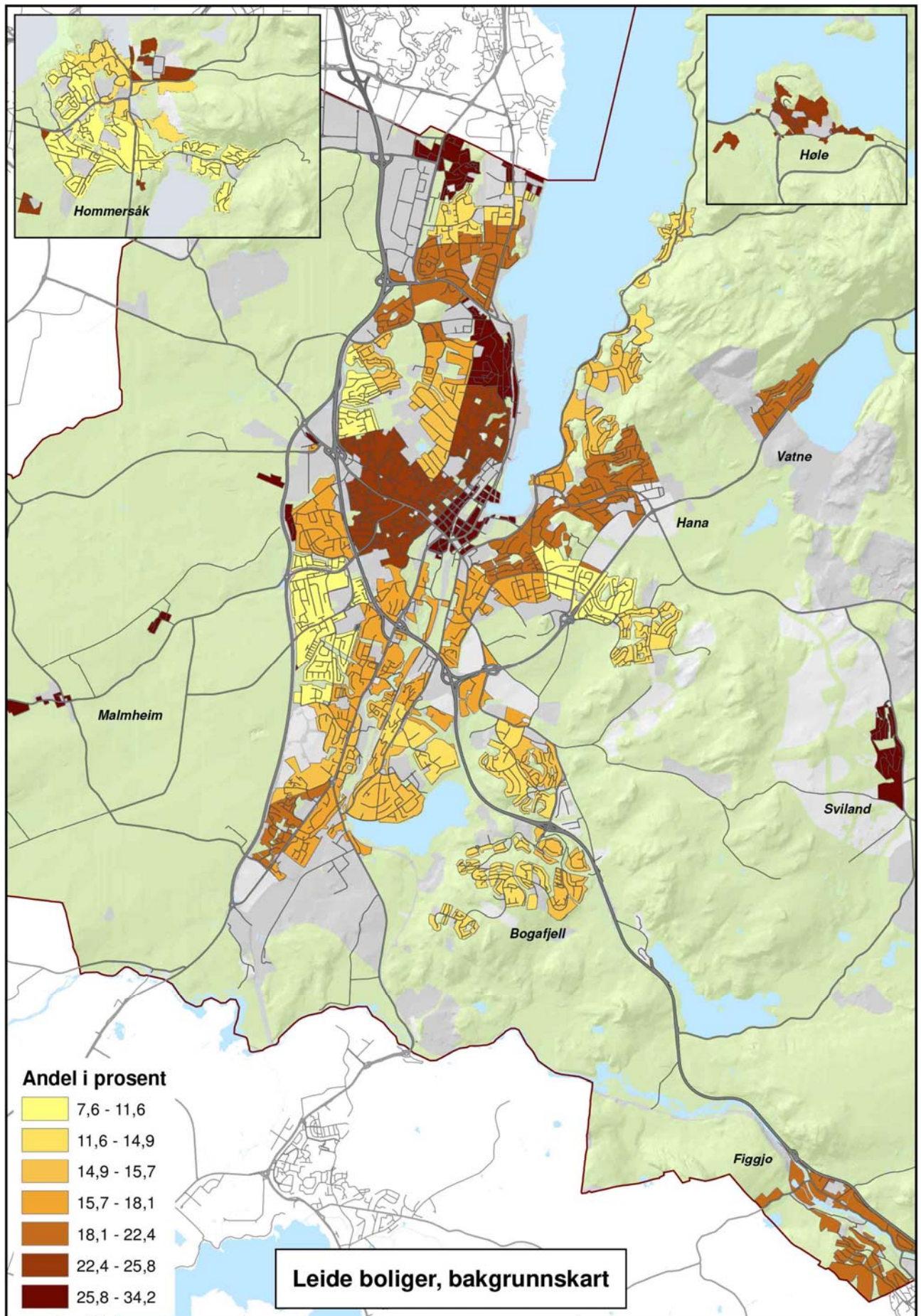
I Sandnes kommune som helhet er 52 prosent av boligene eneboliger, men bebyggelsen varierer mellom sonene. I sentrum ligger en stor andel av boligene i blokk, noe som også gjelder langs østsiden av Gandsfjorden og i Bogafjell senter sone. I bydelene Høle, Figgjo, Sviland og Riska er det store flertallet av boligene eneboliger.

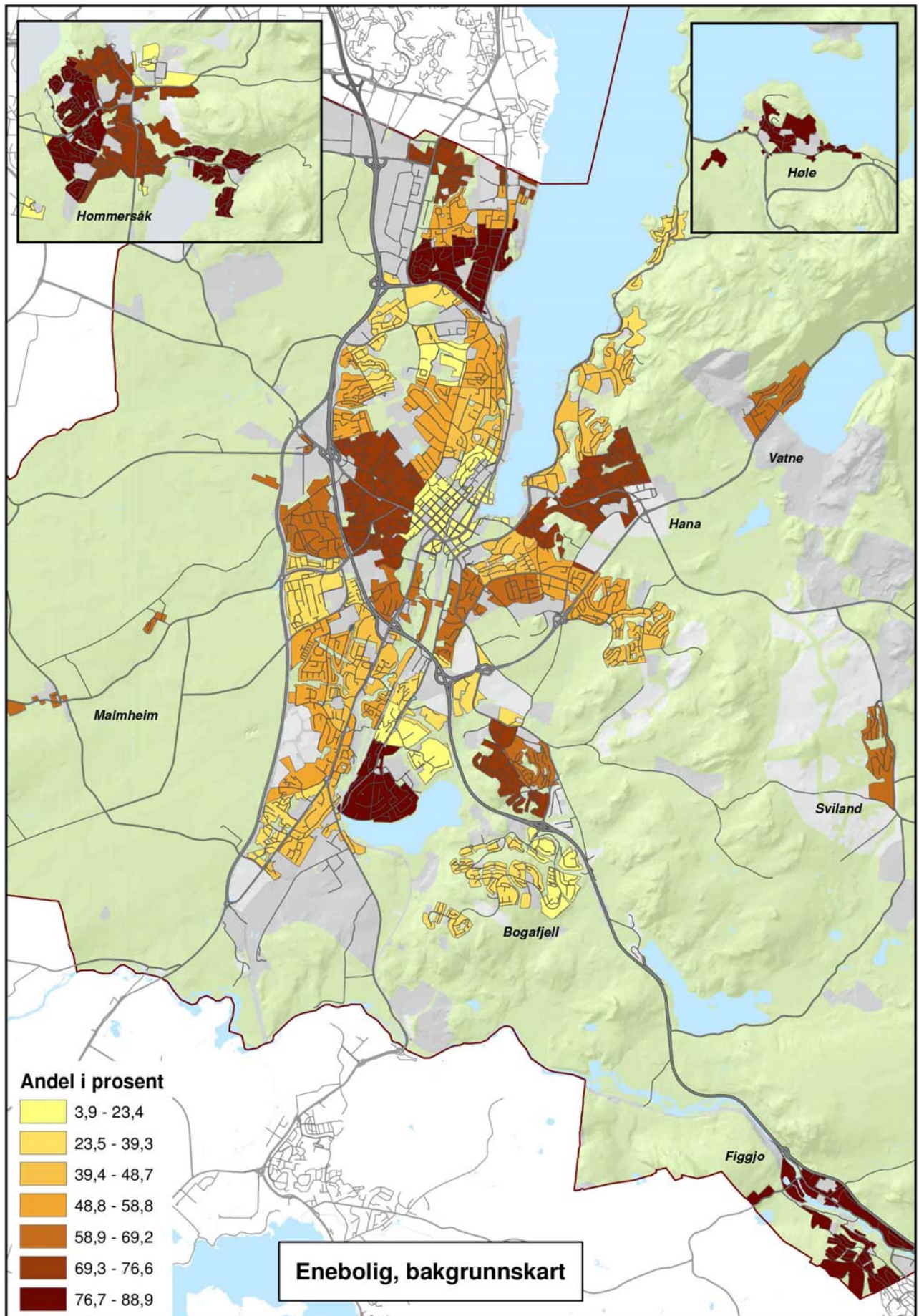
Kart 8: Indikator 5 - Barneutflytting

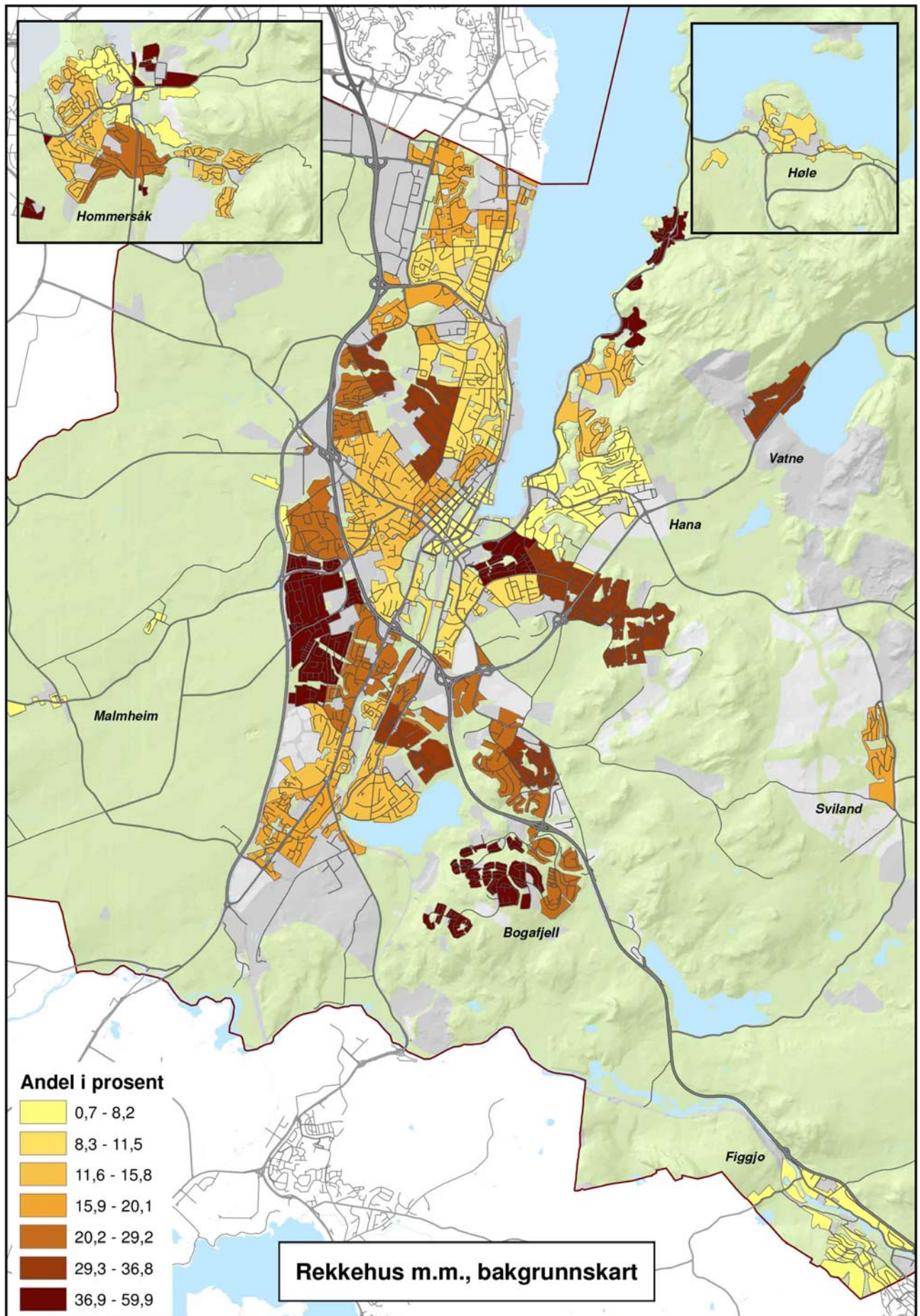
Kart 9: Indikator 6 - Utflytting

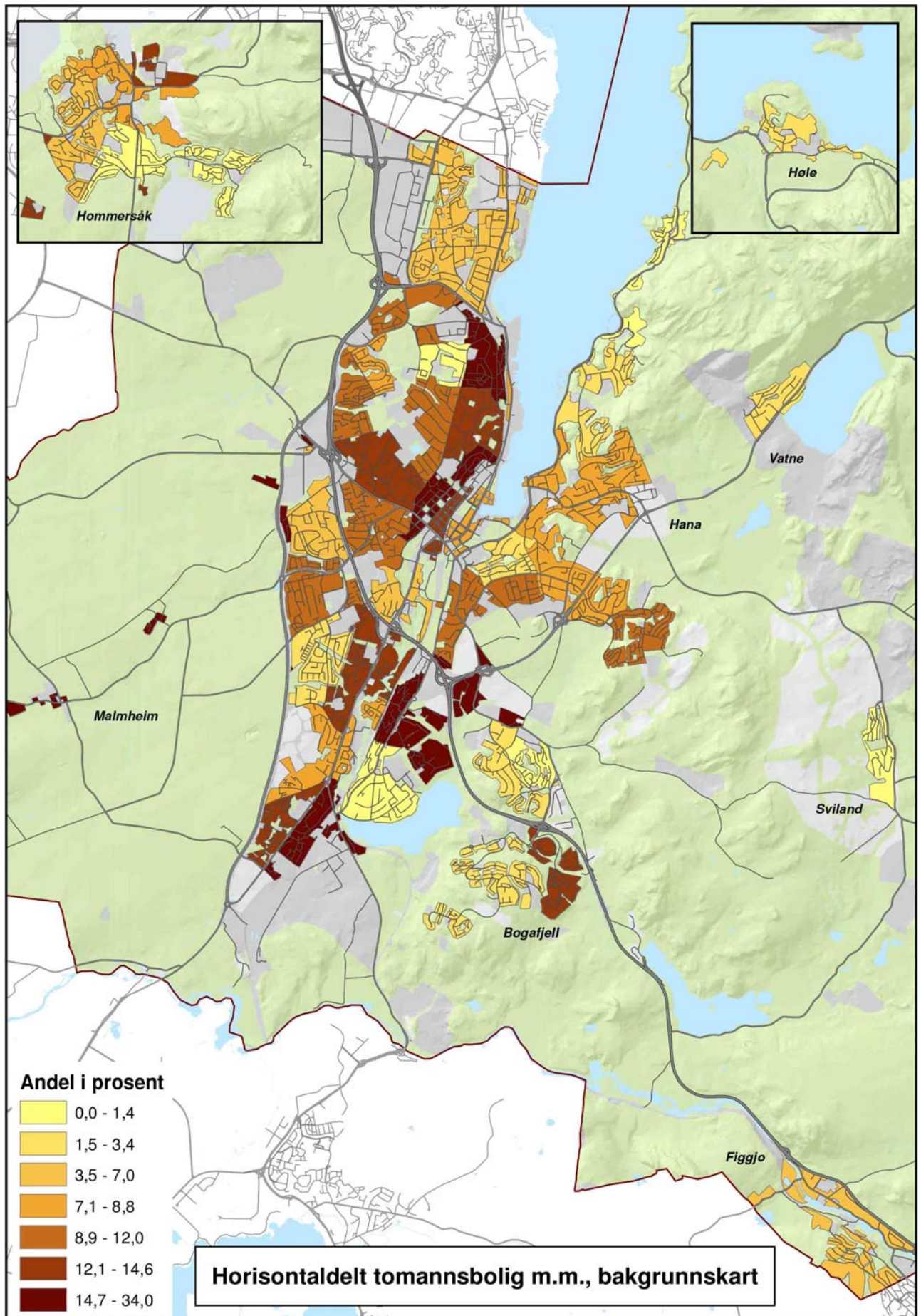
Kart 10: Bakgrunnskart - Leide boliger

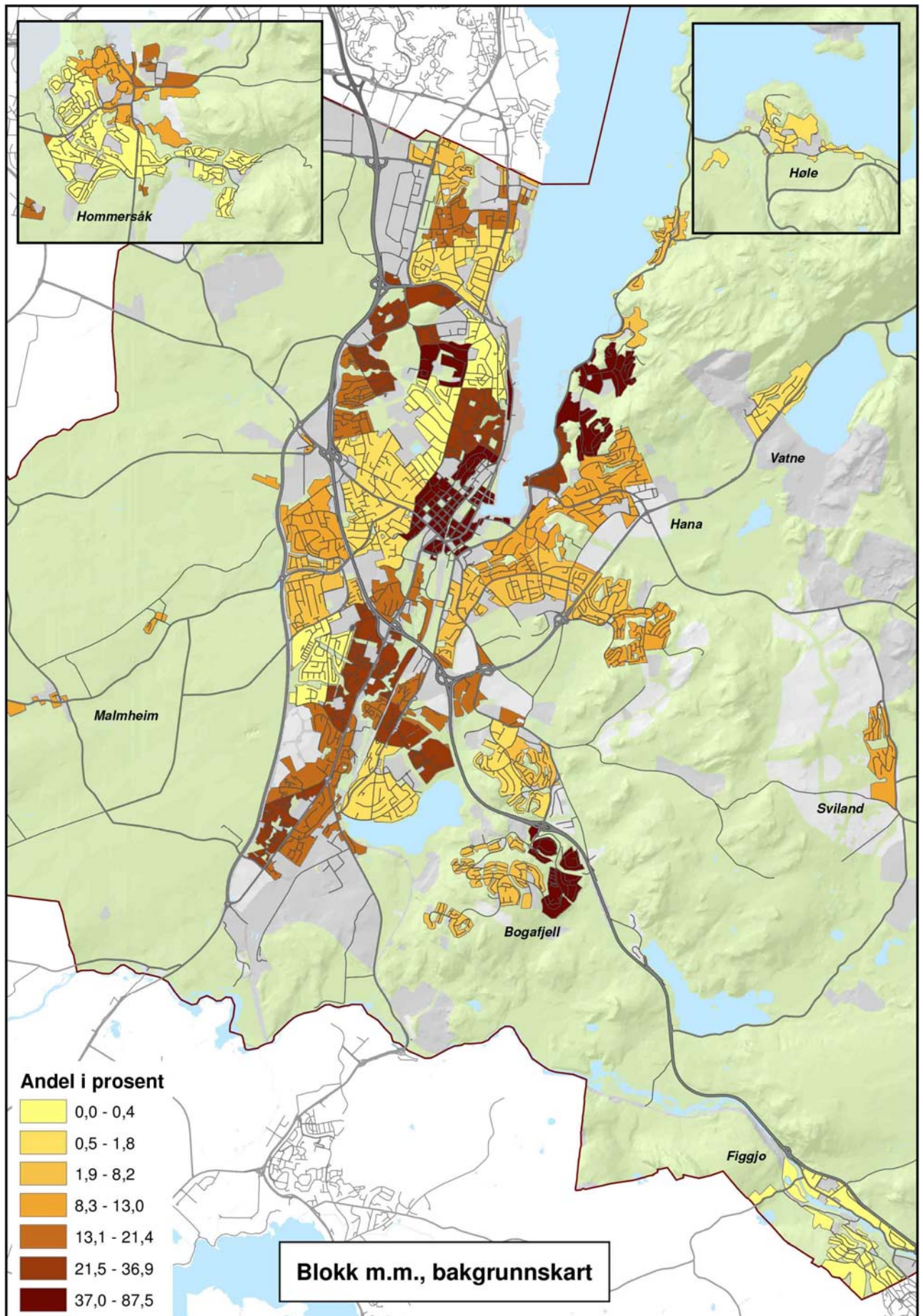
Kart 11: Bakgrunnskart – Enebolig andel

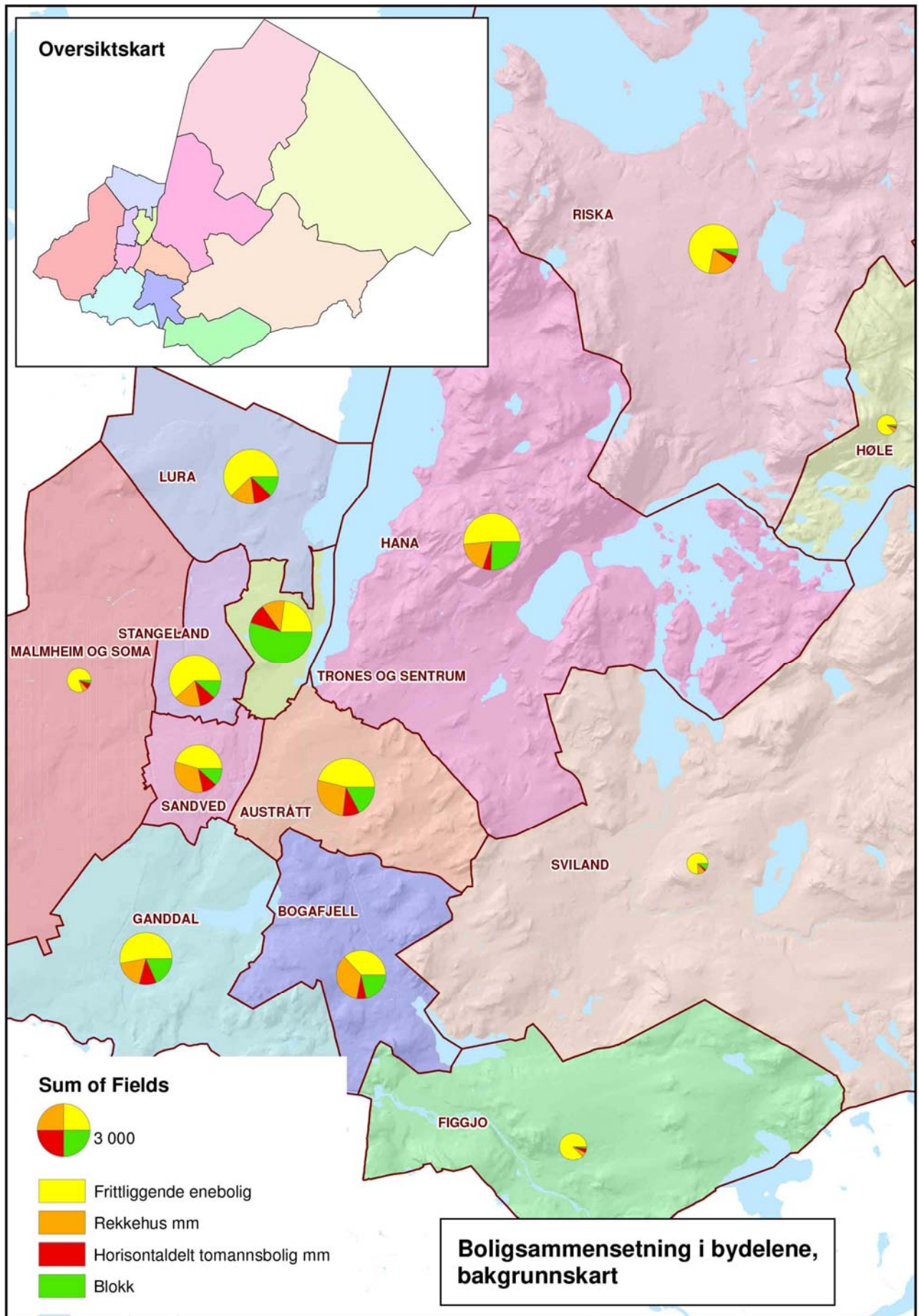
Kart 12: Bakgrunnskart – Rekkehus andel

Kart 13: Bakgrunnskart – Horisontaldelt tomannsbolig andel

Kart 14: Bakgrunnskart – Blokk andel

Kart 15: Bakgrunnskart – Boligsammensetning i bydelene

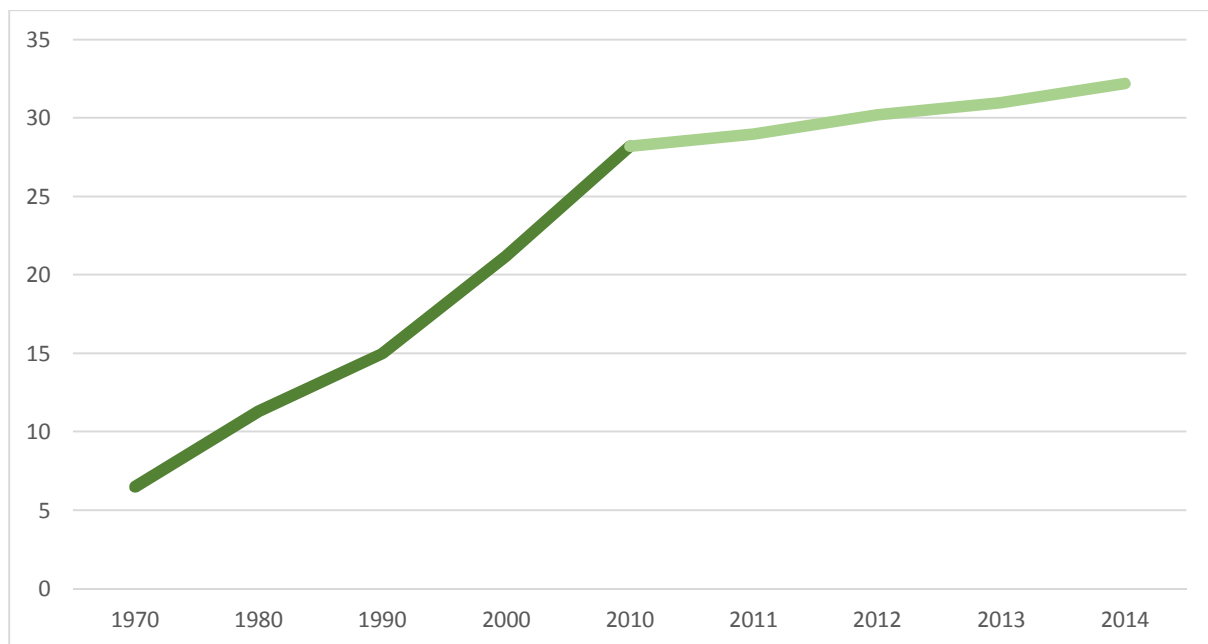
5 Utdanning

Utdanning brukes ofte som mål på sosioøkonomisk status, og det er en sterk sammenheng mellom utdanningsnivå og andre sosiale indikatorer som inntekt, helse og kriminalitet. Personer med høy utdanning har i snitt høyere livsløpsinntekt (se for eksempel Kirkebøen 2010), de har færre helseproblemer (se for eksempel Elstad 2008), og sitter sjeldnere i fengsel (se for eksempel Eikeland, Manger og Asbjørnsen 2013).

I Norge har barn rett og plikt til grunnskoleopplæring, mens videregående opplæring er en rett, men ikke en plikt. Videregående opplæring har som regel en varighet på tre til fire år, og fører til yrkeskompetanse eller studiekompetanse. Med sistnevnte kan man søke opptak til høyere utdanning ved universiteter og høyskoler.

Den norske befolkningens utdanningsnivå har endret seg mye de siste tiårene. Mens litt over sju prosent av befolkningen hadde høyere utdanning i 1970, gjaldt dette over 31 prosent i 2014. Tilsvarende gikk andelen med grunnskole som høyeste fullførte utdanningsnivå ned fra 53 prosent til 27 prosent i samme periode. Sandnes kommune har opplevd omtrent den samme utviklingen i utdanningsnivået som landet for øvrig, som figur 5 viser.

Figur 5: Andel av befolkningen, 16 år og eldre, med utdanning på universitets- og høgskolenivå i Sandnes. 1970-2014. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Det er imidlertid store forskjeller mellom ulike samfunnsgrupper og regioner. I Oslo har 48 prosent av innbyggerne høyere utdanning, mens dette gjelder under 24 prosent av dem som bor i Hedmark. Både Sandnes og Rogaland ligger i nærheten av landsgjennomsnittet på 31 prosent.

Levekårsindikatorer, utdanning**Lav utdanning, 30-39 år**

Personer 30-39 år med grunnskoleutdanning, som andel av personer 30-39 år med oppgitt utdanning. Statistikken omfatter bosatte personer per 1.1.2013 og deres utdanningsnivå per 1.10.2012.

Høy utdanning, 30-39 år

Personer 30-39 år med høyere utdanning (fullført utdanning på universitets- og høyskolenivå med en varighet på minst to år på heltid), som andel av personer 30-39 år med oppgitt utdanning. Statistikken omfatter bosatte personer per 1.1.2013 og deres utdanningsnivå per 1.10.2012.

Ikke oppnådd kompetanse i løpet av fem år

Personer i alderen 21-29 år som ikke har oppnådd yrkes- eller studiekompetanse i løpet av fem år etter start, som andel av personer i alderen 21-29 år som har startet i videregående opplæring. Statistikken omfatter bosatte personer 21-29 år, per 1.1.2013, som har startet i videregående utdanning uten å fullføre i løpet av fem år. Fullføring er oppdatert per 1.oktober 2012.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

I aldersgruppen 30 til 39 år er utdanningsnivået klart høyere enn i befolkningen samlet sett. Dette skyldes at det i de eldre aldersgruppene ikke har vært like vanlig å ta utdanning, og at det blant dem som er yngre enn 30 år fortsatt er mange som er i utdanning. Sistnevnte gruppe har dermed ikke hatt tid til å gjennomføre sin førstegangsutdanning. I Sandnes har litt over 16 prosent av 30 til 39-åringene sin høyeste fullførte utdanning på grunnskolenivå, sammenlignet med 17 prosent på landsbasis. Blant kommunene på Jæren har Sola den laveste andelen med grunnskoleutdanning, på i underkant av tolv prosent. Den høyeste andelen finner vi i Hå, der den ligger på 19 prosent.

Tabell 4: Levekårsindikatorer, utdanning, etter kommune

	Lav utdanning, 30-39 år	Høy utdanning, 30-39 år	Ikke fullført videregående i løpet av 5 år, personer 21-29 år
Sandnes	16,3	45,7	30,6
Stavanger	12,5	58,9	26,9
Hå	19,0	28,9	32,8
Klepp	18,4	34,0	32,3
Time	16,1	42,8	30,7
Gjesdal	18,8	34,1	29,7
Sola	11,5	51,1	27,8
Randaberg	13,3	45,1	29,0
Hele landet	17,0	45,9	30,2

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Blant 30 til 39-åringene bosatt i Sandnes har nesten 46 prosent fullført en utdanning på universitets- eller høyskolenivå, noe som er omtrent på landsgjennomsnittet. Nesten 59 prosent av innbyggerne i Stavanger har høyere utdanning, den høyeste andelen på Jæren. I motsatt ende har om lag 29 prosent av innbyggerne i Hå utdanning på universitets- og høyskolenivå.

Norske myndigheter har fokus på ungdom som ikke fullfører videregående opplæring, blant annet fordi disse får dårligere arbeidsmarkedstilknytning og høyere bruk av trygde- og stønadsordninger enn dem som har fullført videregående (Falch og Nyhus 2009). Siden 1994 har andelen som består videregående opplæring innen fem år etter de starter ligget relativt stabilt rundt 70 prosent (Statistisk sentralbyrå 2015b). Det vil si at i underkant av hver tredje elev ikke fullfører innen femårsperioden.

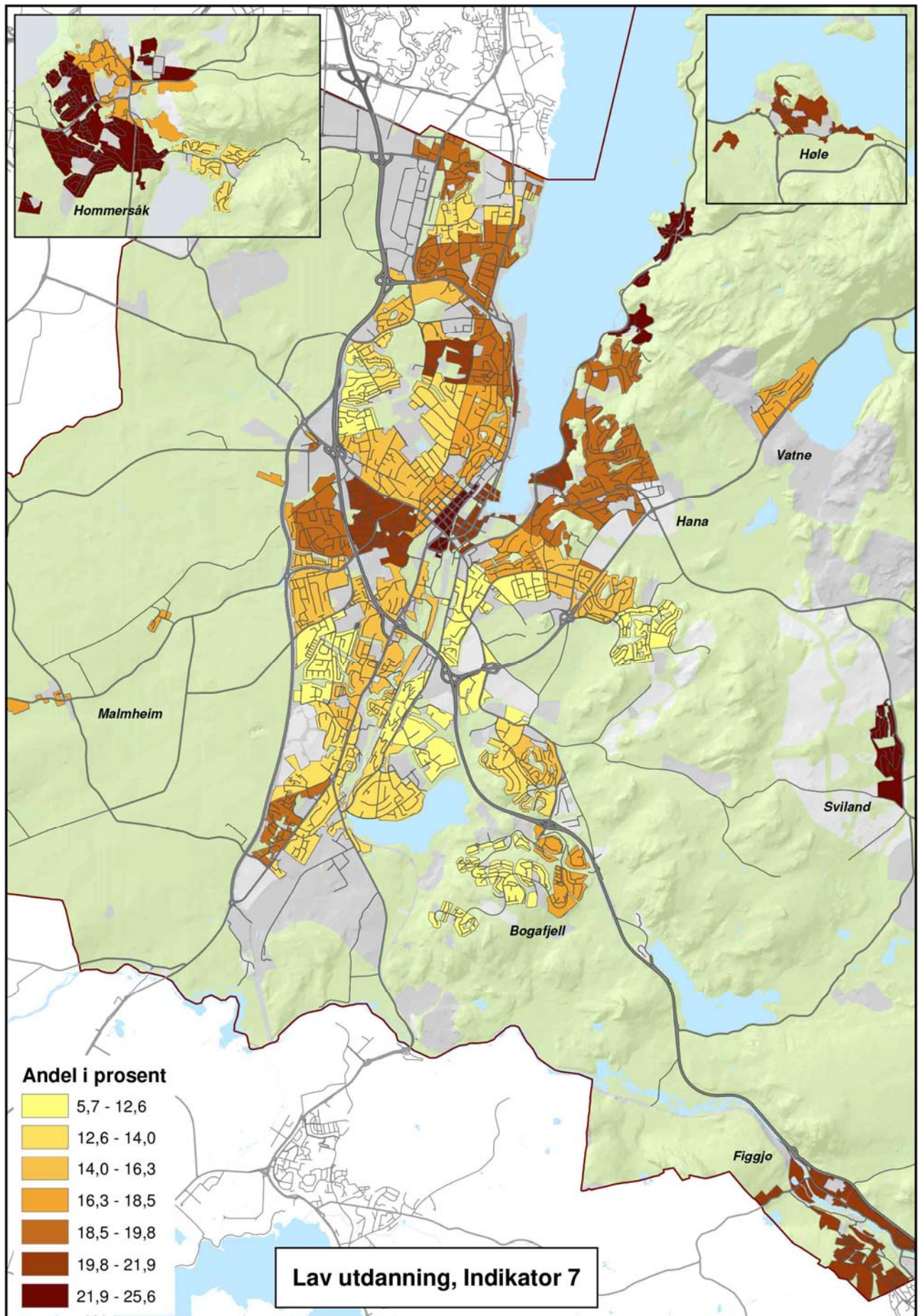
På landsbasis har rundt 30 prosent av unge voksne i alderen 21 til 29 år ikke fullført videregående i løpet av fem år, og i Sandnes er andelen litt under 31 prosent. I Stavanger har 27 prosent ikke fullført, den laveste andelen blant kommunene på Jæren, mens Hå har den høyeste andelen på 33 prosent.

Samlet sett gir utdanningsindikatorerne som er tatt med i denne kartleggingen inntrykk av at Sandnes kommune ligger nært inntil landsgjennomsnittet, men litt under de andre kommunene på Nord-Jæren. Kommunene lenger sør ser ut til å ha et noe lavere utdanningsnivå.

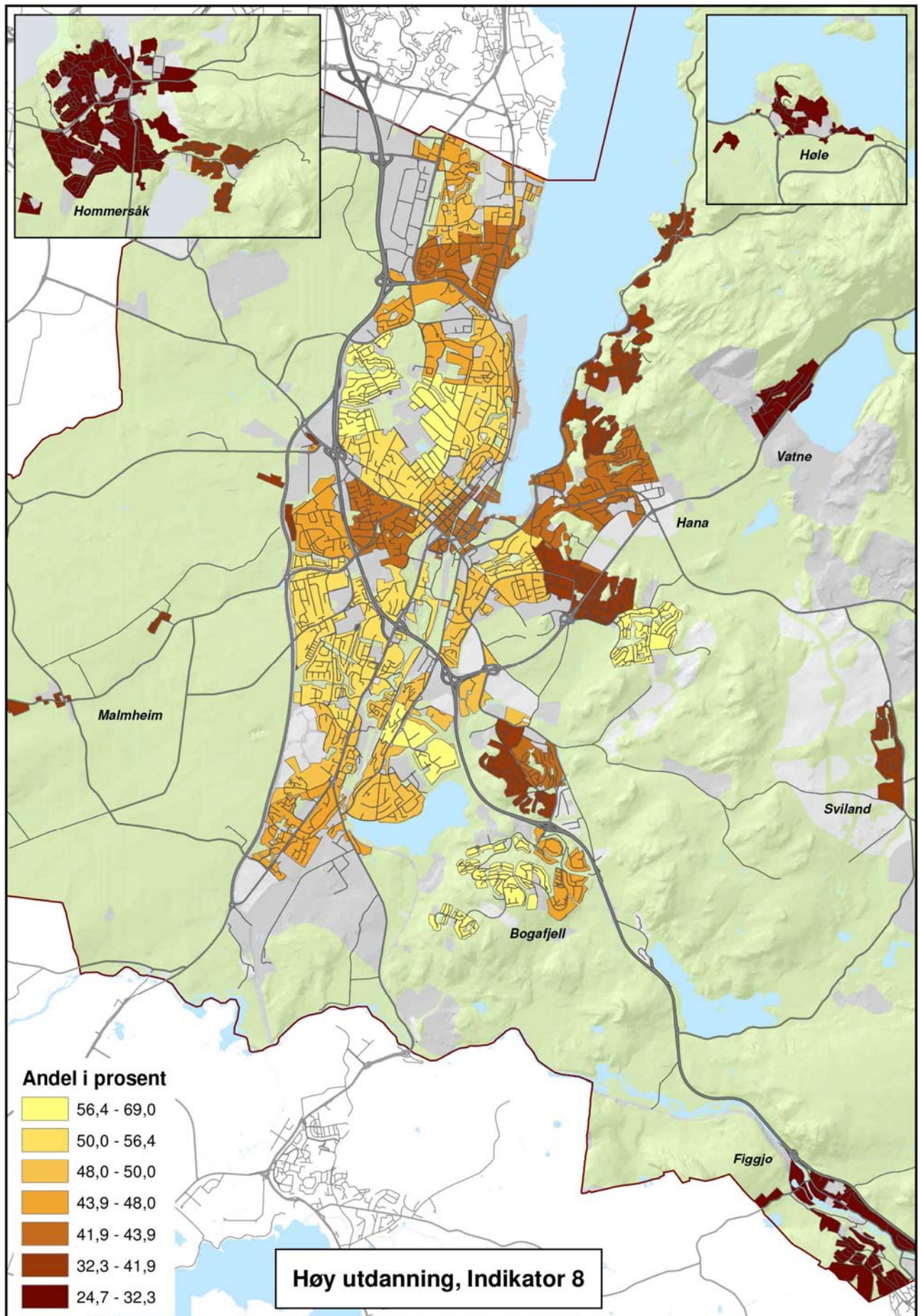
5.1 Utdanning i levekårsone

Andelen med utdanning på grunnskolenivå er lavest i Maurholen sone (Stangeland bydel), der den ligger på nesten seks prosent. Dette er mer enn ti prosentpoeng lavere enn gjennomsnittet for Sandnes. I motsatt ende finner vi Riska ytre sone, der nesten 26 prosent av befolkningen i alderen 30 til 39 år har grunnskole som høyeste fullførte utdanningsnivå. Ser man på andelen i samme aldersgruppe med høyere utdanning er denne lavest i Frøyland sone og høyest i Sørbo sone. Samlet sett ser det ut til at utdanningsnivået er lavere i mindre sentrale deler av Sandnes, i bydelene Riska, Høle, Sviland og Figgjo. Også rundt Langgata og på østsiden av Gandsfjorden finner man områder med lavere utdanningsnivå.

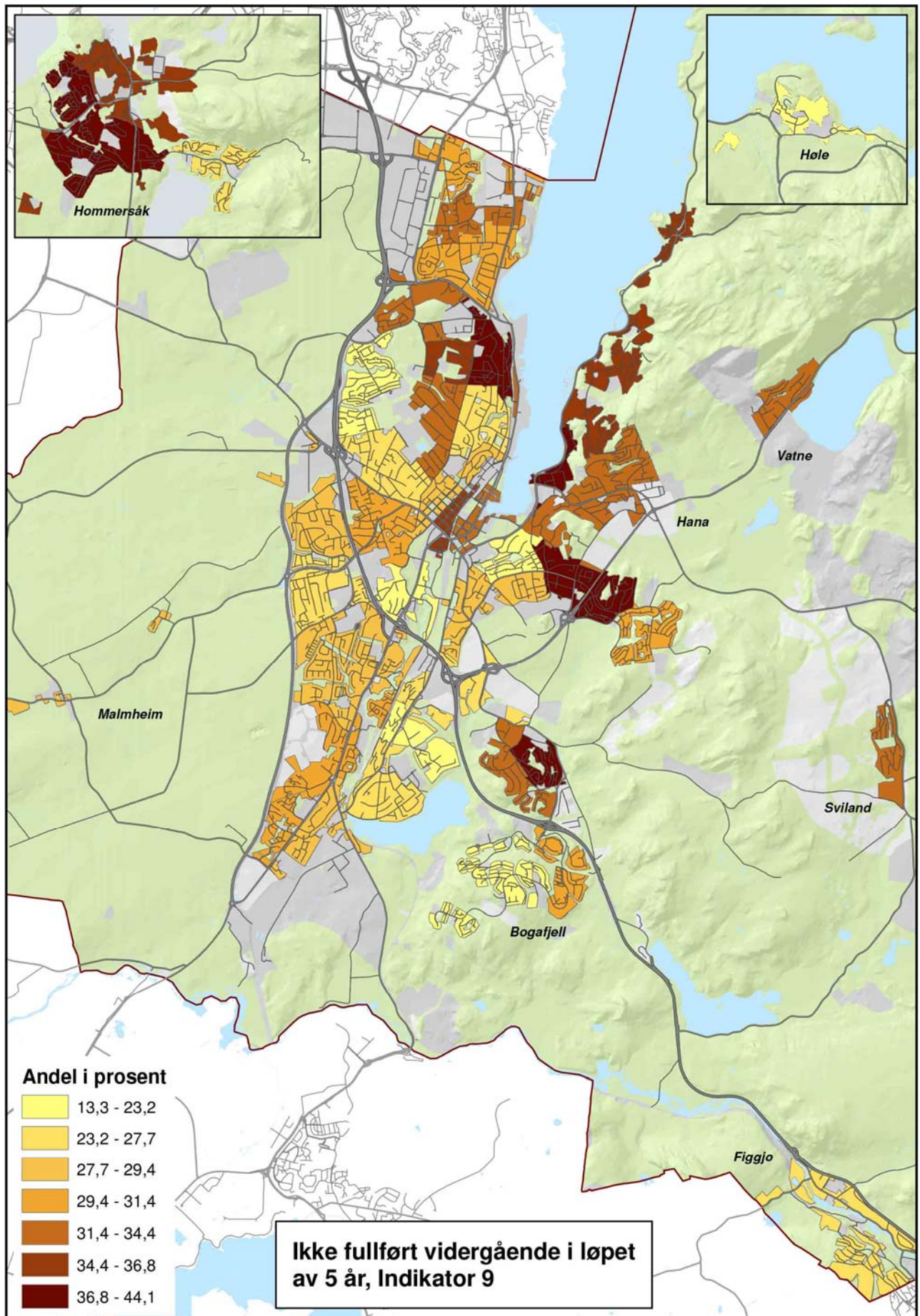
Personer som ikke har fullført videregående i løpet av fem år etter start utgjør om lag 31 prosent av 21 til 29-åringene i Sandnes. I Sentrum sør sone utgjør de imidlertid bare litt over 13 prosent av befolkningen i samme aldersgruppe, sammenlignet med 44 prosent i Frøyland sone. Langs østsiden av Gandsfjorden i Hana bydel ser man flere soner der en lavere andel har fullført videregående, men områdene med lavest fullføring er nokså spredt rundt i kommunen.

Kart 16: Indikator 7 - Lav utdanning

Kart 17: Indikator 8 - Høy utdanning

Kart 18: Indikator 9 - Ikke fullført videregående i løpet av fem år

6 Inntekt og gjeld

Inntekt er en svært sentral levekårsindikator fordi det er et relativt direkte mål på evnen til å skaffe seg materielle goder. Med høy kontantinntekt vil individer og husholdninger ha langt bedre forutsetninger for å ha en bolig med høy standard, bil, fritidsbolig, båt og lignende (Epland og Kirkeberg 2001). Dersom inntekten blir lav nok vil man kunne få problemer med å delta i aktiviteter som er vanlige i samfunnet rundt, noe som gjerne omtales som sosial eksklusjon eller fattigdom.

Det er en sammenheng mellom lavinntekt og andre faktorer som kan indikere dårligere levekår. Familier med inntekt under 60 prosent av medianinntekten har økt forekomst av boligproblemer, mangel på forbruks-goder og opplevelse av at pengene ikke strekker til, sammenlignet med familier med inntekt over denne grensen (Sandbæk 2008). De har også dårligere helsesituasjon. For barn i lavinntektsfamilier er sammenhengen mindre tydelig, kanskje fordi foreldrene beskytter barna og at barna derfor prioriteres når ressursene i familiene fordeles. Imidlertid ser man at barn i lavinntektsfamilier deltar sjeldnere i fritidsaktiviteter og har dårligere helsesituasjon.

I denne kartleggingen er det i hovedsak inntekt etter skatt som er benyttet, og for å kunne sammenligne forskjellige typer husholdninger er inntekten justert etter den såkalte EU-skalaen. Poenget med denne justeringen er å forsøke å ta hensyn til stordriftsfordelene som større husholdninger har, sammenlignet med husholdninger som er mindre. Eksempelvis vil ikke en husholdning bestående av to voksne behøve dobbelt så høy inntekt som en husholdning med én voksen for å ha samme velferdsnivå.

EU-skalaen gir uttrykk for hvor stor inntekt en husholdning må ha for å ha samme levestandard som en enslig person. Ifølge denne skalaen skal første voksne ha vekt lik 1, neste voksne vekt lik 0,5, mens hvert barn får vekt lik 0,3. I en husholdning bestående av to voksne og to barn vil sum forbruksenheter utgjøre $(1 + 0,5 + 0,3 + 0,3) = 2,1$ forbruksenheter. Dette betyr at en slik husholdning med to voksne og to barn må ha en inntekt som er 2,1 ganger større enn en enslig for å ha samme velferdsnivå.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Lavinntektsgrensen som brukes i kartleggingen tar utgangspunkt i medianinntekten per forbruksenhet i kommunen. Medianen deler en gruppe observasjoner (sortert i stigende eller synkende rekkefølge) i to like store deler, slik at hver del har like mange observasjoner. Det er dermed like mange personer i kommunen som har inntekt over og under medianinntekten. For å tilhøre lavinntektsgruppen i denne kartleggingen må husholdningens inntekt være lavere enn 50 prosent av medianinntekten. EU definerer inntekt under 60 prosent av medianen til å være i risikosonen for fattigdom, men fordi husholdningsinntekten i Norge har hatt en sterk vekst de siste årene brukes 50 prosent av medianen som lavinntektsgrense for bedre å avgrense gruppen med de aller laveste inntektene. I Sandnes bor en av ti personer i husholdninger med lavinntekt dersom man bruker grensen på 60 prosent, mens det gjelder en av 20 personer når man bruker grensen på 50 prosent.

Levekårsindikatorer, inntekt og gjeld**Median inntekt etter skatt**

Median inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) for alle personer bosatt i kommunen per 1.1.2013 og tilhørende privathusholdninger

Personer i lavinntektshusholdninger, EU-50

Personer i husholdninger med lavinntekt (EU-50), som andel av befolkningen per 1.1.2013.

Barn i lavinntektshusholdninger, EU-50

Barn i husholdninger med lavinntekt (EU-50), som andel av befolkningen 0-17 år per 1.1.2013.

Gjeld

Personer i husholdninger med samlet gjeld over tre ganger samlet inntekt før skatt, som andel av hele befolkningen per 1.1.2013

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sola kommune har den høyeste medianinntekten etter skatt per forbruksenhet blant kommunene på Jæren, mens vi finner den laveste medianinntekten i Hå. Medianinntekten på Jæren er imidlertid høy, og ligger over landsnivået på 321 600 kroner i samtlige kommuner. Sandnes ligger omtrent i midten, og har den laveste medianinntekten på Nord-Jæren.

Tabell 5: Levekårsindikatorer, inntekt og gjeld, etter kommune

	Median inntekt etter skatt	Personer i lavinntektshusholdninger, EU-50	Barn i lavinntektshusholdninger, EU-50	Gjeld over tre ganger samlet inntekt
Sandnes	351 700	5,0	4,4	22,7
Stavanger	363 800	6,8	5,6	21,5
Hå	328 100	3,8	3,7	21,0
Klepp	342 500	3,8	3,8	20,5
Time	347 400	3,5	3,4	22,3
Gjesdal	338 500	2,8	2,8	20,9
Sola	384 800	5,9	5,4	23,4
Randaberg	369 500	4,4	4,0	18,6
Hele landet	321 600	4,9	5,1	16,4

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Ser man på andelen som bor i lavinntektshusholdninger, ligger Sandnes kommune omtrent på landsgjennomsnittet på cirka fem prosent. Det er i denne sammenheng viktig å være klar over at den absolutte grensen for hva som regnes som lavinntekt vil variere fra kommune til kommune, ettersom det er medianinntekten *i kommunen* (i motsetning til hele landet) som er grunnlaget for

beregningen. Med nesten sju prosent har Stavanger den høyeste andelen bosatt i lavinntektshusholdninger blant kommunene på Jæren, mens den laveste andelen er i Gjesdal, med i underkant av tre prosent. Kommunene på Nord-Jæren har generelt litt høyere andel bosatt i lavinntektshusholdninger enn kommunene lenger sør. For barn i lavinntektshusholdninger ser vi mange av de samme trekkene, men her ligger Sandnes på rett over fire prosent, noe som er en god del under landsgjennomsnittet på om lag fem prosent.

Den høyeste gjeldsgraden på Jæren finner vi i Sola kommune, der over 23 prosent av befolkningen er bosatt i husholdninger med gjeld på mer enn tre ganger husholdningens inntekt før skatt. Sandnes kommune har nest høyest andel på i underkant av 23 prosent, mens den laveste andelen er i Randaberg, med nesten 19 prosent. Alle kommunene på Jæren ligger imidlertid høyere enn landsgjennomsnittet på i overkant av 16 prosent.

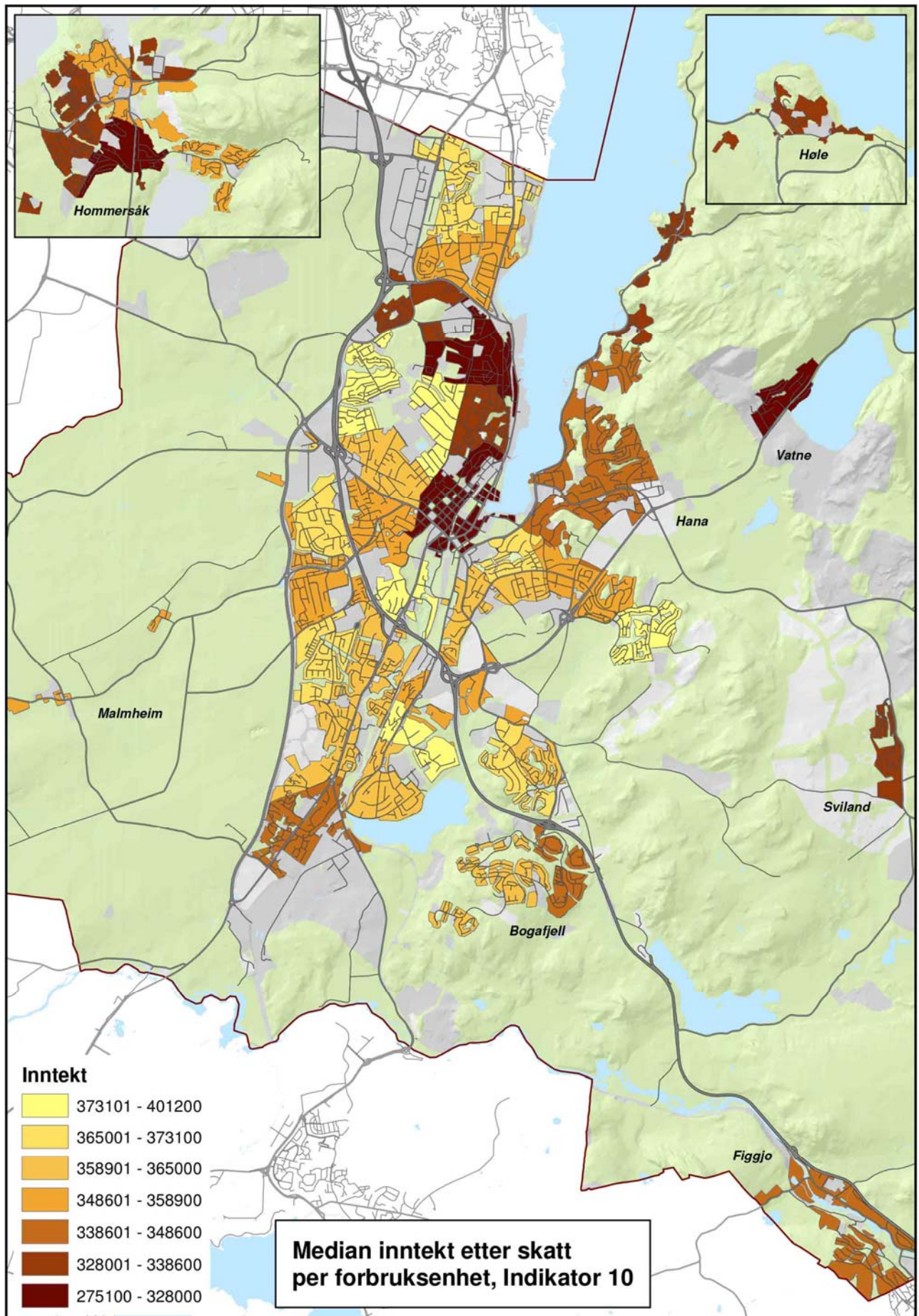
Kommunene på Jæren preges dermed av et høyt inntektsnivå og høyere gjeldsgrad enn landet samlet sett, mens det er ganske stor variasjon mellom Jær-kommunene når det gjelder andelen som er bosatt i lavinntektshusholdninger.

6.1 Inntekt og gjeld i levekårsone

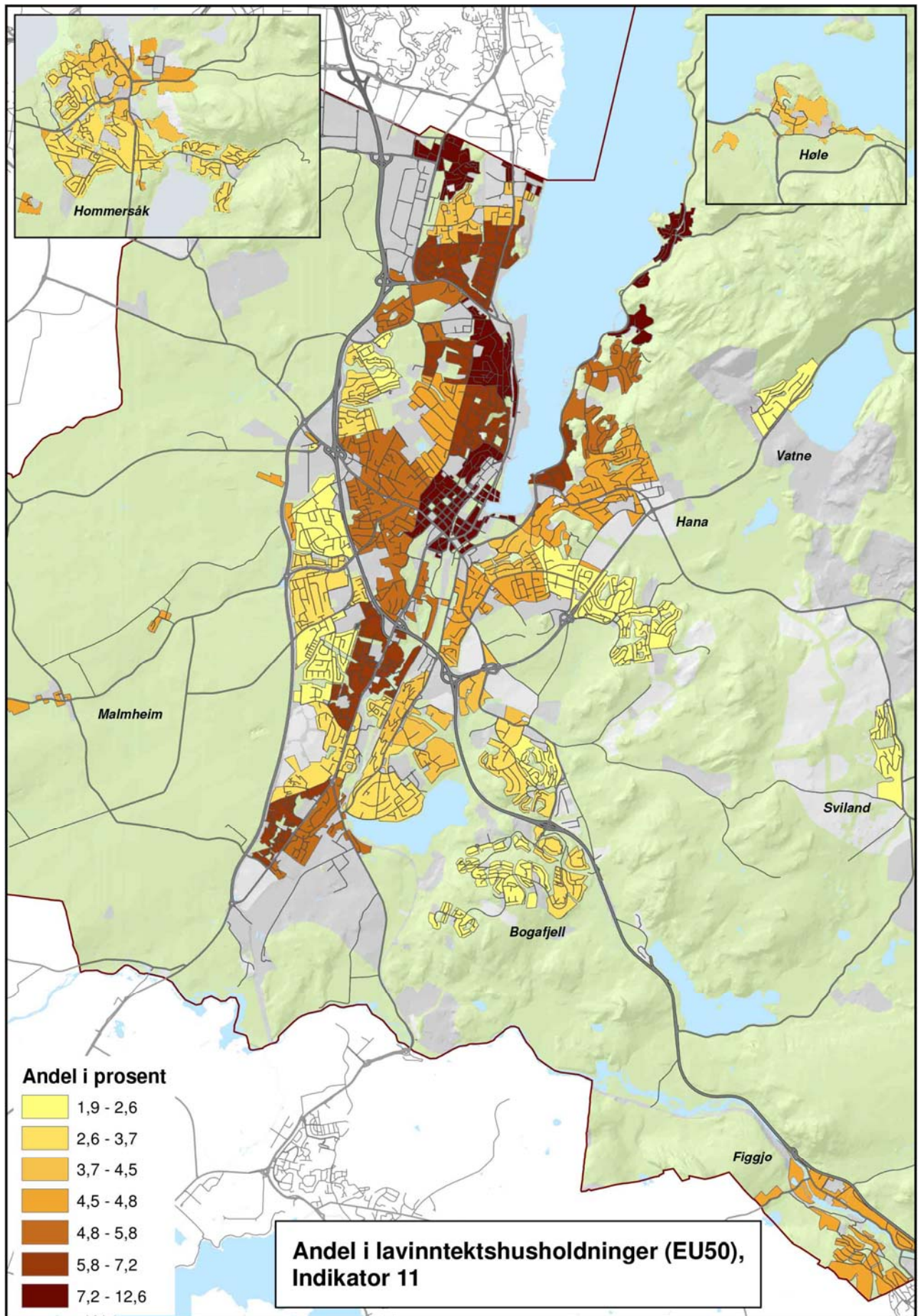
Det er relativt stor forskjell på medianinntekten per forbruksenhet i de ulike sonene i Sandnes, som varierer fra 275 100 kroner i Langgata sone til 401 200 kroner i Maurholen sone. Det er imidlertid slik at inntekten i Sandnes generelt er høy, og bare fire levekårsone har medianinntekt som er lavere enn landsgjennomsnittets. Disse sonene ligger i sentrum av Sandnes og på Varatun. Sonene med spesielt høy medianinntekt ligger mer spredt rundt i kommunen.

Det er også i sentrum og på Varatun at vi finner høyest andel med det som kan defineres som lavinntekt. Andelen er lavest i Skaret sone (Austrått bydel) med om lag to prosent, mens den er høyest i Langgata sone med nesten 13 prosent. Det er dermed en betydelig forskjell mellom sonene. Også når man ser på barn i lavinntektshusholdninger er det store forskjeller, og sonene i Sandnes sentrum har høyest forekomst. Det er imidlertid viktig å ta hensyn til at dette er små tall som er sårbare for tilfeldig variasjon, og det er også 16 soner som mangler data på grunn av personvern hensyn og usikkerhet. Kartet som framstiller indikatoren bør derfor brukes med forsiktighet.

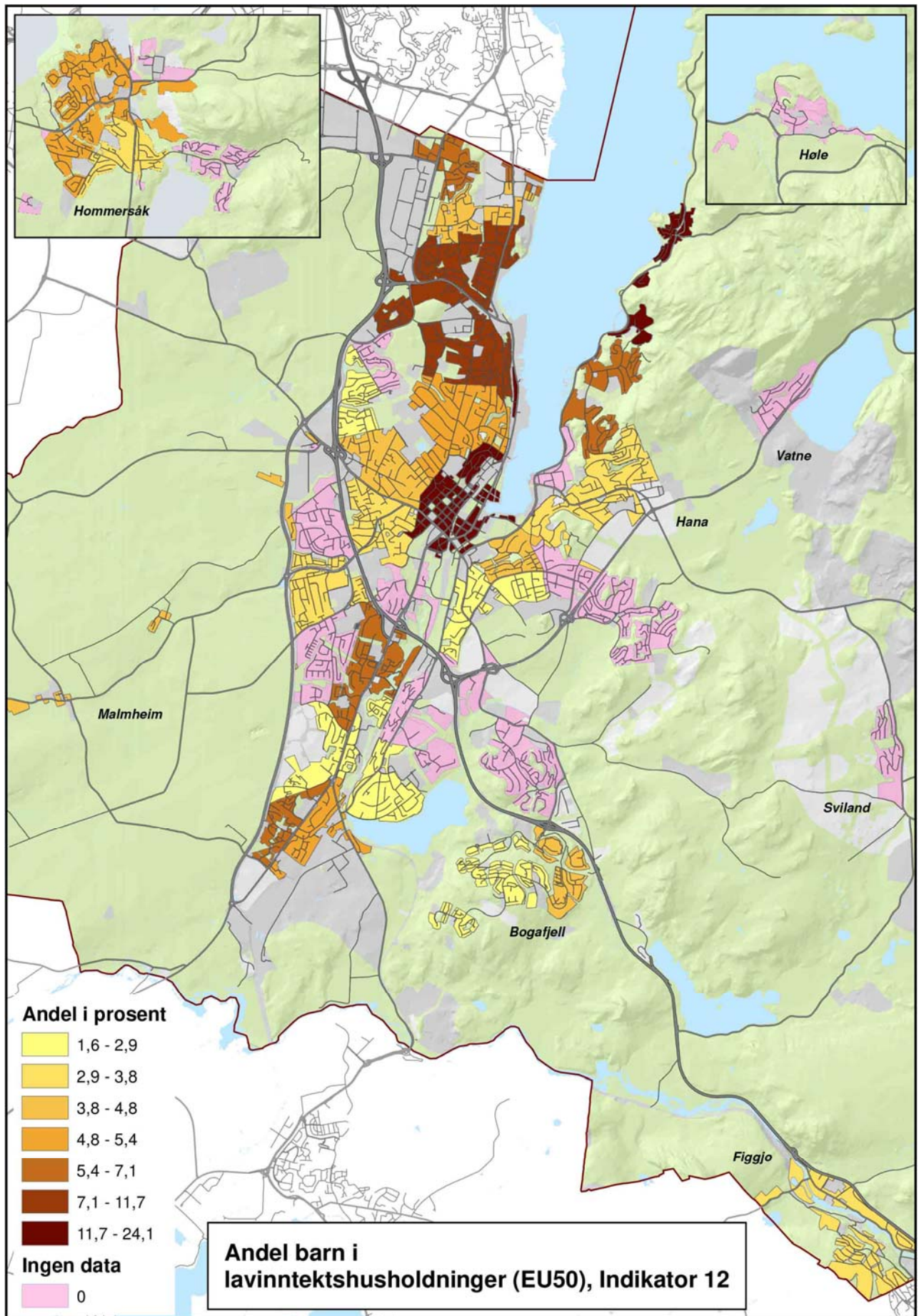
Husholdninger med mye gjeld følger ikke samme mønster som innteksindikatorene, og både Bogafjell og Ganddal har flere soner der en stor andel av husholdningene har mer enn tre ganger brutto årsinntekt i gjeld. I sone Bogafjell senter har nesten halvparten av husholdningene en slik gjeldsgrad.

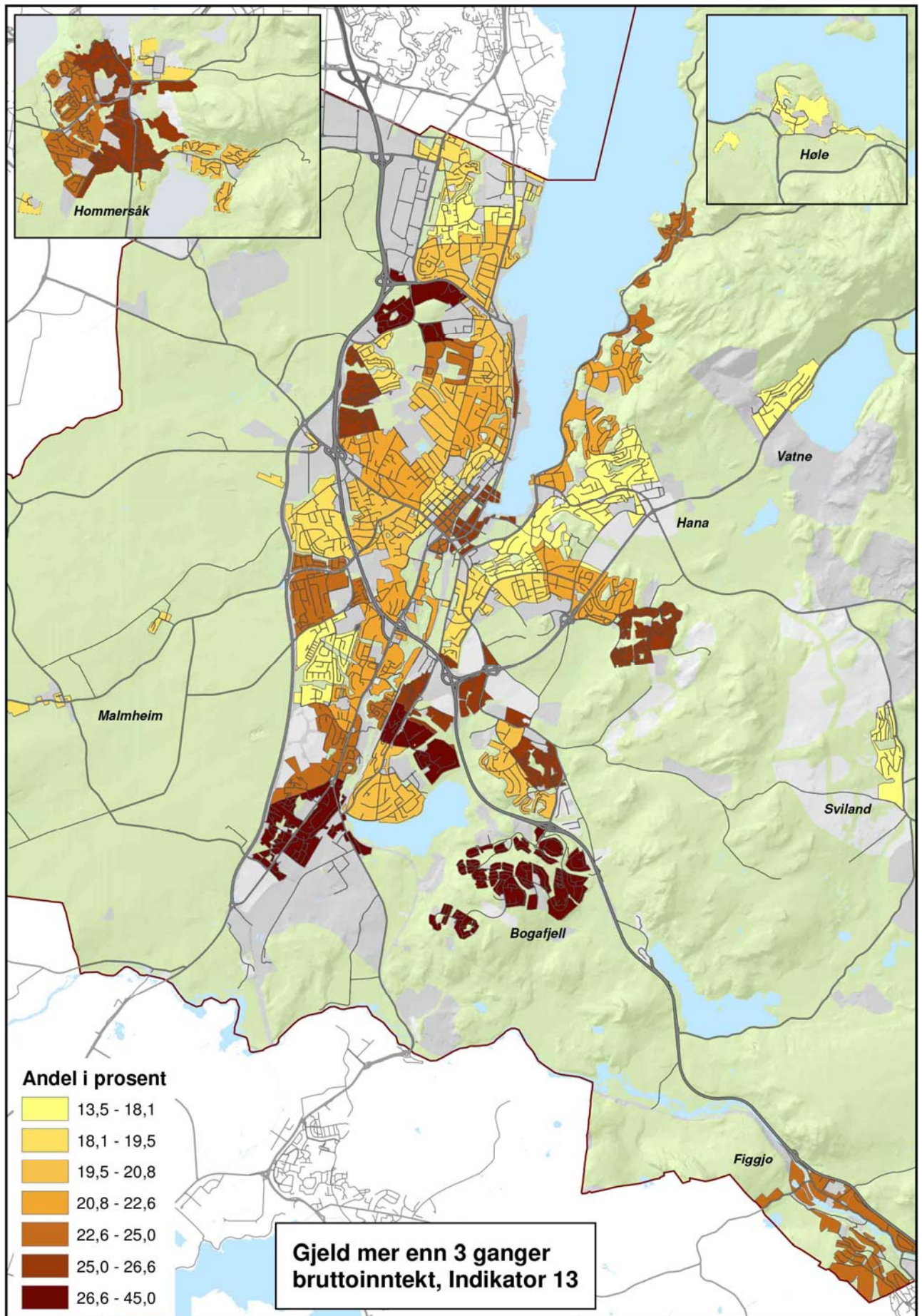
Kart 19: Indikator 10 - Median inntekt etter skatt per forbruksenhet

Kart 20: Indikator 11 - Andel i lavinntektshusholdninger (EU50)

Kart 21: Indikator 12 - Andel barn i lavinntektshusholdninger (EU50)

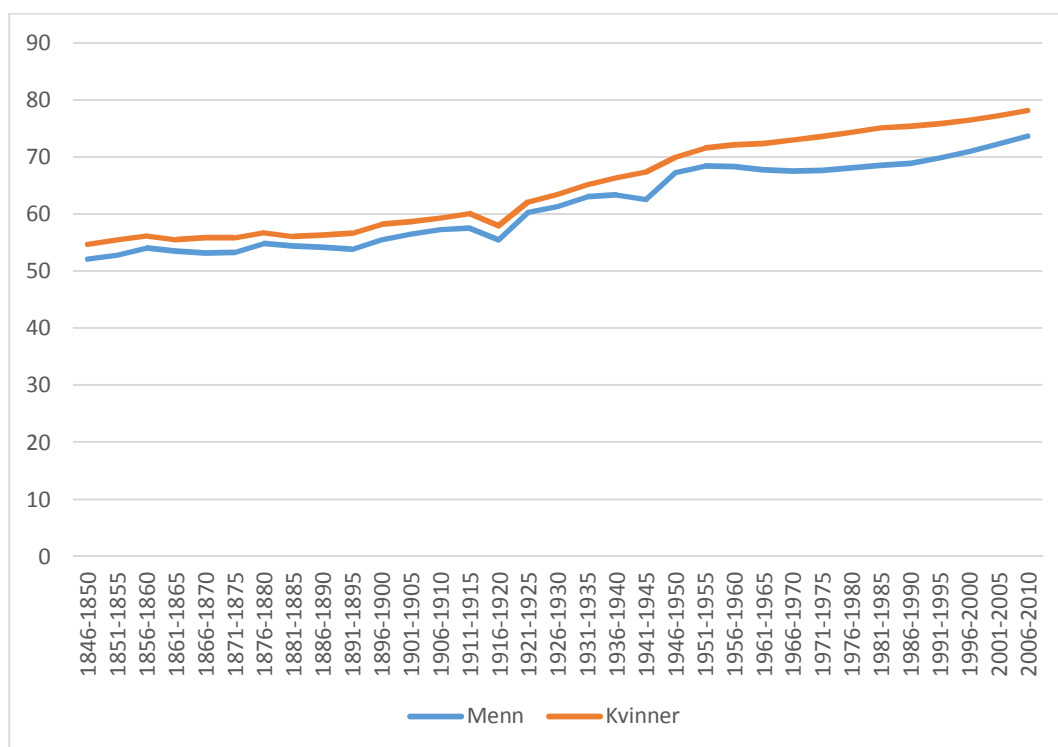

Kart 22: Indikator 13 - Gjeld mer enn tre ganger bruttoinntekt

7 Helse og sosiale forhold

Den forventede levealderen i Norge har økt med 30 år siden år 1900 (i stor grad på grunn av mindre barnedødelighet), men varierer blant annet på bakgrunn av kjønn, geografi og utdanningsnivå (Steingrimsdottir, Vollset og Bævre 2013). En person med utdanning på universitets- og høyskolenivå har for eksempel en forventet levealder som er seks år lengre enn en person med utdanning på grunnskolenivå. Sammenhengen mellom helse og sosioøkonomisk status er tydelig, og i Norges offentlige utredninger nummer 10 2009 viser man blant annet til at yrkesaktive har bedre helsetilstand enn de som ikke er yrkesaktive (Finansdepartementet 2009). Disse sammenhengene er komplekse, og man kan se for seg at det er knyttet positive helseeffekter til å være i arbeid, samtidig som det er relativt klare mekanismer som gjør at de som har god helse fra før også har høyere sannsynlighet for å klare å delta i yrkeslivet.

Figur 6: Forventet gjenstående levetid ved fem års alder. 1846-2010

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Yrkesaktive har bedre levekår enn personer som ikke er i arbeid på flere områder enn helse. De som er i arbeid har blant høyere inntekt, og i tillegg deltar de på en arena som er viktig for å skape sosiale relasjoner, anseelse og verdsetting (Dahl, van der Wel og Harsløf 2010). Bildet preges imidlertid av et samspill mellom ulike forhold, eksempelvis ved at personer med lav utdanning eller lav yrkesstatus, som også har et helseproblem (langvarig sykdom eller funksjonshemning) har større risiko for å være utenfor arbeidsmarkedet enn syke med høyere sosioøkonomisk status.

I denne rapporten skal vi benytte dødelighet for å kunne si noe om helse, fordi dette er et mål der data er relativt lett tilgjengelig, i tillegg til at det anses som pålitelig. Helsetilstanden måles ved det som kalles aldersstandardiserte dødsrater, der resultatet i levekårssonene er justert for alders- og kjønns sammensetning i sonene.

Tilknytning til arbeidsmarkedet ser vi på gjennom flere ulike indikatorer; arbeidsledighet, sosialhjelpsmottakere, unge uføre og personer på arbeidsavklaringspenger. Flere av disse indikatorene kan også være et uttrykk for helsetilstand og andre forhold forbundet med levekår. Både uføretrygd og arbeidsavklaringspenger er knyttet til helse. Mens uføretrygd skal erstatte den delen av inntektsevnen som er tapt på grunn av varig sykdom eller skade, skal arbeidsavklaringspenger sikre inntekt i perioder der man på grunn av sykdom eller skade har behov for bistand fra NAV for å kunne komme tilbake i arbeid. Begge ytelsene forutsetter at inntektsevnen er redusert med minst 50 prosent. Sosialhjelp er en stønad til personer som ikke er i stand til å sørge for eget livsopphold, for eksempel gjennom lønnsinntekt eller trygderettigheter.

Arbeidsledighet måles som andel registrerte arbeidsledige i NAVs register. Registeret omfatter blant annet personer registrerte som helt arbeidsledige, arbeidssøkere på tiltak og personer med nedsatt arbeidsevne.

Levekårsindikatorer, helse og sosiale forhold

Helsetilstand

Aldersstandardiserte dødsrater per 1000 innbyggere 5 år og over (2008-2012). For å løse problemet med opphoping av personer med dårlig helse (dvs. høy dødelighet) i levekårssoner med sykehjem, er bosted for de ulike personene i en levekårszone beregnet per 1.1 fem år før året dødeligheten er beregnet for. Aldersstandardisert dødelighetsrate er en veid sum av de aldersbestemte ratene med de relative verdiene i de ulike aldersklasser i standardbefolkningen som veker. Det brukes like vektorer for kvinner og menn for å kunne sammenlikne dødeligheten mellom kjønnene

Arbeidsledighet

Registrerte arbeidsledige 15-74 år, som andel av folkemengden 15-74 år per 1.1.2013. Registrerte ledige er personer som står registrert i Navs saksbehandlersystem som helt arbeidsledig med status som bosatt i Norge eller personer som identifiseres med såkalte D-nr. Referansetidspunktet er siste lørdag i november 2012.

Sosialhjelpsmottakere

Personer 16 år eller eldre som har mottatt sosialhjelp i løpet av 2012, som andel av folkemengden 16 år eller eldre per 1.1.2013

Unge uføre

Personer i alderen 18-44 år som har mottatt uførepensjon i løpet av 2012, som andel av folkemengden 18-44 år per 1.1.2013.

Arbeidsavklaringspenger

Personer i alderen 18-66 år som har mottatt arbeidsavklaringspenger i løpet av 2012, som andel av hele befolkningen i samme aldersgruppe per 1.1.2013.

Barn med barnevernstiltak

Personer i alderen 0-17 år med barnevernstiltak i løpet av 2012, som andel av folkemengden 0-17 år per 1.1.2013

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Den siste levekårsindikatoren i dette kapittelet er barn med barnevernstiltak. Familier som mottar tiltak fra barnevernet har lavere levekår enn befolkningen for øvrig, de har i snitt lavere utdanning, svakere tilknytning til arbeidsmarkedet og lavere inntekt (Barne- og likestillingsdepartementet 2009). Barn som har vært tilknyttet barnevernet har også dårligere helsetilstand både fysisk og psykisk. Omtrent fire prosent av barnebefolkningen har årlig tiltak fra barnevernet, og ved utgangen av 2014 var om lag 37 100 barn og unge registrert med tiltak fra barnevernet. Av disse var 40 prosent plassert utenfor hjemmet (Statistisk sentralbyrå 2015c).

Tabell 6: Levekårsindikatorer, helse og sosiale forhold, etter kommune

	Registrert arbeidsledighet	Sosialhjelps-mottakere	Unge uførepensjonister	Mottakere av AAP	Barn med barnevernstiltak
Sandnes	1,3	2,2	1,9	3,8	3,1
Stavanger	1,1	2,7	1,8	3,2	2,6
Hå	1,1	1,6	2,5	3,2	4,5
Klepp	1,0	2,2	2,3	3,7	3,2
Time	0,9	2,3	3,0	2,8	3,3
Gjesdal	0,9	2,7	1,8	3,6	4,5
Sola	0,9	1,9	1,5	2,7	3,1
Randaberg	0,9	2,9	2,2	4,1	4,0
Hele landet	1,6	2,8	2,6	5,3	4,1

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Norge har lav registrert arbeidsledighet i et internasjonalt perspektiv, og den nasjonale ledigheten var på 1,6 prosent i 2012. Sandnes ligger under landsgjennomsnittet, men høyest av kommunene på Jæren. Nasjonalt sett har 2,8 prosent av befolkningen mottatt sosialhjelp, mens tilsvarende tall i Sandnes er 2,2 prosent. Det er lavere enn landsgjennomsnittet, men nokså «midt på treet» på Jæren. Randaberg ligger høyest blant Jær-kommunene med 2,9 prosent, mens Hå ligger lavest med 1,6 prosent.

Unge uføre, altså uføre mellom 18 og 44 år, utgjør omtrent 2,6 prosent av befolkningen i samme alder på nasjonalt nivå. På Jæren har Sola den laveste andelen, der 1,5 prosent av den unge befolkningen har mottatt uførepensjon. Andelen i Time er dobbelt så høy, og ligger dermed på 3 prosent. Også her plasserer Sandnes seg i midten. For arbeidsavklaringspenger ser bildet noe annerledes ut. Der har Sandnes nest høyest andel (3,8 prosent), bak Randaberg med 4,1 prosent, mens Sola har den laveste andelen. Alle kommunene på Jæren ligger under landsgjennomsnittet.

På landsbasis har 4,1 prosent av barnebefolkningen mottatt tiltak fra barnevernet. På Jæren har Hå og Gjesdal høyest andel på 4,5 prosent, mens den i Stavanger ligger på kun 2,6 prosent. Sandnes ligger middels sammenlignet med de andre Jær-kommunene, med en andel på 3,1 prosent.

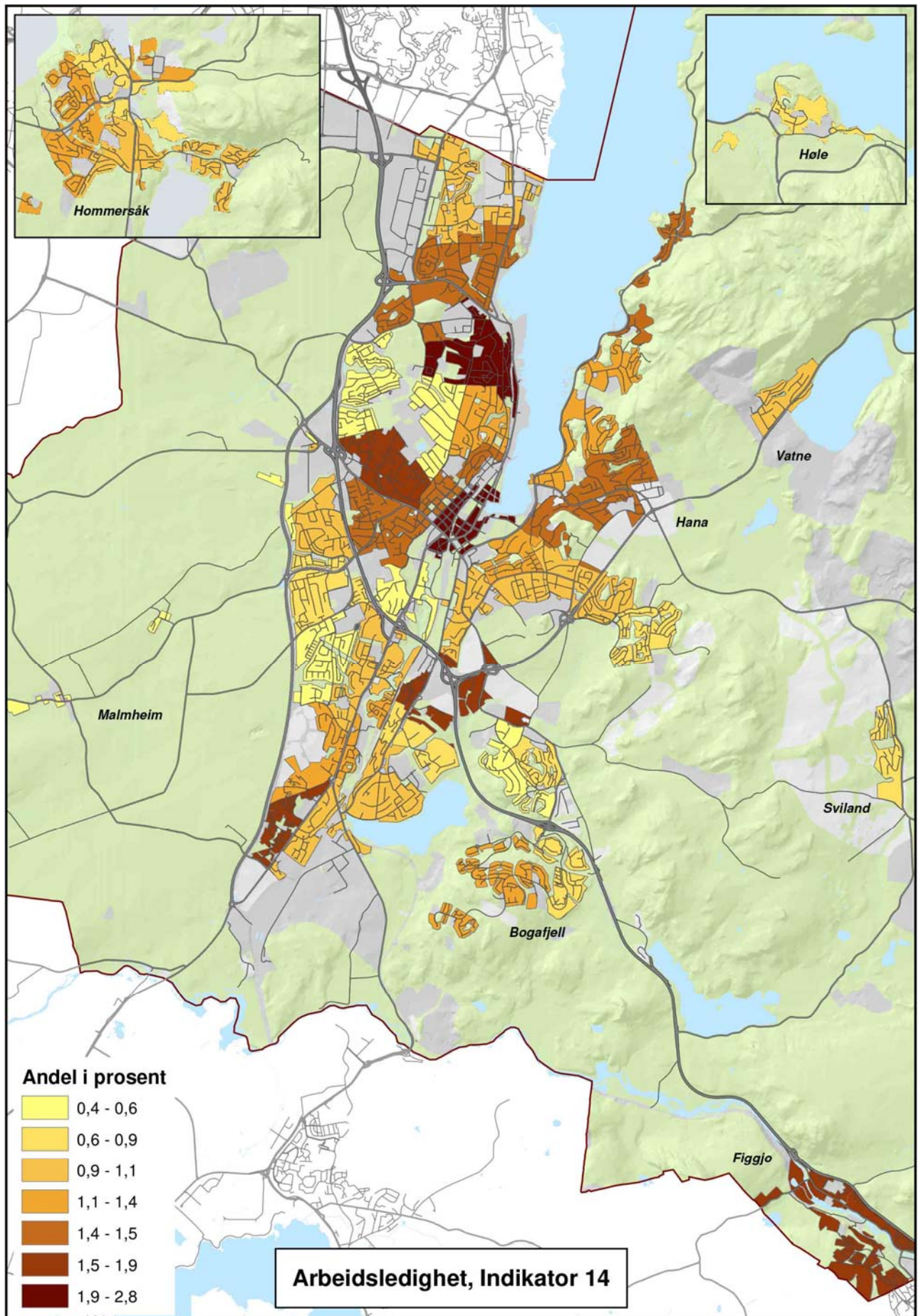
7.1 Helse og sosiale forhold i levekårssonene

Den registrerte arbeidsledigheten i Sandnes varierer fra 0,4 prosent i Giske sone til 2,8 prosent i Sentrum øst sone. Det vil si at ledigheten er hele sju ganger høyere i sistnevnte sone. Ettersom dette er tall fra 2012 er det sannsynlig at ledighetsnivået jevnt over er høyere per i dag, men det er ikke gitt at forholdet mellom sonene er endret i like stor grad. Sonene med høyest ledighet ligger i sentrum av Sandnes, på Varatun og på Figgjo. De to førstnevnte områdene har også relativt høy ungdomsledighet, på over tre prosent.

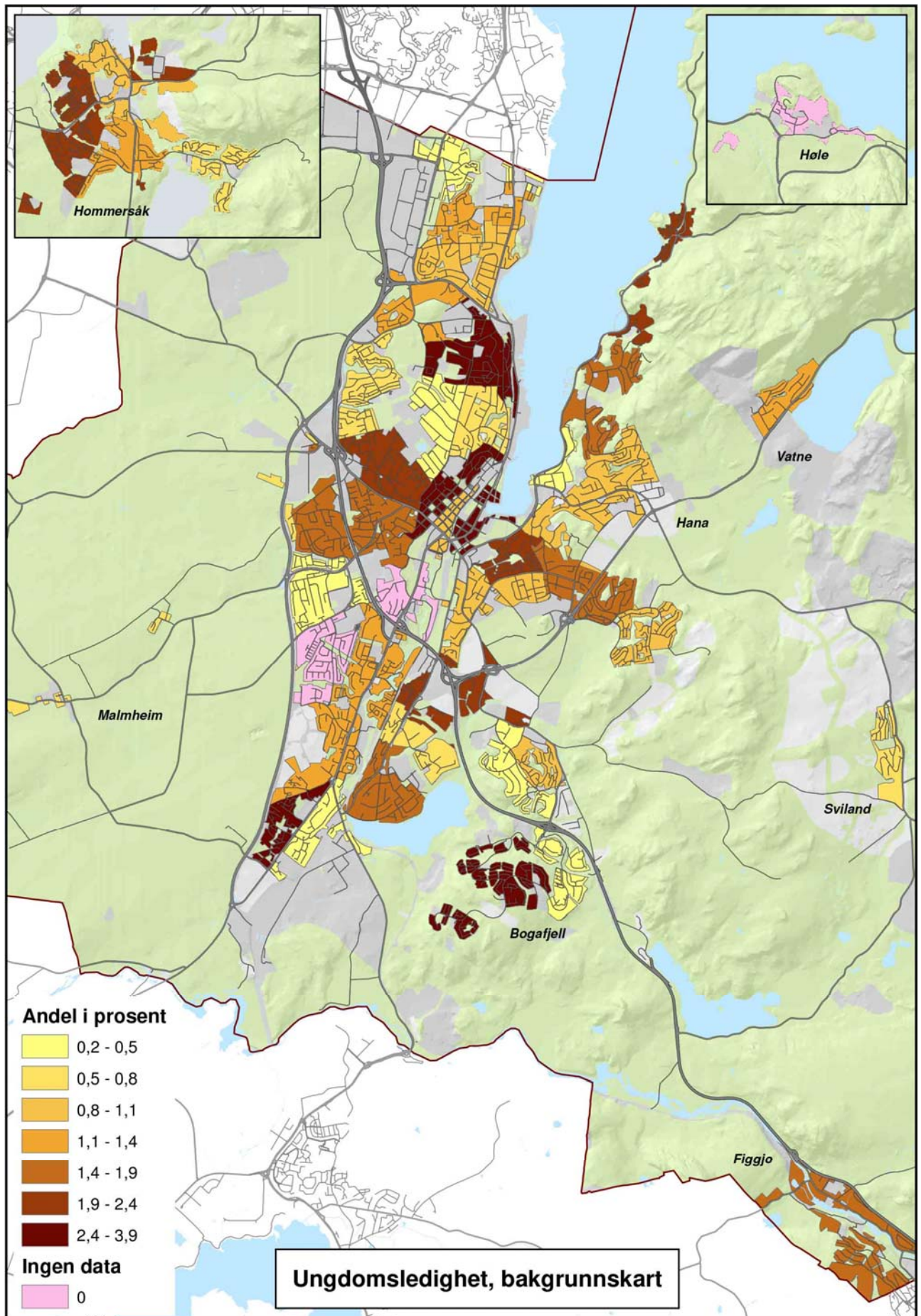
Andelen som har mottatt sosialhjelp er høyest i Sandnes sentrum og langs østsiden av Gandsfjorden, mens den er lavest i deler av Sandve bydel, i Maurholen (Stangeland bydel), Skaret (Austrått bydel) og Høle. Arbeidsavklaringspenger er relativt utbredt i Riska bydel, og i levekårsonen Hommersåk sentrum har hele 7,8 prosent av befolkningen i alderen 18 til 66 år mottatt dette. Til sammenligning gjelder dette 1,9 prosent i Skaret sone.

Andelen unge uførepensjonister varierer fra 0,8 prosent i Austrått vest sone til seks prosent i Varatun sone. Det er imidlertid viktig å merke seg at en del soner mangler data. Dette kan være et uttrykk for at befolkningen i sonen er liten, men det kan også bety andelen unge uføre er svært lav. Også indikatoren andel barn med barnevernstiltak har relativt mange soner som mangler data. Blant sonene som er tilgjengelige varierer andelen fra 0,9 prosent i Bogafjell sone til 15,9 prosent i Sentrum øst. Prosentvis er dette en stor forskjell, men tallene må brukes med forsiktighet ettersom det er relativt få barn som har barnevernstiltak og tallene derfor kan være sårbare for tilfeldig variasjon.

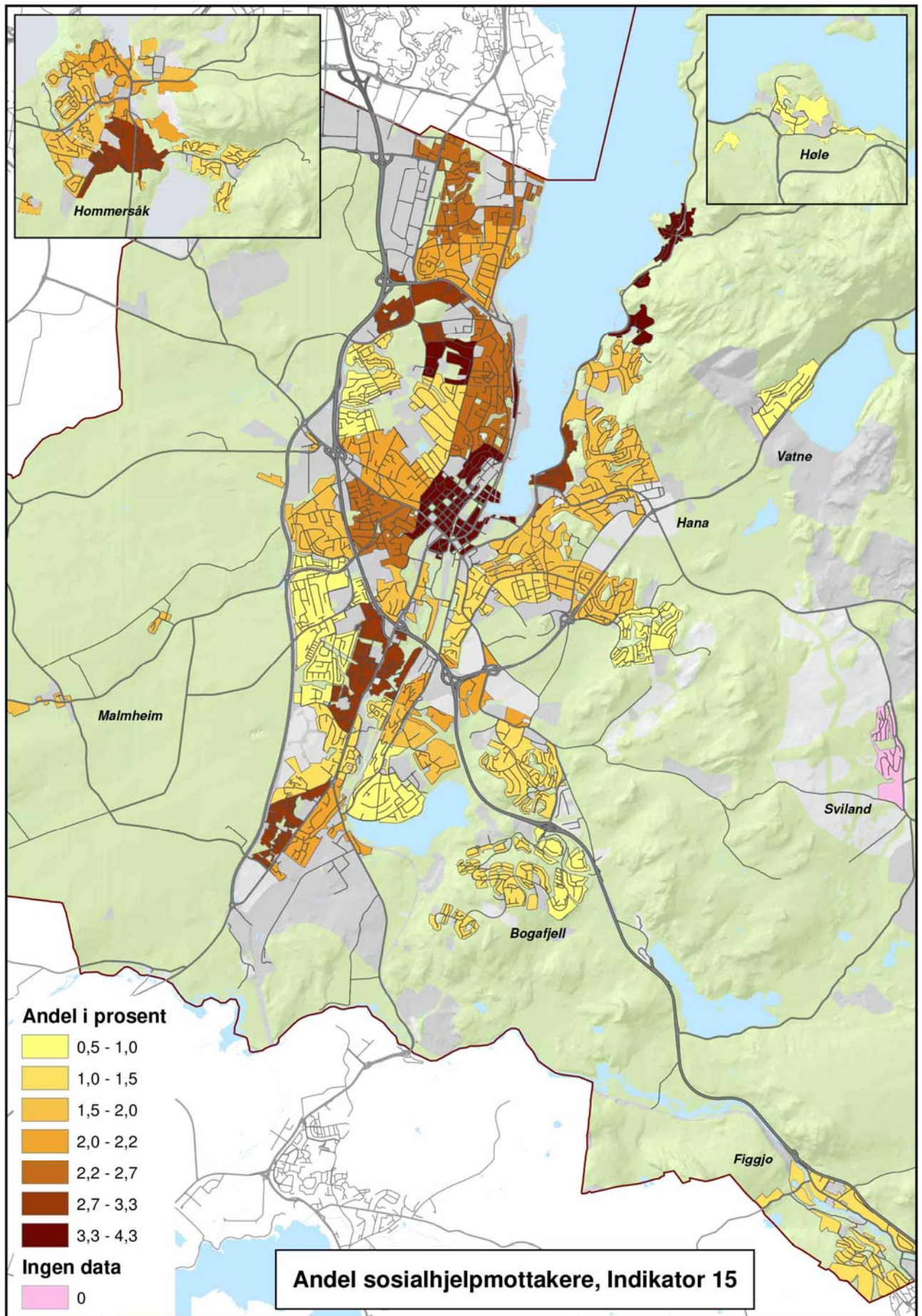
Når det gjelder aldersjusterte dødsrater har vi i denne rapporten kun tatt med en rangering av sonene i Sandnes. Sonene med høyest aldersstandardisert dødsrate finner vi spredt rundt i flere bydeler; i Ganddal, Riska, Stangeland, Sviland og Sandve. Tilsvarende ligger sonene med lavest rate også i mange forskjellige bydeler.

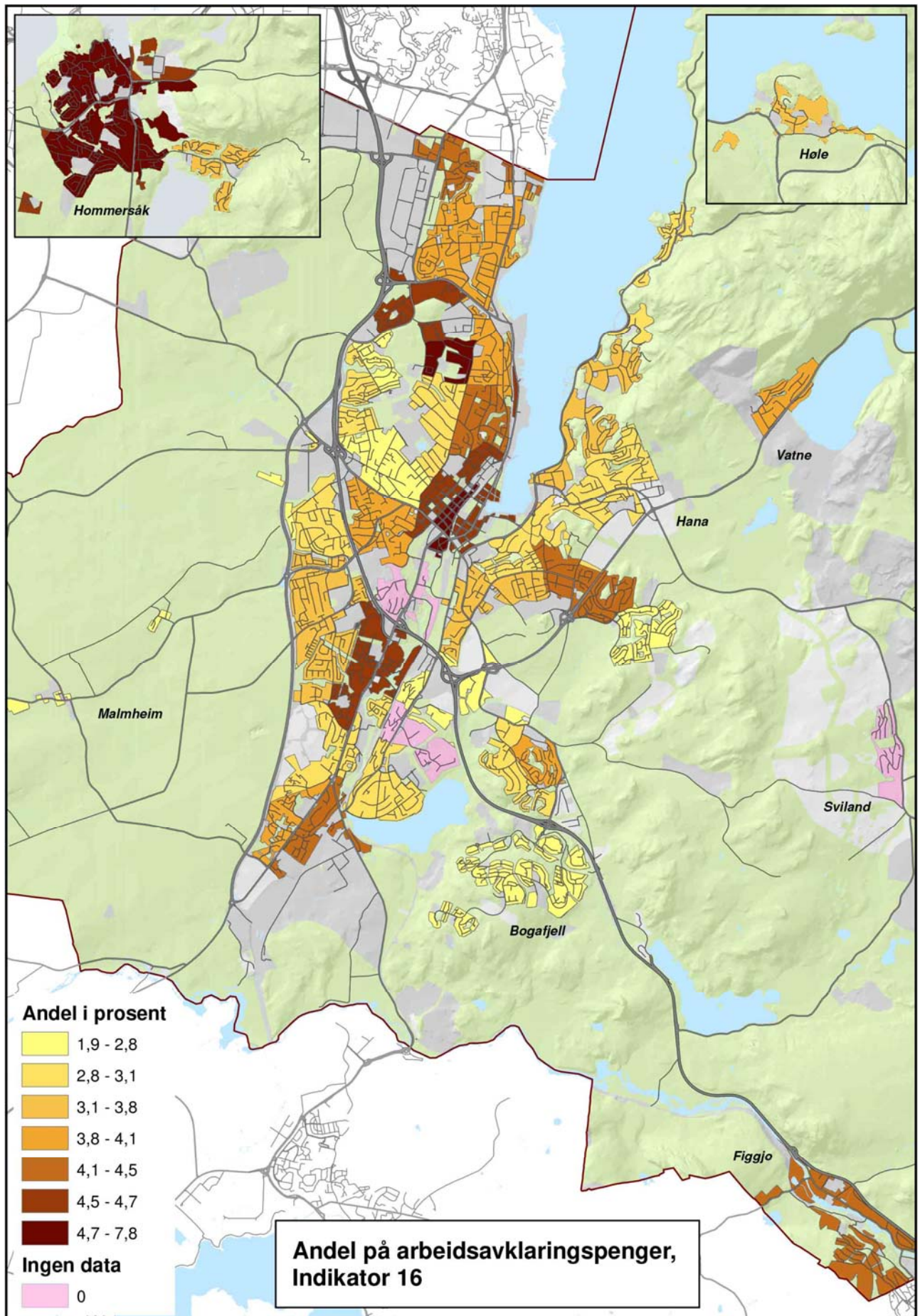
Kart 23: Indikator 14 - Arbeidsledighet

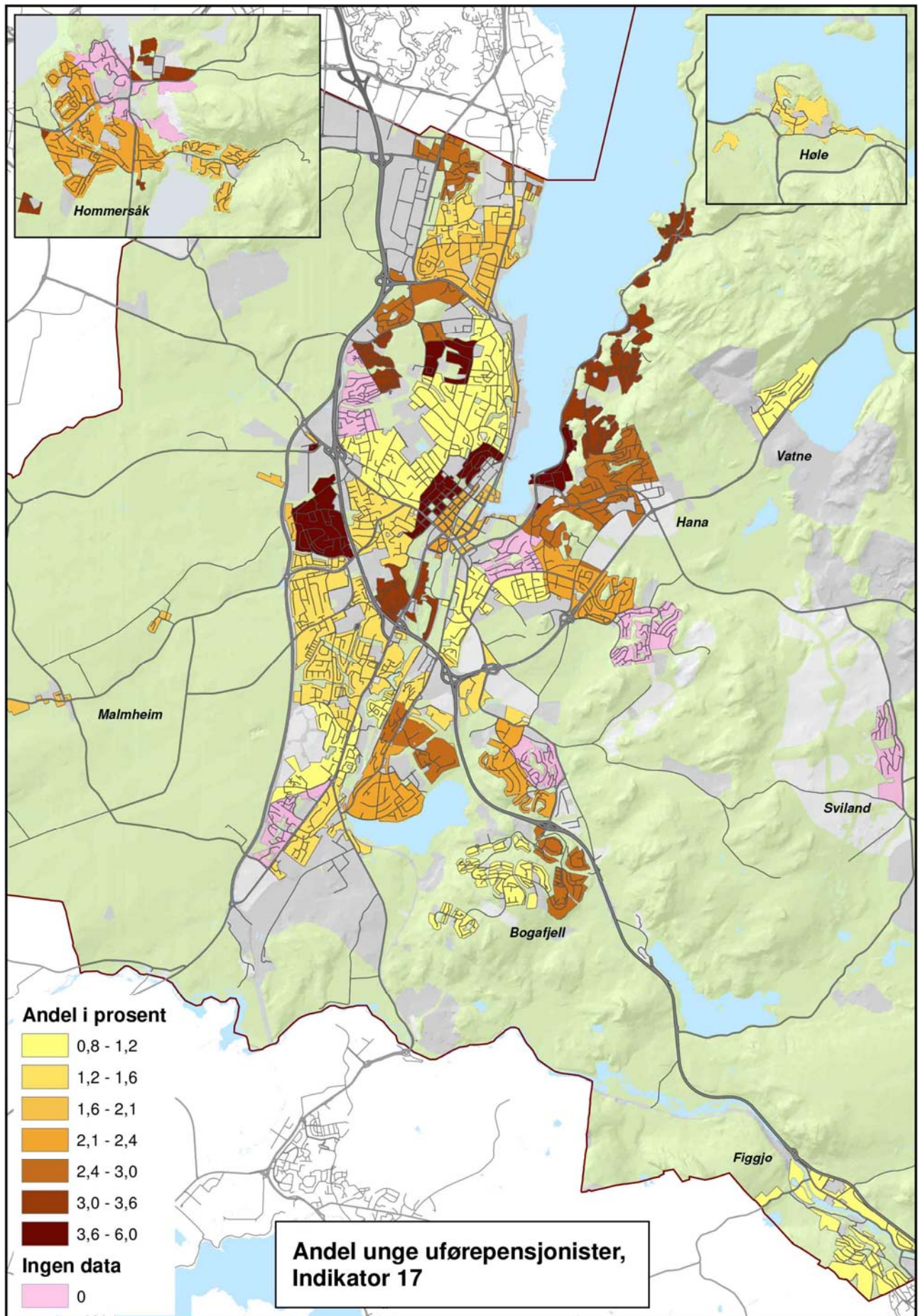
Kart 24: Bakgrunnskart - Ungdomsledighet

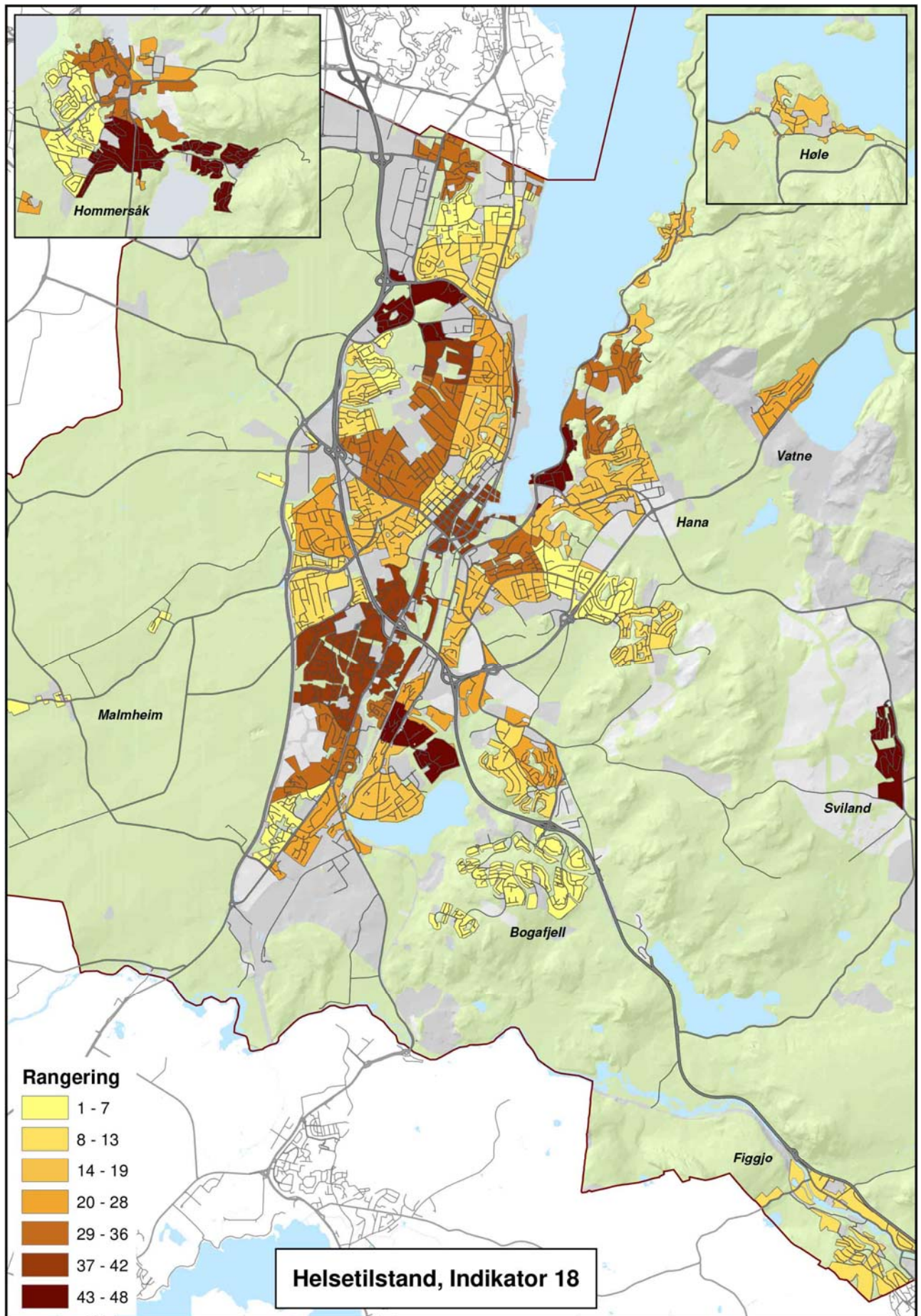
Kart 25: Indikator 15 - Andel sosialhjelpmottakere

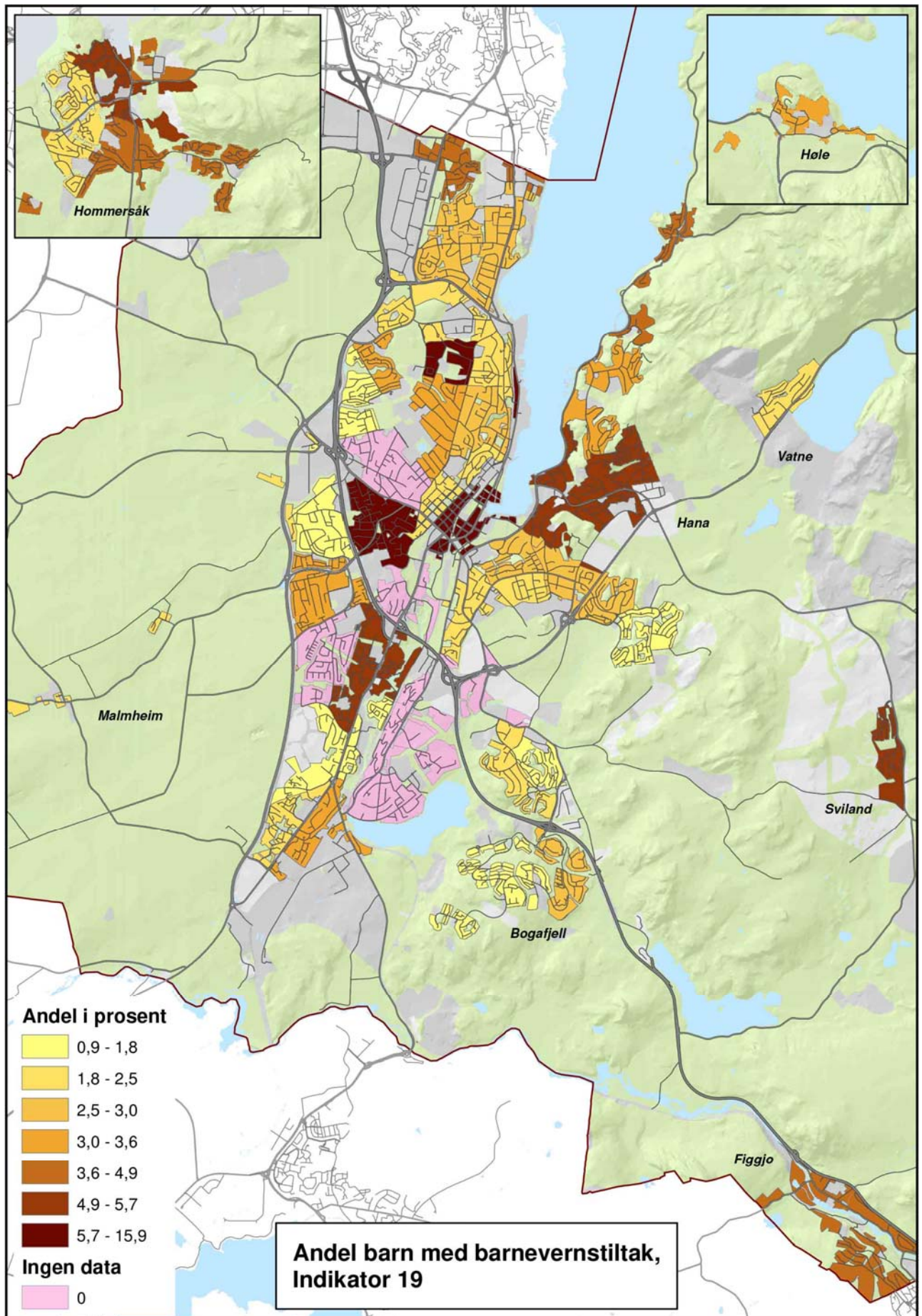
Kart 26: Indikator 16 – Andel på arbeidsavklaringspenger

Kart 27: Indikator 17 – Andel unge uførepensjonister

Kart 28: Indikator 18 – Helsetilstand (dødelighet)

Kart 29: Indikator 19 – Andel barn med barnevernstiltak

8 Kriminalitet

Det er økt forekomst av levekårsproblemer i oppvekstmiljøene til innsatte i Norge, og mange oppgir at de har hatt en barndom preget av dårlig økonomi, ustabile boforhold, sykdom, mishandling og foreldre med rusproblemer (Revolud 2015). Registrerte lovbrøyttere har i tillegg selv lavere utdanning og dårligere tilknytning til arbeidsmarkedet som voksne. Sammenlignet med befolkningen for øvrig har de også dårligere fysisk og psykisk helsetilstand.

For samfunnet er liten utbredelse av kriminalitet et gode, fordi innbyggerne har et grunnleggende behov for å føle seg trygge i hverdagen. Kriminalitetsmålene som benyttes i denne rapporten reflekterer imidlertid ikke hvor lovbruddene er begått men hvor de involverte er bosatt. Her benyttes andelen av befolkningen bosatt i en levekårsone som i løpet av 2012 er mistenkt, siktet eller domfelt for et straffbart forhold som mål på kriminalitet. I tillegg ser vi på barne- og ungdomskriminalitet der målgruppen er personer i alderen 14 til 22 år, men definisjonen ellers er lik.

Status som mistenkt får man når man er under etterforskning for et straffbart forhold, mens en mistenkt får status som siktet dersom man erklæres som siktet av påtalemyndigheten, eller ved at det blir innledet straffeforfølgelse ved retten, eller ved at det blir bestemt eller foretatt pågripelse, ransaking, beslag eller lignende (domstol.no 2015). Dersom man dømmes for et straffbart forhold er man domfelt.

Levekårsindikatorer, kriminalitet

Kriminalitet

Personer som er mistenkt, siktet eller domfelt i løpet av 2012, som andel av befolkningen per 1.1.2013.

Barne- og ungdomskriminalitet

Personer i alderen 14 til 22 år som er mistenkt, siktet eller domfelt i løpet av 2012, som andel av befolkningen 14-22 år per 1.1.2013.

Kilde: Rogaland politidistrikt

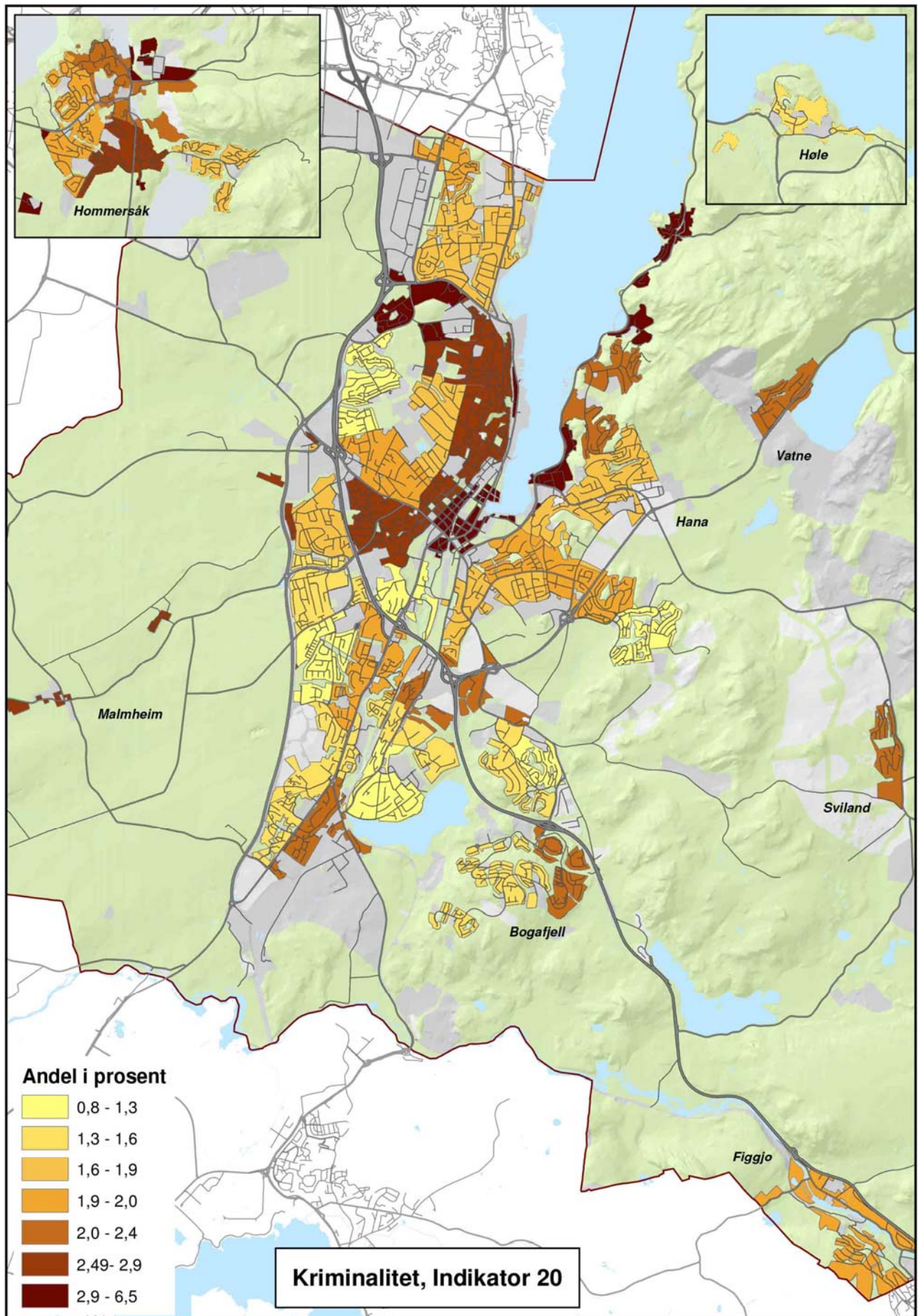
Datamaterialet som benyttes tilhører Rogaland politidistrikt, og viser at det ble begått 1 560 lovbrudd der involverte er bosatt i Sandnes. 24 prosent av de involverte er mistenkt, 63 prosent er siktet og 14 prosent er domfelt i løpet av 2012. Man kan merke seg at status i 2012 ikke nødvendigvis er sakens endelige utfall.

For de to kriminalitetsindikatorerne vi presenterer i dette kapitlet har vi kun tall for Sandnes, og kan derfor ikke plassere kommunen inn i en nasjonal og regional tabell slik det er gjort i de øvrige kapitlene.

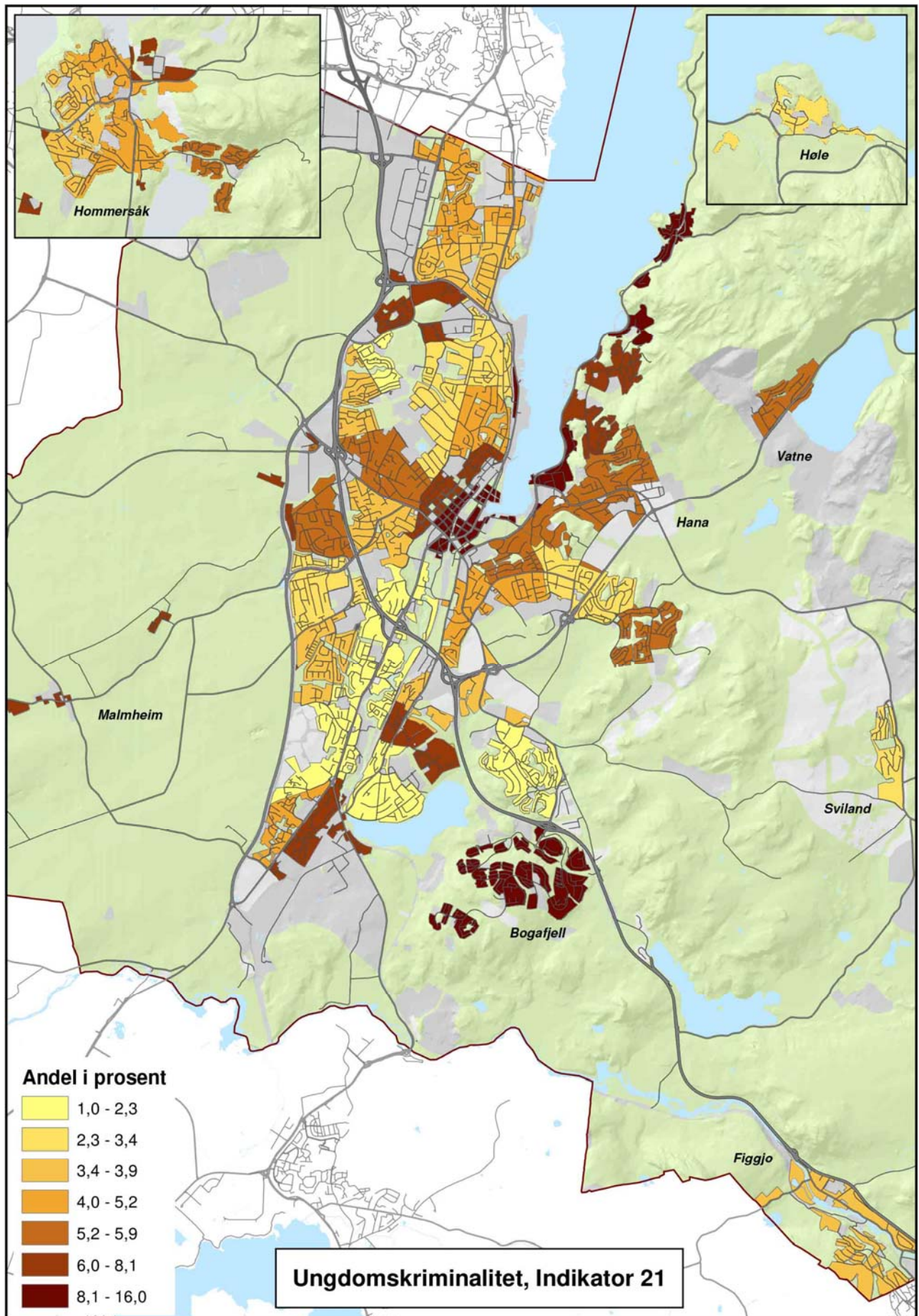
8.1 Kriminalitet i levekårsone

I Sandnes som helhet har om lag to prosent av befolkningen vært involvert i et straffbart forhold, enten som mistenkt, siktet eller domfelt i løpet av ett år. Når man tar hensyn til hvilken levekårsone de involverte er bosatt i, varierer andelen fra 1,8 prosent i Brattholen sone (Stangeland bydel) til 6,6 prosent i Langgata sone. Andelen involverte er høyest i Sentrum og langs østsiden av Gandsfjorden, en tendens vi også ser for ungdomskriminalitet. Det er imidlertid en del små tall i statistikken over straffbare forhold der ungdom er involvert, og man bør derfor bruke tallene med forsiktighet.

Blant ungdom er de vanligste straffbare forholdene relatert til trafikk, bruk og besittelse av narkotika og naskeri.

Kart 30: Indikator 20 - Kriminalitet

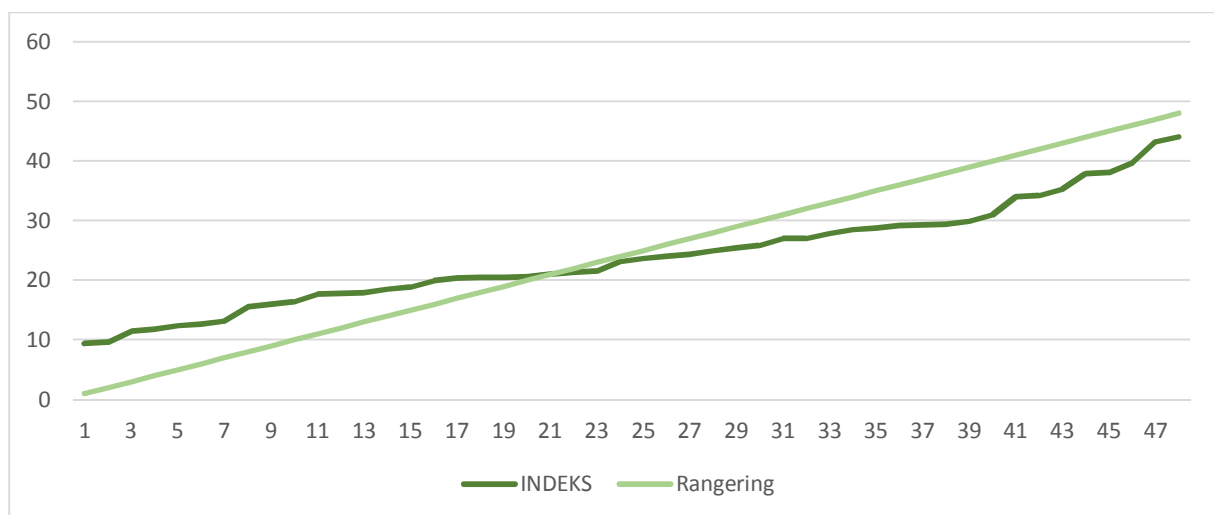
Kart 31: Indikator 21 - Ungdomskriminalitet

9 En samlet levekårsindeks

Ved å sammenstille resultater fra flere levekårsindikatorer kan man gi et mer samlet bilde av levekårsutfordringene i kommunen. I teorien går indeksen fra 1 for lavest andel levekårsutfordringer, til 48 for høyest andel levekårsutfordringer. For å få verdien 1 måtte den aktuelle sonen vært rangert som nummer 1 på alle de 21 indikatorene, og for å få verdien 48 måtte en sone vært rangert som nummer 48 av 48 på alle indikatorene.

Figur 7 viser sammenhengen mellom sonenes indekssverdi og deres rangering fra 1 til 48. Dersom det var en perfekt sammenheng ville linjene også overlappet perfekt. Det gjør de ikke, noe som innebærer at det ikke er slik at sonen som eksempelvis er rangert som nummer tre i indeksen også er rangert som nummer tre på alle enkeltindikatorene. Korrelasjonen mellom indeksen og rangeringen er imidlertid høy. Dermed har noen soner lav score på mange indikatorer, og noen soner har høy score på mange indikatorer, som betyr at levekårsutfordringene ikke er jevnt fordelt mellom sonene i kommunen.

Figur 7: Sammenhengen mellom levekårssonenes indekssverdi og rangering

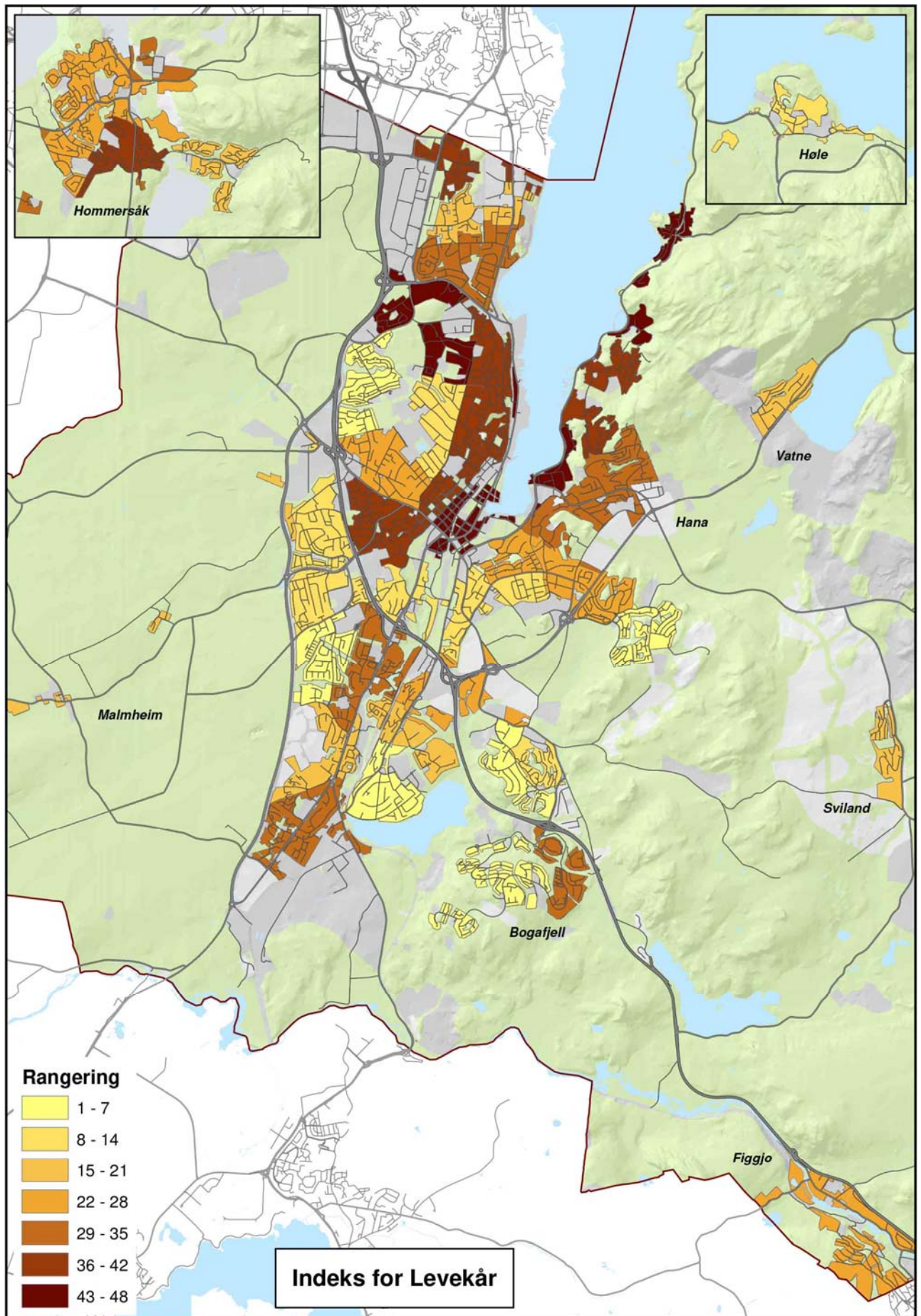
Det samlede bildet viser imidlertid at Sandnes ikke har en øst/vest-problematikk når det gjelder levekår. Den lappede strukturen viser et sammensatt bilde. Vi ser noen områder med høyere score på levekårsindeksen (og dermed større andel levekårsutfordringer) i sentrumsområdet, på Varatun og langs østsiden av Gandsfjorden, men de fleste bydelene preges av at de har områder med både høy og lav indekssverdi.

Dersom man rangerer levekårssonene fra lavest til høyest indekssverdi ser man at Riska bydel har fem levekårssoner som er rangert mellom 20 og 39 av 48. Høle bydel og Sviland bydel har bare en sone hver, som er rangert som henholdsvis nummer åtte og nummer 19. Figgjo bydel har også bare en levekårsone, rangert som nummer 27, mens Ganddal bydel har fem levekårssoner som er rangert mellom nummer fire og nummer 34. Sandved bydel har fire soner, rangert mellom nummer en og 31. Malmheim og Soma bydel består av bare en sone som er rangert som nummer 18, og Bogafjell bydel består av fire levekårssoner som er rangert mellom fem og 30. I Stangeland bydel er det fem levekårssoner, som er rangert mellom tre og 37. Trones og Sentrum består av seks soner som er rangert mellom 14 og 48. I Lura bydel ligger det fem levekårssoner, og disse er rangert mellom 21 og 43. Hana bydel består av fem soner som er rangert mellom 17 og 45, mens Austrått bydel har fem

levekårsoner som er rangert mellom to og 26. Kort oppsummert viser dette bildet at de fleste bydelene har ganske stor spredning mellom sonen med høyest og lavest rangering.

Av de sju sonene med høyest skår på levekårsindeksen ligger en i Lura bydel, tre i Trones og Sentrum bydel og tre i Hana bydel. De sju levekårssonene med lavest skår på indeksen ligger i Austrått, Bogafjell, Ganddal, Sandved og Stangeland bydeler. Sonene med lavest andel levekårsutfordringer er altså spredt rundt i kommunen, og de grenser i liten grad til hverandre. Det er dermed ikke slik at sonene med færrest utfordringer er samlet i et sammenhengende område.

Avslutningsvis understreker vi at man i denne rapporten har sammenlignet levekårssonene i Sandnes *med hverandre*, noe som innebærer at noen soner nødvendigvis vil havne over og under snittet både på indeksen og på enkeltindikatorene. Samtidig ser vi en reell forskjell mellom soner på flere viktige enkeltindikatorer. Siden utjevning av levekår er et mål for kommunen vil det være viktig å ha fokus på levekårsforholdene i enkelte soner gjennom kommunens forvaltning, tjenestetilbud, prioritering og byutvikling. Fremtidige kartlegginger vil kunne avdekke om man har lyktes i dette arbeidet.

Kart 32: En samlet levekårsindeks

10 Referanser

Barne- og likestillingsdepartementet (2009) *Kompetanseutvikling i barnevernet* (NOU 2009:8). Oslo: Departementenes servicesenter Informasjonsforvaltning

Bråthen, M., Djuve A. B., Dølvik, T., Hagen, K., Hernes, G., & Nielsen, R. A. (2007). *Levekår på vandring. Velstand og marginalisering i Oslo* (Faf-rapport 2007:05). Oslo: Fafo

Dahl, E., van der Wel, K. A., & Harsløf, I., (2010) *Arbeid, helse og sosial ulikhet*. IS-1774. Oslo: Helsedirektoratet

domstol.no (2015) Tiltalt eller siktet? Hentet 14. desember fra <https://www.domstol.no/no/Straffesak/Aktorene-i-retten/Tiltalt-eller-siktet/>

Eikeland, O. J., Manger, T., & Asbjørnsen A. (2013) *Nordmenn i fengsel: Utdanning, arbeid og kompetanse* (Rapport nr. 3/13). Bergen: Fylkesmannen i Hordaland, Utdanningsavdelinga

Elstad, J. I. (2008) *Utdanning og helseulikheter. Problemstillinger og forskningsfunn*. IS-1573. Oslo: Helsedirektoratet

Epland, J., & Kirkeberg M. I. (2001) *Dokumentasjon av inntektsstatistikken for personer og husholdninger 1993-1998. En nærmere beskrivelse av inntektsvariablene til Folke- og bolig tellingen 2001* (Notater 2001/61). Oslo–Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå

Falch, T., & Nyhus O. H. (2009) *Frafall fra videregående opplæring og arbeidsmarkedstilknytning for unge voksne* (SØF-rapport nr. 07/09). Trondheim: Senter for økonomisk forskning.

Finansdepartementet (2009) *Fordelingsutvalget* (NOU 2009:10). Oslo: Departementenes servicesenter Informasjonsforvaltning

Grødem, A. S. (2008) Flytting, boligforhold og boligproblemer. I Sandbæk, M. (red) (2008) *Barns levekår. Familiens inntekt og barns levekår over tid* (NOVA Rapport 7/08). Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring

Grønningsæter, A. B., & Nielsen, R. A. (2011) *Bolig, helse og sosial ulikhet*. IS-1857. Oslo: Helsedirektoratet

Helse- og omsorgsdepartementet (2007) St.meld. nr. 20 (2006-2007) Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet

Kirkebøen, L. J. (2010) *Forskjeller i livsløpsinntekt mellom utdanningsgrupper* (Rapporter 43/2010). Oslo–Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå

Langeland, S., Ohrem, S., & Lima, I. A. Å. (2014) *Fattigdom og levekår i Norge. Tilstand og utviklingstrekk – 2014*. Oslo: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Mørk, E. (2006) *Aleneboendes levekår* (Statistiske analyser 81). Oslo–Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå

Revol, M. K. (2015) *Innsattes levekår 2014. Før, under og etter soning* (Rapporter 2015/47). Oslo–Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå

Sandbæk, M. (2008) Barns levekår – konklusjoner. I Sandbæk, M. (red) (2008) *Barns levekår. Familiens inntekt og barns levekår over tid* (NOVA Rapport 7/08). Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring

Sandlie, H. C. (2013) Leiemarkedet. I Sandlie, H. C. & Grødem, A. S. (red) (2013) *Bolig og levekår i Norge 2012* (NOVA Rapport 14/13). Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring

Statistisk sentralbyrå (2015a) Boforhold, levekårsundersøkelsen, 2015. Hentet 14. desember 2015 fra <https://ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/statistikker/bo/hvert-3-aar/2015-11-25>

Statistisk sentralbyrå (2015b) Gjennomstrømming i videregående opplæring, 2009-2014. Hentet 19. november 2015 fra <http://www.ssb.no/utdanning/statistikker/vgogjen/aar/2015-06-04>.

Statistisk sentralbyrå (2015c) Barnevern, 2014. Hentet 10. desember 2015 fra <https://ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/statistikker/barnevern/aar/2015-07-09>

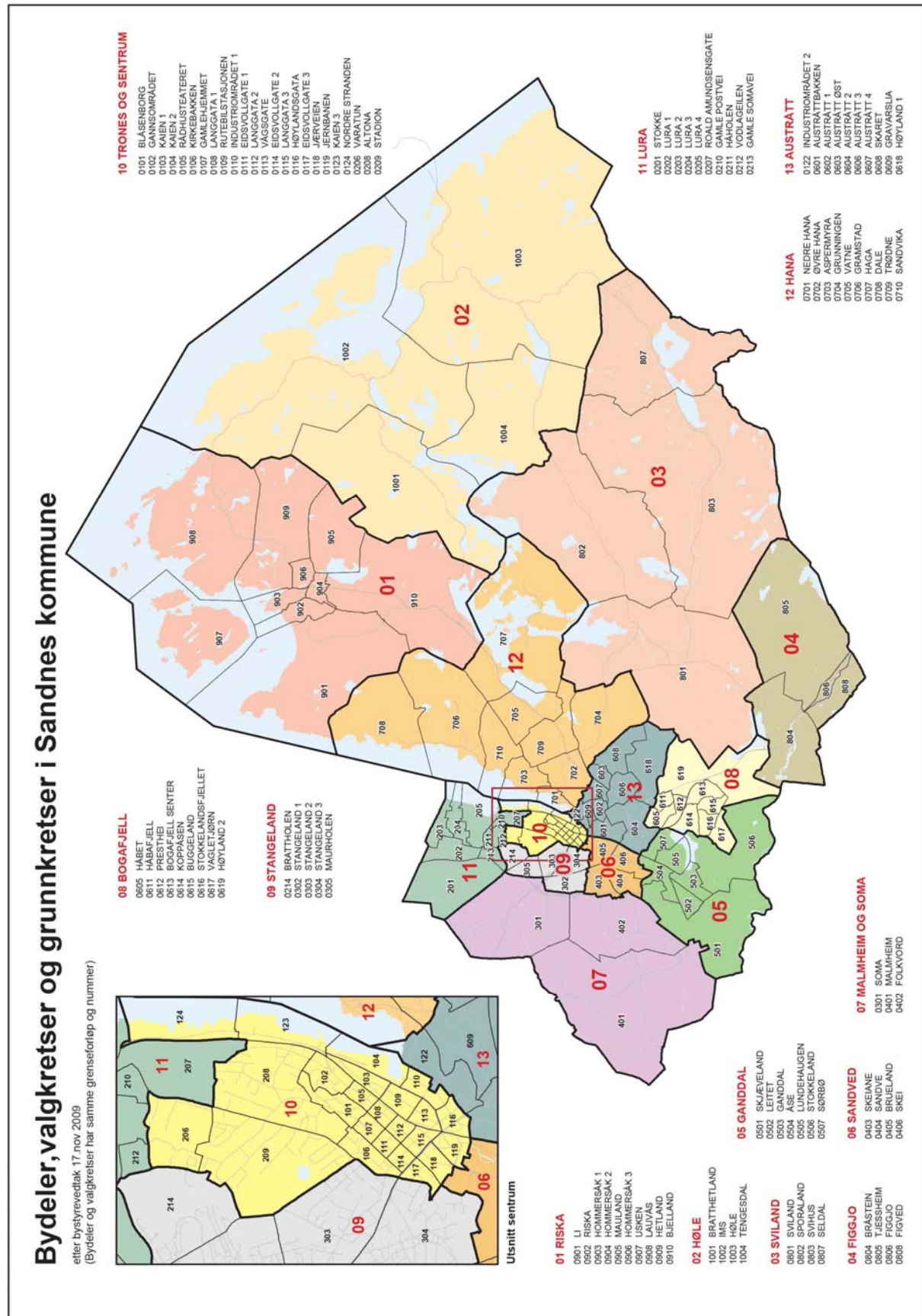
Stavanger kommune (2014) *Levekår i Stavanger. Geografisk fordeling*. Rapport nr. 6. Stavanger: Stavanger kommune

Steingrimsdottir, Ó. A., Vollset, S. E., & Bævre, K. (2013). Levealder - faktaark med statistikk om forventet levealder i Norge. Hentet 14. desember 2015 fra <http://www.fhi.no/artikler/?id=70805>

Østby, L. (2014) Befolkningen med innvandrerbakgrunn i 13 kommuner. I Høydal, E. (red) (2014) *Innvandrerne og norskfødte med innvandrerforeldre i 13 kommuner* (Rapporter 2014/23). Oslo–Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå

11 Vedlegg

Vedlegg 1: Bydeler og grunnkretser i Sandnes kommune

Vedlegg 2: Levekårsindikatorer 2012 Samlet tabell

Sone	11. Barn 3 -12 år		12. Aleneboende		13. Barn med enslig forsørger	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Sandnes kommune	9767	13,9	9689	33,9	2272	12,9
1 Sentrum vest	134	8,4	500	56,3	40	16,5
2 Sentrum øst	43	4,7	389	64,1	16	18,4
3 Langgata	38	4,3	360	64,6	32	33,3
4 Myklaberget	172	11,9	164	29,9	42	12,0
5 Porsholen	258	13,4	220	29,6	76	15,8
6 Luravika	259	11,7	278	31,3	74	14,1
7 Varatun	135	10,7	367	54,4	85	33,7
8 Roald Amundsen	211	14,0	238	37,5	49	12,8
9 Trones	204	11,4	415	49,2	38	9,9
10 Giske	207	13,4	151	26,1	46	11,0
11 Vibemyr	134	12,1	159	34,3	38	14,3
12 Brattholen	237	24,4	134	37,2	32	9,2
13 Soma	220	13,8	189	31,0	34	8,6
14 Stangeland vest	178	13,5	170	32,0	34	10,4
15 Stangeland nord	239	12,9	265	34,3	43	10,2
16 Stangeland sør	224	12,2	232	31,6	46	10,8
17 Maurholen	347	22,7	168	29,5	72	13,3
18 Skeiane	299	15,5	196	26,5	58	10,7
19 Sandve	194	15,8	97	21,3	27	8,3
20 Sentrum sør	76	11,3	116	40,1	15	9,3
21 Skei	202	11,6	252	34,8	81	22,3
22 Lunde	119	12,1	148	34,5	35	14,7
23 Ganddal	239	17,9	206	37,9	50	11,9
24 Åse	276	15,4	217	30,3	81	16,6
25 Lundehaugen	243	14,9	142	24,3	19	4,5
26 Sørbo	61	11,6	95	39,1	22	18,5
27 Austrått vest	248	14,2	208	31,0	48	11,3
28 Austrått øst	237	13,3	202	28,3	60	13,6
29 Austrått sør	129	13,3	167	38,6	36	15,5
30 Håbet	221	17,3	102	23,1	37	9,3
31 Skaret	256	17,3	151	26,2	34	7,6
32 Gravarslia	124	9,3	251	39,9	44	17,2
33 Håbafjell	202	21,4	54	17,6	43	12,2
34 Bogafjell senter	153	12,7	209	38,1	51	15,9
35 Bogafjell	519	26,4	157	23,1	64	8,3
36 Nedre Hana	57	7,5	180	46,3	18	16,1
37 Øvre Hana	388	14,3	337	31,5	103	15,1
38 Asperholen	186	9,6	347	40,3	66	18,8
39 Vatne	180	15,1	114	25,6	37	11,4
40 Sandvika Gramstad	127	10,4	213	39,2	59	23,5
41 Sviland	74	12,8	52	24,1	15	10,3
42 Figgjo	279	15,2	181	26,5	75	14,0
43 Riska ytre	161	11,0	221	35,7	26	8,5
44 Riska	396	18,4	127	17,6	66	9,7
45 Hommersåk sentrum	163	15,9	76	21,3	52	16,6
46 Frøyland	176	15,5	104	24,2	44	13,5
47 Maudland	147	12,7	54	13,7	35	13,1
48 Høle	172	16,7	96	25,3	32	11,3

Sone	14. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika		15. Barneutflyttinger		16. Utflyttinger	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Sandnes kommune	10136	14,5	1082	16,9	8830	12,8
1 Sentrum vest	290	18,2	22	23,2	220	14,1
2 Sentrum øst	259	28,1	20	39,6	217	24,5
3 Langgata	327	36,9	26	45,2	212	24,2
4 Myklaberget	307	21,3	31	27,2	219	15,0
5 Porsholen	346	17,9	30	20,5	217	11,3
6 Luravika	500	22,5	35	20,6	291	13,3
7 Varatun	298	23,7	24	23,0	169	13,7
8 Roald Amundsen	509	33,8	25	18,1	260	17,5
9 Trones	405	22,7	38	27,0	276	15,6
10 Giske	168	10,9	24	19,1	196	12,6
11 Vibemyr	320	28,8	24	22,0	178	16,6
12 Brattholen	113	11,6	23	17,6	116	11,9
13 Soma	162	10,2	21	14,0	147	9,3
14 Stangeland vest	106	8,0	7	7,0	103	7,9
15 Stangeland nord	328	17,7	36	23,4	304	16,4
16 Stangeland sør	331	18,0	42	28,2	264	14,5
17 Maurholen	159	10,4	34	14,8	209	13,6
18 Skeiane	266	13,8	45	21,6	249	13,2
19 Sandve	53	4,3	12	11,3	117	9,5
20 Sentrum sør	79	11,8	7	13,9	79	11,8
21 Skei	240	13,8	19	14,2	211	12,6
22 Lunde	142	14,4	15	15,2	101	11,7
23 Ganddal	213	15,9	42	23,0	233	17,5
24 Åse	265	14,8	33	18,3	252	13,9
25 Lundehaugen	116	7,1	14	9,6	150	9,4
26 Sørbo	50	9,5	4	9,5	52	11,4
27 Austrått vest	229	13,1	22	16,1	196	11,4
28 Austrått øst	176	9,9	25	15,0	213	12,0
29 Austrått sør	144	14,8	21	18,9	135	14,3
30 Håbet	86	6,7	12	10,3	121	9,5
31 Skaret	108	7,3	23	13,9	119	8,3
32 Gravarslia	178	13,3	24	28,7	210	15,9
33 Håbafjell	75	8,0	17	16,4	117	12,3
34 Bogafjell senter	192	16,0	24	14,8	176	16,4
35 Bogafjell	196	10,0	45	12,5	234	12,2
36 Nedre Hana	160	20,9	15	31,6	147	19,0
37 Øvre Hana	390	14,3	26	11,6	322	12,0
38 Asperholen	309	16,0	27	25,8	253	13,1
39 Vatne	202	17,0	7	7,4	125	10,5
40 Sandvika Gramstad	277	22,6	16	17,7	210	17,3
41 Sviland	41	7,1	15	28,6	76	13,0
42 Figgjo	211	11,5	22	10,9	220	12,4
43 Riska ytre	145	9,9	8	8,0	141	9,8
44 Riska	115	5,3	17	8,1	197	9,2
45 Hommersåk sentrum	37	3,6	12	12,6	110	10,9
46 Frøyland	79	6,9	19	16,7	111	10,0
47 Maudland	77	6,7	16	15,4	141	12,0
48 Høle	61	5,9	5	4,9	55	5,4

Sone	17. Lavt utdannede, 30-39 år		18. Høyt utdannede, 30-39 år		19. Ikke fullført videregående i løpet av 5 år, personer 21-29 år	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Sandnes kommune	1635	16,3	4583	45,7	2450	30,6
1 Sentrum vest	35	18,5	94	49,7	38	27,9
2 Sentrum øst	33	21,9	64	42,4	55	34,4
3 Langgata	42	25,3	71	42,8	49	34,5
4 Myklaberget	36	19,8	83	45,6	53	30,3
5 Porsholen	32	13,2	121	50,0	71	33,0
6 Luravika	54	19,6	119	43,1	65	30,4
7 Varåtun	36	20,5	79	44,9	64	36,6
8 Roald Amundsen	46	18,9	121	49,8	70	42,9
9 Trones	38	17,0	116	52,0	48	27,7
10 Giske	21	13,9	87	57,6	44	34,4
11 Vibemyr	29	16,1	85	47,2	57	33,5
12 Bråttholen	25	14,0	114	63,7	10	14,1
13 Soma	43	17,5	87	35,4	47	29,4
14 Stangeland vest	33	19,8	76	45,5	41	29,3
15 Stangeland nord	36	15,5	121	52,2	49	26,6
16 Stangeland sør	42	20,0	91	43,3	70	30,6
17 Maurholen	20	5,7	218	61,9	29	17,8
18 Skeiane	49	14,9	176	53,5	63	26,3
19 Sandve	15	10,8	77	55,4	27	29,3
20 Sentrum sør	12	15,4	44	56,4	8	13,3
21 Skei	32	14,4	116	52,3	55	27,9
22 Lunde	33	19,3	82	48,0	63	30,6
23 Ganddal	33	12,7	119	45,9	48	28,7
24 Åse	37	14,0	131	49,4	51	29,5
25 Lundehaugen	26	12,8	99	48,8	41	26,6
26 Sørbo	11	12,6	60	69,0	20	17,7
27 Austrått vest	25	11,5	107	49,3	49	28,3
28 Austrått øst	40	16,3	94	38,4	66	40,2
29 Austrått sør	18	10,0	87	48,3	32	26,2
30 Håbet	25	14,0	73	40,8	35	33,0
31 Skaret	20	7,2	158	57,0	48	31,4
32 Gravarslia	22	16,7	70	53,0	28	20,9
33 Håbafjell	23	14,8	68	43,9	29	37,7
34 Bogafjell senter	43	17,3	114	46,0	108	29,9
35 Bogafjell	42	8,3	291	57,2	55	22,6
36 Nedre Hana	20	20,8	41	42,7	38	36,9
37 Øvre Hana	58	18,6	135	43,4	95	33,8
38 Asperholen	36	19,4	78	41,9	77	36,8
39 Vatne	28	17,9	40	25,6	29	33,7
40 Sandvika Gramstad	35	22,9	62	40,5	46	35,7
41 Sviland	14	23,3	20	33,3	24	32,0
42 Figgjo	63	20,8	98	32,3	66	27,0
43 Riska ytre	46	25,6	45	25,0	58	35,8
44 Riska	72	22,6	97	30,4	97	37,9
45 Hommersåk sentrum	23	18,5	38	30,6	39	35,8
46 Frøyland	40	24,7	40	24,7	63	44,1
47 Maudland	18	13,6	52	39,4	43	24,6
48 Høle	27	21,8	38	30,6	23	23,2

Sone	110. Median	111. Personer i		112. Barn i	
	inntekt etter skatt, EU	lavinntektshusholdninger, EU- 50	Andel	lavinntektshusholdninger, EU- 50	Andel
	Kroner	Antall		Antall	
Sandnes kommune	351700	3383	5,0	778	4,4
1 Sentrum vest	317600	147	9,6	29	11,9
2 Sentrum øst	311000	110	12,2	21	24,1
3 Langgata	275100	110	12,6	20	20,2
4 Myklaberget	365700	110	7,9	24	6,8
5 Porsholen	370500	77	4,1	22	4,5
6 Luravika	357700	139	6,5	40	7,6
7 Varatun	301400	88	7,2	29	11,7
8 Roald Amundsen	326600	113	7,7	31	8,2
9 Trones	336200	113	6,5	21	5,4
10 Giske	390400	72	4,8	22	5,3
11 Vibemyr	331000	55	5,1	20	7,5
12 Brattholen	386300	24	2,6	.	.
13 Soma	355600	75	4,8	19	4,8
14 Stangeland vest	365400	33	2,6	.	.
15 Stangeland nord	365000	104	5,8	19	4,5
16 Stangeland sør	358900	91	5,1	16	3,7
17 Maurholen	401200	53	3,5	16	2,9
18 Skeiane	358900	60	3,2	21	3,8
19 Sandve	373100	30	2,5	.	.
20 Sentrum sør	374100	33	5,0	.	.
21 Skei	363000	97	6,0	20	5,5
22 Lunde	348600	60	6,2	17	7,1
23 Ganddal	339600	71	5,4	21	5,0
24 Åse	364400	59	3,4	13	2,6
25 Lundehaugen	359000	58	3,7	11	2,6
26 Sørbo	373500	23	4,5	.	.
27 Austrått vest	362800	79	4,8	12	2,8
28 Austrått øst	354800	38	2,2	.	.
29 Austrått sør	350900	38	4,0	.	.
30 Håbet	369100	42	3,4	.	.
31 Skaret	386300	27	1,9	.	.
32 Gravarslia	367500	54	4,2	12	4,7
33 Håbafjell	360400	23	2,5	.	.
34 Bogafjell senter	345900	38	3,2	13	4,1
35 Bogafjell	364000	50	2,6	12	1,6
36 Nedre Hana	343000	49	6,6	.	.
37 Øvre Hana	344300	125	4,7	24	3,5
38 Asperholen	347400	101	5,6	22	6,1
39 Vatne	324000	29	2,5	.	.
40 Sandvika Gramstad	334100	132	11,1	34	13,3
41 Sviland	337900	13	2,3	.	.
42 Figgjo	340900	82	4,6	19	3,5
43 Riska ytre	330600	69	4,8	.	.
44 Riska	334700	78	3,7	34	4,9
45 Hommersåk sentrum	348700	42	4,3	15	4,9
46 Frøyland	328000	42	3,7	11	3,4
47 Maudland	355400	38	3,4	.	.
48 Høle	338600	41	4,1	.	.

Sone	I13. Personer i husholdninger med gjeld over 3 ganger samlet inntekt		I14. Registrerte arbeidsledige, 15-74 år		I15. Sosialhjelpsmottakere, 16+ år	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Sandnes kommune	15446	22,7	664	1,3	1175	2,2
1 Sentrum vest	298	19,4	17	1,5	50	3,6
2 Sentrum øst	226	25,1	21	2,8	36	4,3
3 Langgata	213	24,5	15	2,1	32	4,0
4 Myklaberget	257	18,5	11	1,0	27	2,4
5 Porsholen	330	17,7	17	1,1	36	2,4
6 Luravika	446	20,8	25	1,5	38	2,2
7 Varåtun	297	24,1	23	2,4	37	3,6
8 Roald Amundsen	295	20,0	30	2,6	28	2,4
9 Trones	380	22,0	17	1,3	33	2,3
10 Giske	292	19,6	5	0,4	17	1,4
11 Vibemyr	293	27,2	13	1,5	26	3,0
12 Bråttholen	176	19,1	3	0,5	7	1,1
13 Soma	292	18,8	7	0,6	22	1,8
14 Stangeland vest	241	18,7	11	1,1	21	2,0
15 Stangeland nord	381	21,2	26	1,9	32	2,2
16 Stangeland sør	363	20,4	21	1,5	40	2,7
17 Maurholen	389	25,8	6	0,6	6	0,6
18 Skeiane	459	24,3	13	0,9	7	0,5
19 Sandve	213	17,9	5	0,6	7	0,7
20 Sentrum sør	144	22,0	3	0,6	10	1,9
21 Skei	353	21,8	14	1,1	42	3,0
22 Lunde	391	40,4	14	1,9	23	3,0
23 Ganddal	411	31,1	9	1,0	20	2,1
24 Åse	401	22,8	18	1,4	16	1,2
25 Lundehaugen	305	19,6	12	1,0	13	1,0
26 Sørbo	183	36,0	3	0,7	8	1,9
27 Austrått vest	324	19,5	13	1,0	21	1,5
28 Austrått øst	369	21,3	14	1,1	26	1,9
29 Austrått sør	243	25,4	12	1,6	16	2,1
30 Håbet	251	20,2	5	0,5	12	1,3
31 Skaret	370	25,4	7	0,7	6	0,6
32 Gravarslia	210	16,2	13	1,3	20	1,8
33 Håbafjell	247	26,6	5	0,8	8	1,3
34 Bogafjell senter	536	45,0	7	0,8	9	1,0
35 Bogafjell	679	34,7	16	1,3	16	1,3
36 Nedre Hana	169	22,6	9	1,4	22	3,3
37 Øvre Hana	471	17,8	30	1,5	42	2,0
38 Asperholen	394	21,7	21	1,4	33	2,0
39 Vatne	198	16,9	10	1,1	9	1,0
40 Sandvika Gramstad	285	23,9	15	1,5	37	3,7
41 Sviland	103	18,1	4	0,9	.	.
42 Figgjo	417	23,2	21	1,6	21	1,5
43 Riska ytre	265	18,6	13	1,2	23	2,0
44 Riska	533	25,0	19	1,2	31	2,0
45 Hommersåk sentrum	261	26,6	6	0,8	16	2,1
46 Frøyland	299	26,6	8	1,0	23	2,8
47 Maudland	225	20,3	10	1,1	14	1,5
48 Høle	136	13,5	5	0,7	7	0,9

Sone	I16. Mottakere av AAP, 18-66 år		I17. Unge uførepensjonister, 18-44 år		I18. Helsetilstand	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Rangering	
Sandnes kommune	1654	3,8	546	1,9		
1 Sentrum vest	43	4,6	22	4,2	13	
2 Sentrum øst	30	4,7	9	2,1	37	
3 Langgata	36	5,7	11	2,4	40	
4 Myklaberget	44	4,5	17	2,7	30	
5 Porsholen	51	3,9	10	1,4	6	
6 Luravika	55	4,0	16	1,9	12	
7 Varåtun	50	6,0	30	6,0	39	
8 Roald Amundsen	40	4,0	7	1,0	28	
9 Trones	45	4,2	8	1,2	17	
10 Giske	28	3,1	6	1,2	36	
11 Vibemyr	36	4,7	15	2,9	46	
12 Bråttholen	11	2,1	13	3,2	4	
13 Soma	24	2,5	11	1,8	7	
14 Stangeland vest	24	3,0	19	3,8	24	
15 Stangeland nord	27	2,4	6	0,9	33	
16 Stangeland sør	49	4,1	9	1,3	19	
17 Maurholen	29	3,1	.	.	13	
18 Skeiane	41	3,3	14	1,6	11	
19 Sandve	25	3,7	6	1,6	40	
20 Sentrum sør	.	.	8	3,6	38	
21 Skei	51	4,7	8	1,3	42	
22 Lunde	26	3,9	.	.	7	
23 Ganddal	35	4,2	10	1,6	27	
24 Åse	34	3,1	8	1,2	34	
25 Lundehaugen	29	3,0	14	2,4	16	
26 Sørbo	.	.	7	2,7	48	
27 Austrått vest	32	3,2	5	0,8	19	
28 Austrått øst	45	4,3	15	2,4	4	
29 Austrått sør	15	2,3	7	1,6	28	
30 Håbet	23	3,0	12	2,4	13	
31 Skaret	17	1,9	.	.	9	
32 Gravarslia	23	2,9	.	.	31	
33 Håbafjell	22	4,0	.	.	24	
34 Bogafjell senter	24	2,8	22	2,9	1	
35 Bogafjell	31	2,6	9	0,9	2	
36 Nedre Hana	17	3,2	14	4,7	43	
37 Øvre Hana	52	3,1	30	3,0	18	
38 Asperholen	47	3,7	22	3,4	34	
39 Vatne	30	4,1	5	1,2	24	
40 Sandvika Gramstad	24	2,9	18	3,6	19	
41 Sviland	44	
42 Figgjo	53	4,5	9	1,1	9	
43 Riska ytre	42	4,7	16	3,1	23	
44 Riska	73	5,4	21	2,4	3	
45 Hommersåk sentrum	48	7,8	.	.	32	
46 Frøyland	42	5,7	11	2,4	45	
47 Maudland	31	3,8	9	1,9	47	
48 Høle	23	3,8	5	1,4	19	

Sone	I19. Barn med barnevernstiltak		I20. Involverte i lovbrudd		I21. Ungdom involvert i lovbrudd	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Sandnes kommune	545	3,1	1560	2,2	427	5,0
1 Sentrum vest	6	2,5	44	2,8	10	8,1
2 Sentrum øst	14	15,9	45	4,9	8	16,0
3 Langgata	8	7,9	58	6,6	7	10,4
4 Myklaberget	15	4,3	29	2,0	12	4,7
5 Porsholen	13	2,7	34	1,8	12	4,2
6 Luravika	16	3,0	40	1,8	13	4,0
7 Varatun	15	5,9	33	2,6	4	3,2
8 Roald Amundsen	8	2,1	40	2,7	6	3,4
9 Trones	10	2,6	47	2,6	8	4,3
10 Giske	13	3,1	26	1,7	7	3,0
11 Vibemyr	6	2,2	36	3,2	11	7,0
12 Brattholen	11	3,1	8	0,8	.	.
13 Soma	10	2,5	47	3,0	14	8,0
14 Stangeland vest	6	1,8	25	1,9	11	5,7
15 Stangeland nord	.	.	38	2,0	11	5,3
16 Stangeland sør	26	6,0	46	2,5	9	3,5
17 Maurholen	8	1,5	19	1,2	5	3,6
18 Skeiane	17	3,1	29	1,5	6	2,7
19 Sandve	.	.	12	1,0	5	3,5
20 Sentrum sør	.	.	9	1,3	.	.
21 Skei	21	5,7	34	2,0	5	2,3
22 Lunde	6	2,5	16	1,7	5	5,3
23 Ganddal	15	3,6	31	2,3	12	8,1
24 Åse	9	1,8	27	1,5	5	2,1
25 Lundehaugen	.	.	17	1,0	5	2,3
26 Sørbo	.	.	8	1,5	4	6,3
27 Austrått vest	9	2,1	33	1,9	12	5,2
28 Austrått øst	12	2,7	35	2,0	7	3,5
29 Austrått sør	.	.	24	2,5	4	3,7
30 Håbet	9	2,3	21	1,6	4	2,0
31 Skaret	8	1,8	20	1,3	9	6,0
32 Gravarslia	7	2,7	27	2,0	9	6,0
33 Håbafjell	6	1,7	13	1,4	.	.
34 Bogafjell senter	9	2,8	27	2,3	10	9,6
35 Bogafjell	7	0,9	30	1,5	9	8,6
36 Nedre Hana	6	5,2	32	4,2	14	15,2
37 Øvre Hana	36	5,1	53	1,9	21	5,8
38 Asperholen	13	3,6	44	2,3	16	7,0
39 Vatne	7	2,1	27	2,3	10	6,0
40 Sandvika Gramstad	13	4,9	36	3,0	15	9,8
41 Sviland	8	5,4	12	2,1	.	.
42 Figgjo	26	4,8	37	2,0	9	3,8
43 Riska ytre	13	4,1	44	3,0	12	7,7
44 Riska	17	2,5	43	2,0	11	3,7
45 Hommersåk sentrum	16	5,1	24	2,3	6	4,1
46 Frøyland	16	4,9	31	2,7	6	4,5
47 Maudland	12	4,4	22	1,9	10	5,4
48 Høle	10	3,4	17	1,7	4	3,3

Sone	Grunnkretser i sonen	Bydel	Levekårsindeks	
	Antall	Navn	Indeksverdi	Rangering
Sandnes kommune	104	.	.	.
1 Sentrum vest	7	Trones og sentrum	34,0	41
2 Sentrum øst	9	Trones og sentrum	43,2	47
3 Langgata	6	Trones og sentrum	44,1	48
4 Myklaberget	2	Lura	29,3	38
5 Porsholen	1	Lura	21,0	21
6 Luravika	1	Lura	28,8	35
7 Varatun	1	Trones og sentrum	39,7	46
8 Roald Amundsen	2	Lura	31,0	40
9 Trones	1	Trones og sentrum	29,2	36
10 Giske	1	Trones og sentrum	18,6	14
11 Vibemyr	3	Lura	35,2	43
12 Bråttholen	1	Stangeland	11,5	3
13 Soma	3	Malmheim og Soma	20,4	18
14 Stangeland vest	1	Stangeland	17,8	12
15 Stangeland nord	1	Stangeland	23,7	25
16 Stangeland sør	1	Stangeland	29,2	37
17 Maurholen	1	Stangeland	12,6	6
18 Skeiane	1	Sandved	17,7	11
19 Sandve	1	Sandved	9,4	1
20 Sentrum sør	1	Sandved	16,4	10
21 Skei	1	Sandved	27,0	31
22 Lunde	1	Ganddal	27,0	32
23 Ganddal	1	Ganddal	28,5	34
24 Åse	1	Ganddal	20,0	16
25 Lundehaugen	1	Ganddal	11,7	4
26 Sørbo	1	Ganddal	18,8	15
27 Austrått vest	2	Austrått	17,9	13
28 Austrått øst	3	Austrått	21,5	23
29 Austrått sør	1	Austrått	23,1	24
30 Håbet	2	Bogafjell	12,4	5
31 Skaret	1	Austrått	9,6	2
32 Gravarslia	1	Austrått	24,0	26
33 Håbafjell	1	Bogafjell	15,9	9
34 Bogafjell senter	1	Bogafjell	25,8	30
35 Bogafjell	4	Bogafjell	13,2	7
36 Nedre Hana	1	Hana	37,8	44
37 Øvre Hana	1	Hana	25,4	29
38 Asperholen	1	Hana	34,2	42
39 Vatne	4	Hana	20,3	17
40 Sandvika Gramstad	3	Hana	38,0	45
41 Sviland	1	Sviland	20,5	19
42 Figgjo	2	Figgjo	24,3	27
43 Riska ytre	5	Riska	27,9	33
44 Riska	1	Riska	21,3	22
45 Hommersåk sentrum	2	Riska	25,0	28
46 Frøyland	1	Riska	29,9	39
47 Maudland	1	Riska	20,6	20
48 Høle	4	Høle	15,5	8

SANDNES KOMMUNE